

Fylkesmannen i Østfold

— Fylkesmannen
— i Østfold

Årsrapport 2017

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	4
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	5
1.4 Andre forhold	5
Sted, dato og fylkesmannens signatur	5
2 Introduksjon til embetets hovedtall	6
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	7
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
2.4 Andre forhold	10
3 Årets aktiviteter og resultater	11
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	11
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	11
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	11
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	12
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	12
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	13
3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet	14
3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	15
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	16
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	16
3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats jf. Opptrappingsplan for rusfeltet 2016-2020	19
3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid	20
3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester	21
3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring	21
3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	22
3.1.1.11 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø	22
3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene	23
3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket	23
3.1.1.14 Bærekraftig landbruk	24
3.1.1.15 Andre oppdrag	25
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	25
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	25
3.1.2.2 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket	25
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	26
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	26
3.1.2.5 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen	26
3.1.2.6 Andre oppdrag	27
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	27
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling	27

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	30
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	32
3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende	34
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	34
3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene	34
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	35
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	35
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	35
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	35
3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet	35
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	35
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	35
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	35
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	35
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	35
3.2.9 Landbruksdepartementet	36
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	36
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	59
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	60
4 Styring og kontroll i embetet	61
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	61
4.1.1 Embetets risikostyring	61
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	61
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	61
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	62
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	62
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	62
5 Vurdering av framtidsutsikter	63
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	63
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	63
5.3 Andre forhold	63
6 Årsregnskap	65

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Min vurdering er at 2017 har vært et spennende og krevende år for Fylkesmannen i Østfold. Til tross for at saksmengden har økt på de aller fleste områder også i 2017, har gjennomsnittlig saksbehandlingstid blitt ytterligere redusert siden 2016. Måloppnåelsen og resultatene er gode sett opp mot de ressurser som er tildelt.

Vårt utgangspunkt er at hvert oppdragsdepartement skal få løst sine oppdrag i tråd med det de bidrar med av finansiering over kap. 0525 og via prosjektmidler/fagmidler. Vår vurdering er også for 2017 at ikke alle fagdepartementer bidrar med finansiering som samsvarer med oppdragenes omfang. Som følge av dette er det, i tråd med finansieringsordningen for Fylkesmennene, foretatt prioriteringer innenfor de ulike departementsområdene. På Helseområdet har vi i 2017, på samme måte som i 2016, måttet ta av andre departementers tildeling for å dekke et akkumulert underskudd som følge av flerårig misforhold mellom tildelte ressurser og lovpålagte oppgaver. Det vil i løpet av mars 2018, på samme måte som i 2017, bli sendt et eget brev vedrørende dette til HOD og KMD.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Enkeltmenneskers rettsikkerhet har hatt høyeste prioritet også i 2017. Enkeltsaksbehandling og hendelsesbasert tilsyn er prioritert foran systemrevisjoner og utadrettet virksomhet på områder der finansieringen ikke har vært tilstrekkelig til å løse oppdraget fullt ut. Det er særlig innenfor Helse- og omsorgsdepartementets og Klima- og miljødepartementets områder finansieringen oppleves som utilstrekkelig i forhold til oppdragets samlede omfang

Arbeidet med utsatte barn og unge er en prioritert oppgave, blant annet med tanke på økt gjennomføring av videregående opplæring. Vårt tverrfaglige samordningsteam barn og unge har i 2017 gjennomført fokusgruppeintervjuer med kommunene. Alle kommunene i Østfold har deltatt i Sjumilssteget og fokussamtalene er en oppfølging av dette arbeidet. Hittil har vi besøkt 6 kommuner. Samtalene omhandler kommunens tverrfaglige arbeid med utsatte barn og unge og oppfølging av barnekonvensjonen. Embetet har etablert et internt tverrfaglig samarbeid på tvers av avdelingene for å sikre at utsatte barn og unge får et samordnet og likeverdig tilbud, og at innsats settes inn tidlig. Et viktig mål også for denne gruppen er at gjennomføringen av videregående opplæring øker. Arbeidet bygger på Barnekonvensjonen og det tverrdepartementale oppdraget «0-24».

Embetene i Østfold og Hordaland har fått i oppdrag å videreformidle erfaringene fra bosettingsprosjektet (2014-2016). I Østfold har vi erfart stor nytte av en felles arena for aktører på statlig og fylkesnivå for å samordne faglige og økonomiske virkemidler. Derfor er arbeidet videreført i ny samarbeidsgruppe for velferd og utvikling. Målgruppe for samarbeidet er utvidet, for å sikre at ressursene blir sett i sammenheng med overordnet målsetting på flere satsningsområder (langsiktig arbeid med kommunale planer for boligsosialt arbeid, integrering, fattigdomsbekjempelse, tiltak for barn og unge i 0-24-satsningen, utdanning/kvalifisering osv.).

Håndhevingsordningen, kap. 9A Skolemiljø, ble iverksatt fra og med høsten 2017. Det er et arbeid som har krevd og krever mye ressurser. Vi synes å merke at selve implementeringsprosessen ikke har satt kommunene/skolene i fullgod stand til å håndtere nytt regelverk. Endringene stiller både juridiske, faglige, pedagogiske og miljøarbeidsmessige krav til kommunene/skolene. Vi bruker derfor mye tid på veiledning og oppfølging av sakene både overfor foreldre, kommuner og skoler. Mange av sakene er komplekse, krever et tverrfaglig arbeid på kommunalt nivå og har foregått over mange år.

Østfold hadde ved utgangen av 2017 to kommuner i ROBEK-registret; Hobøl og Halden. Både Hobøl og Halden ligger godt an i forhold til plan for utmelding. Fylkesmannen jobber aktivt for å bidra til at disse kommunene følger sin forpliktende plan for inndekning av underskudd. Kommunediologen og kontakten med kommunenes ledelse er viktig for Fylkesmannen. Jeg og min ledergruppe har gjennomført 6 kommunemøter, kommunekonferanse for rådmenn og ordførere, fornyingskonferansen Beat for beat, samt informasjonsmøter om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet i løpet av 2017. Vi har fulgt opp bestemmelsene i inndelingsloven og arrangert felles kommunestyremøter for kommuner som skal slås sammen. Vi har også hatt kontaktmøter/veiledning med kommunenes prosjektledere og formidlet kontakt med andre statsetater som er viktige for sammenslåingene.

Vi har samarbeidet med fylkeskommunen om ny fylkesplan og risiko- og sårbarhetsanalyse for Østfold. Vi har veiledet kommunene i kommunal beredskapsplikt og informert om rammene for videreutviklingen av totalforsvaret. Vi har også belyst totalforsvaret på det sivile-militære kontaktmøtet for Østlandet som vi arrangerte i september.

Vi har også hatt god dialog med beredskapsmiljøet hos Fylkesmannen i Buskerud og Oslo og Akershus med sikte på sammenslåing av embetene.

På landbruksområdet har vi også i 2017 hatt omfattende og krevende arbeid etter husdyrkonsesjonsregelverket ved mistanke om driftsfellesskap innen svineproduksjon.

Regionalt bygdeutviklingsprogram rulleres sammen med Buskerud og Oslo og Akershus slik at vi har felles programmer innen miljø, skog og næringsutvikling fra 2019.

I 2017 har vi gjennomført kurs for politikere som ledd i bevisstgjøring av deres ansvar for jordvernet.

Høy avvirkning og utplanting av over 2 millioner granplanter viser stor aktivitet i Østfoldskogen. En tredel av det produktive skogarealet i fylket er under ressurskartlegging. Tilskudd til tettere planting og gjødsling av skog for å binde klimagasser brukes fullt ut i fylket.

Våre satsinger innen næringsutvikling gir økt aktivitet i Østfoldlandbruket.

Det er god dialog med kommunene og landbruksnæringa. Kurs og faglig oppdatering for kommunal landbruksforvaltning prioriteres.

Vi prioriterer arbeidet med frivillig skogvern høyt. I løpet av 2017 er flere områder med stor verneverdi sikret for ettertiden og flere gode områder er i prosess med sikte på vern kommende år. Mange etablerte verneområder i Østfold forutsetter aktiv skjøtsel som gjennomføres i samarbeid med SNO, grunneiere og kommuner.

Saker knyttet til rovvilt er fulgt opp fortløpende, både forebyggende tiltak som rovvilt avvisende gjerder og akutte tiltak i perioder med angrep på beitedyr.

Vi er positive til utbyggingen av dobbeltsporet for jernbanelinjen gjennom Østfold. Omfanget av inngrepene og varigheten av anleggsarbeidet gjør at det er mange problemstillinger som må avklares innen både arealbruk, naturmangfold og forurensninger. Vi ønsker å legge til rette for at Bane Nor skal kunne holde fremdriften og har prioritert dette arbeidet høyt.

I løpet av 2017 oppnådde vi en bedring av saksbehandlingstider for søknader etter forurensningsloven, og det er relativt få saker som ligger over til 2018. Dette har imidlertid gått på bekostning av arbeidet med egeninitierte tilsyn.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Nye bestemmelser i psykisk helsevernloven i 2017 som skal styrke pasienters rettssikkerhet, har medført merarbeid for Fylkesmannen. Vi registrerer fortsatt økende saksmengde knyttet til vedtak om tvungen behandling (overveiende med legemidler). I tillegg har vi erfart et betydelig økt arbeid og tidsbruk i hver sak, som også krever samhandling og koordinering med pasientenes advokater.

I løpet av året som har gått har vi opplevd at utviklingen på vergemålsområdet har fortsatt i positiv retning. Knappere tilgang på ressurser har imidlertid krevd harde prioriteringer, og det er mange viktige oppgaver som har vært skjøvet på til fordel for å nå konkrete mål- og resultatkrav i TB og VØI. I Østfold har vi gjennom vår «vergemålstelefon» vært tilgjengelig for vergene, og vi har også i 2017 gitt regelmessig informasjon og tilbud om opplæring/erfaringsutveksling for vergene. Mange dyktige verger gjør en god jobb med en stadig økende gruppe av personer med behov for verge i vårt fylke. Saksbehandlingstiden på vergemålsområdet var ved årsskiftet innenfor fastsatte krav i styringsdokumentene.

Generelt har vi gjennom hele 2017 hatt stort fokus på fortsatt å holde oss innenfor forventede saksbehandlingsfrister i klagesaker etter plan- og bygningsloven. Den positive effekten av grep knyttet til organisering og prioriteringer i oppgaveløsningen har fortsatt i 2017. Når status ved årsskiftet likevel viser at saksbehandlingsfristene overskrides i flere saker enn tidligere på året, har det direkte sammenheng med nødvendig ressursbruk til pågående omstillingsprosess i embetet.

Tendensen med økt interesse for innsyn i embetets dokumenter i enkeltsaker, herunder klager på innsynsvedtak etter offentleglova fra kommunene, har fortsatt i 2017. Det er stor økning i saksmengde, og håndtering av disse sakene innenfor de korte tidsfrister som gjelder, er mer ressurskrevende enn tidligere.

Innføringen av håndhevingsordningen - skolemiljø og økt saksmengde i klagesaker har samlet sett utfordret oss i 2017. Saksmengden har krevd harde prioriteringer av oss, der skolemiljøsakene har hovedprioritet. Skolemiljøsakene er av stor interesse for mediene og andre. Der har medført en økning i innsynskrav i enkeltsaker og etterspørsel etter tallmateriale.

Endring av trusselbildet og økt fokus på totalforsvaret har preget arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap siste halvdel av 2017. Det er utfordrende å gjennomføre nødvendige regionale prosesser for sikre nødvendig sivil-militært samarbeid i det nye totalforsvaret. Det var i 2017 ingen større hendelser som krevde samordning av Fylkesmannen. Dette bidro til at alle Fylkesmannens ressurser innen samfunnssikkerhet og beredskap ble benyttet til forebyggende arbeid og utvikling av beredskapen.

1.4 Andre forhold

I løpet av 2017 har Fylkesmannen hatt ansvar for å tilrettelegge fem besøk fra Kongehuset:

- Kronprinsen åpnet NM i livredning i Moss den 24.03.17.
- Kongen besøkte Norske Skog Saugbrugs i Halden i forbindelse med åpningen av nye bioanlegg den 03.04.17.
- Dronningen deltok under åpningen av Momentumbiennalen i Moss den 17.06.17.
- Kronprinsparet besøkte Glemmen VGS i Fredriksad og eSmart i Halden den 30.08.17.
- Kongen deltok under markeringen av Fredrikstad bys 450-årsjubileum den 08.09.17.

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Moss 28. februar 2018

Trond Rønningen (sign.)
fylkesmann i Østfold

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og Regjeringen. Embetets samfunnsoppdrag er hovedsakelig gitt gjennom Fylkesmannsinstruksen, fastsett ved kgl. res 7. august 1981, endret ved kgl. res 10. november 1988 og 6. juli 1999, og Instruks for fylkesmannens og Sysselmannen på Svalbards arbeid med samfunnsikkerhet, beredskap og krisehåndtering, fastsatt ved kgl. res. 19. juni 2015.

Styringen av Fylkesmannsembetet bygger på at ansvaret for virksomheten er delt mellom Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) og oppdragsdepartementene. KMD har det administrative etatsstyringsansvaret for fylkesmannen, i tillegg til å ha samordningsansvaret overfor de øvrige departementene som legger oppgaver til Fylkesmannen. KMD har også rollen som fagdepartement på noen saksområder. Det enkelte fagdepartement har finansieringsansvaret for oppgaver innen eget saksområde. Likeledes har de direkte faglig instruksjonsmyndighet overfor Fylkesmannen innen vedkommende departements saksområde. Den enkelte fagstadsråd er konstitusjonelt ansvarlig overfor Stortinget på sine fagområder hvor oppgaver er lagt til Fylkesmannen, jf. Fylkesmannsinstruksen.

Fylkesmannen utfører også enkelte oppgaver for kongehuset og Stortinget.

Grunnlaget for Fylkesmannens arbeid ligger i de oppgavene som embetene skal løse i henhold til lover, forskrifter og særlige politiske prioriteringer i de årlige styringsdokumentene. Fylkesmannens faste og lovbestemte oppgaver beskrives i virksomhets- og økonomiinstruksen, mens tildelingsbrevet gir føringer for årlige prioriteringer og styringskrav.

Bevilgning og finansiering

Fylkesmannens faste oppgaver finansieres over det felles budsjettkapitlet 0525. Finansieringen skjer i hovedsak gjennom overføring av midler fra departementenes fagkapitler til kap. 0525 i tråd med gjeldende finansieringsordning for Fylkesmannen.

Det fagdepartementet som har instruksjonsmyndighet på et område har også ansvaret for ressursituasjonen der. Dette ansvaret omfatter nye oppgaver som legges til Fylkesmannen, men også endringer i eksisterende oppgaver, samt endringer i underliggende behov som for eksempel når flere klagesaker gjør at arbeidsmengden øker. Kontorer og støttefunksjoner som IKT, arkiv, personal, regnskap mv er en forutsetning for at arbeidsoppgavene kan utføres på de ulike fagområdene. Finansieringsansvaret til oppdragsgiverne omfatter således en forholdsmessig andel av administrative kostnader i Fylkesmannsembetene.

Fylkesmannens myndighets- og ansvarsområder

Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Fylkesmannen skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggere og berørte virksomheter.

Samordningsmyndighet

Fylkesmannen skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Fylkesmannen skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for å sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

Rettsikkerhetsmyndighet

Fylkesmannen er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og er tilsynsmyndighet etter særlovgivingen. I tillegg har Fylkesmannen førstelinjeansvaret på flere områder. Fylkesmannen skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ for forslag

Fylkesmannen skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Fylkesmannen skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning fylkesmannen finner det formålstjenlig. Fylkesmannen skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

Fylkesmannen er et ordinært statlig forvaltningsorgan.

Samarbeid med andre

Vi samarbeider med Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Fylkesmannen i Vestfold og Fylkesmannen i Aust- og Vest Agder om GISoppgaver knyttet til Fylkesmannens saksbehandling og oppgaveløsning. Samarbeidet gir en mer robust og effektiv løsning av disse oppgavene og gir godt grunnlag for både teknisk og faglig utviklingsarbeid på tvers av embetene.

Fylkesmannen har etablert et flerårig samarbeid med Østfold fylkeskommunen om fremme av samfunnsikkerhet i kommunal- og regional planlegging. Kompetanseutvikling i kommunene og felles prosess for fylkesROS og fylkesplan har stått sentralt her i 2017.

Vi har innledet samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Fylkesmannen i Buskerud innen samfunnsikkerhet og beredskap, med sikte på sammenslåingen i 2019.

I løpet av året ble det etablerte nettverket mellom fagfolk hos

FMTE, FMOS, FMVE og FMBU på plan- og bygningsrettens område avviklet inntil videre. Vi har i stedet prioritert kontakt, kommunikasjon og samarbeid med kolleger hos FMBU og FMOA. Slik kontakt har det vært innenfor alle fagområder, både på saksbehandler og ledernivå. Bakgrunnen er forberedelser til sammenslåing av de tre fylkesmannsembetene fra 2019.

På fagområdene barnevern, helse og sosial er vårt hovedoppdrag tilsyn og rettsikkerhet for enkeltmennesker. Samtidig er embetet tillagt betydelige oppgaver som pådriver for fagutvikling, nasjonale satsninger og handlingsplaner, og for å formidle kunnskap om lover og regelverk. Vi samarbeider med andre embeter på disse fagområdene gjennom regionale fagnettverk, og vi samarbeider med en rekke nasjonale kompetansesenter, institusjoner og direktorater, inkludert Helsetilsynet. Det er etablert samarbeid i helseregionene for tilsyn med spesialisthelsetjenesten, og det er etablert regionalisert samarbeid om tilsyn med Bufetat. Vi deltar på samarbeidsarenaer i fylket med Sykehuset Østfold, Østfold fylkeskommune, NAV Østfold og Høgskolen i Østfold. I 2017 har vi også hatt flere møter på embets- og fagnivå knyttet til prosessen med å slå sammen embetene i Buskerud, Oslo og Akershus og Østfold.

På barnehage- og utdanningsområdet samarbeider Fylkesmannen i Østfold med i et femfylkersnettverk med FMOA, FMBU, FMVE og FMTE. Samarbeidet er etablert mellom saksbehandlere på ulike områder som barnehageområdet, utdanningsområdet, analyse/GSI/Basil.

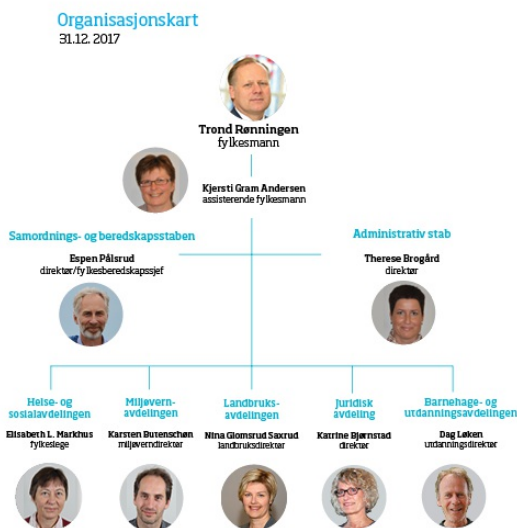
Vi samarbeider i et faglig forum for å oppnå best mulig kvalitet i integreringsarbeidet og legge til rette for helhetsløsninger i kommunene. Samarbeidet er et nettverk på tvers av kommuner og ulike fagområder, der programrådgivere og flyktningkonsulenter i kommunen og ansatte i voksenopplæringen deltar.

I de skolefaglige- og barnehagefaglige nettverkene samarbeider vi med skoleeiere og barnehagemyndigheten. Dette samarbeidet er viktig og nyttig for å gi informasjon om statlige strategier og regelverket, og for å innhente kunnskap om skole- og barnehage-Østfold. Vi samarbeider også med PPT i et eget nettverk.

På landbruksområdet deltar vi i Landbruksdirektoratets og Landbruks- og matdepartementets ulike fagnettverk. I tillegg er det innen de fleste fagområder samarbeid mellom Fylkesmennene i Østfold, Akershus og Buskerud, og på noen områder bilateralt samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Innen næringsutvikling er Partnerskapet mellom Fylkesmannen, Fylkeskommunen, Innovasjon Norge, kommunene og næringsorganisasjonene godt fungerende. De nevnte samt Norsk landbruksrådgivning er viktige samarbeidspartnere i ulike sammenhenger. Særlig i planarbeidet er det godt samarbeid med Fylkeskommunen og Statens vegvesen. Det avholdes to årlige samarbeidsmøter med Mattilsynet. Fylkeskonservatoren er nær samarbeidspartner i arbeidet med nasjonalt utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL). Vannområdene, vannregionen og BaneNOR er andre samarbeidspartnere.

Samarbeidsnettverket "KlimaØstfold" er en viktig arena for samarbeid og dialog om kommunale klimatiltak. Innenfor vannforvaltningen er vannområdeorganiseringen en svært viktig ressurs for kunnskapsinnhenting om miljøtilstanden i fylket og samordning av vannmiljø-overvåkingen. Fylkesmannen prioriterer fast deltakelse i regionalt planmøte (planforum) og opplever at dette er en effektiv arena for tidlige og tydelige avklaringer i potensielt konfliktfulle saker.

2.2 Organisasjon og ledelse

I 2017 har embetets arbeid med lederutvikling i hovedsak vært integrert i det forberedende arbeidet med omstilling, jf. sammenslåing av de tre embetene FMOS, FMOA og FMBU fra 01.01.2019. I den fasen vi i 2017 gikk inn i - i og med vedtaket om sammenslåing av de tre nevnte embeter, ble det sett på som viktig å heve kompetansen hos lederne på håndteringen av omstillingsprosesser. I september ble det gjennomført felles ledersamling i Son for alle de tre embetene, med tema omstilling. I desember ble det arrangert seminar for ledere, tillitsvalgte og hovedvernombud ved de tre embetene, der temaet var omstilling med hovedvekt på juridiske aspekter.

I lys av regjeringens beslutning om fremtidig fylkesmannsstruktur ble det i 2017 besluttet å ikke gjøre noen endringer i embetets ledelsesmodell, jf. forutgående prosess rundt dette, omtalt i årsrapporten for 2016.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Eventuelle kommentarer til nøkkeltallene fremkommer som kommentarer til den enkelte tabell.

Administrativ kostnadsdekning

Betegnelse på rapporteringskrav	Tall i 1000 kr.
Administrativ kostnadsdekning	4 978

Budsjettabvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettabvik (kr)	2 056.0
Budsjettabvik (%)	2.3 %

Mindreforbruket er nærmere kommentert i lederkommentarene i kap VI.

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	88 506.0
Lønn 052501	73 007.0
Lønnsandel av driftsutgifter	82.5 %

Husleie

Husleie (tall i 1000 kr)	12 324
Husleie (% av driftsutgifter)	14 %

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	75 949	41 788	34 161

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
052501	89 313
052521	1 848
Post 01 (unntatt 052501)	26 593
Post 20-29 (unntatt 052521)	62 054
Post 30-39	5 099
Post 40-49	0
Post 60-69	142 892
Post 70-79	15 349
Post 80-89	1 096

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
Totalt antall årsverk pr. 31.12.	116.6
Totalt antall årsverk for kvinner pr. 31.12.	73.2
Totalt antall årsverk for menn pr. 31.12.	43.4
Totalt antall årsverk for faste stillinger pr. 31.12.	111.1
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger pr. 31.12.	5.5
Sum andel administrasjon	14.7 %
Økonomi	2.5
Lønn	1.3
IKT	3.8
Personal	1.4
Arkiv	6.7
Resepsjon/sentralbord	1.4
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Ansatte i Administrasjonsavdelingen (de som er 052501-finansiert) er skjønnsmessig fordelt på fagområdene. Likedan er administrasjonssjefstillingen og ansatte på fagavdelingene med administrative funksjoner (ledere + nestledere) fordelt skjønnsmessig på samme fagområder. Antall årsverk totalt er hentet fra YHR_AARSVERK.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
Turnover i prosent	8.0 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	138.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskudert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	11.0
Totalt antall ansatte som sluttet	18.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	6.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	12.0

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	1 554.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.7 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	225.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.0 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 329.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6.1 %
Antall legemeldte sykedager for menn	91.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	0.8 %
Avtalte arbeidsdager for menn	11 421.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 013.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.6 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	21 805.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	134.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.2 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	316.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.4 %

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	92.0	66.7 %	46.0	33.3 %	544 892.0	603 876.0	90.2 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	5.0	55.6 %	4.0	44.4 %	925 800.0	906 464.0	102.1 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	4.0	66.7 %	2.0	33.3 %	694 297.3	837 383.5	82.9 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	39.0	55.7 %	31.0	44.3 %	584 023.3	578 258.4	101.0 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	18.0	72.0 %	7.0	28.0 %	515 852.3	524 193.3	98.4 %
Kategori 5: Kontorstillinger	21.0	91.3 %	2.0	8.7 %	430 833.4	441 150.0	97.7 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	4.0	100.0 %	0.0	0.0 %	360 300.0	0.0	Infinity %
Kategori 7: Lærlinger	1.0	100.0 %	0.0	0.0 %	160 900.0	0.0	Infinity %

HR

Betegnelse på rapporteringskrav	2017
Sum antall ansatte	138.0
Antall kvinner	92.0
Antall menn	46.0
Sum antall deltidansatte	16.0
Antall deltid kvinner	13.0
Antall deltid menn	3.0
Sum antall deltidansatte grunnet omsorg jf.AML §10-2, fjerde ledd og HTA § 20	9.0
Antall deltid kvinner, omsorg	9.0
Antall deltid menn, omsorg	0.0
Sum antall midlertidige ansatte	8.0
Antall kvinner, midlertidig	7.0
Antall menn, midlertidig	1.0
Sum antall ansatte med personalansvar	11.0
Antall kvinner, personalansvar	6.0
Antall menn, personalansvar	5.0
Sum antall ansatte	138.0
Antall ansatte under 20 år	1.0
Antall ansatte 20 - 29 år	4.0
Antall ansatte 30 - 39 år	24.0
Antall ansatte 40 - 49 år	47.0
Antall ansatte 50 - 59 år	36.0
Antall ansatte over 60 år	26.0

2.4 Andre forhold

Vi har også i 2017 gjennomført kvalitativ medieanalyse for å ha oversikt over embedets medieeksponering, se hvilke saksområder som blir omtalt og hvordan sakene og embedet fremstilles.

Fylkesmannen i Østfold er i løpet av 2017 omtalt i 2010 oppslag i lokalmedia. Dette er en økning på 2 % fra 2016. PR-scoren, som er et mål på kvalitet i medieomtalen, var i 2016 2,5 og i 2017 2,7. Skalaen går fra -10 -10, og en score på 2,7 er et bra resultat. Temakategoriene juridisk og miljøvern står for henholdsvis 29 og 27 % av den totale omtalen i lokalmedia.

I riksmidia er vi omtalt i 144 oppslag. 17 % av disse oppslagene vurderes som positive for Fylkesmannen, mens 82 % vurderes som nøytrale. Stor positiv omtale i riksmidia får vi på saken om reduksjon av bruken av sterkt vanedannende medisiner.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Fylkesmannen i Østfold har god kontakt og god dialog med kommunene og andre offentlige aktører i fylket. Medieanalysen viser at Fylkesmannen ofte omtales i media og at omtalen oftest er nøytral eller positiv. Fylkesmannens aktivitet overfor kommuner og sektorer har bidratt til at nasjonal politikk er godt kjent i fylket. Det er avholdt kommunemøter mellom Fylkesmannens ledergruppe og politisk og administrativ ledelse i seks kommuner i 2017. Her er statlig politikk formidlet og drøftet med kommunen.

Fylkesmannen har utarbeidet Østfoldrapport for 2017. Østfoldrapporten er Fylkesmannens viktigste dokument for en samordnet fremstilling av statlig politikk. Rapporten er sammen med de seks årlige kommunemøtene med kommuneledelsen, kommunekonferansen for rådmenn og ordførere, fornyingskonferansen «Beat for beat», statsetatsjefsmøtet, fylkesberedskapsrådet og samordningsmøtene med statlige og kommunale tilsyns- og kontrollaktører, de viktigste kanalene for samlet formidling av statlig politikk. Det samme er samarbeidet med fylkeskommunen om ny fylkesplan. Her har vi bl.a. fokusert på nye helhetsløsninger innen forebyggende samfunnsikkerhet.

Vi har i 2017 gjennomført to felles kommunestyremøter for kommunene som skal slå seg sammen. Vi har veiledet kommunene i inndelingslovens bestemmelser og formidlet kontakt med overordnede myndigheter i sammenslåingsprosessene.

I løpet av 2017 har det ikke vært endringer i ROBEK-registret for Østfolds del. Antall kommuner i registret i fylket er to, Hobøl og Halden. Vi har fulgt opp at kommunene vedtar en forpliktende plan for inndekning av merforbruk, og at denne vedtatte planen blir fulgt opp. I 2017 har vi bedt kommunene om jevnlig rapportering i løpet av året om oppfølgingen av denne planen. Vi benytter KOSTRA-data aktivt i kommunedialog og veiledning, og kvaliteten på dataene er god.

Vi har prioritert kommunerett innsats med samfunnsikkerhet og beredskap. Vår vurdering er at kommunene har utviklet bedre beredskap og har styrket innsatsen på forebygging. Den samlede innsatsen er i større grad preget av mer helhet ved at samfunnsikkerhet er bedre integrert i planleggingen etter plan- og bygningsloven og at kravene i sivilbeskyttelsesloven om helhetlig arbeid følges bedre opp.

Vi har gjennomført seminar om skoleberedskap og atomberedskapsøvelse. Vi har også gjennomført det sivile-militære kontaktmøtet for Østlandet, men fokus på totalforsvaret. Her hadde vi også bidrag fra svenske myndigheter.

Det har i 2017 ikke vært hendelser som har medført etablering av kriseledelse eller ekstraordinær innkalling av Fylkesberedskapsrådet eller Atomberedskapsutvalget. Det er heller ikke rapportert om hendelser i kommunene som har medført etablering av kriseledelse eller rapportering til Fylkesmannen.

Helse- og sosialavdelingen formidler regelverksforståelse og faglige normer som tilsynsmyndighet og i enkeltsaksbehandling innenfor fagområdene barn og familiesaker/barnevern, NAV- sosiale tjenester, og helse og omsorg. Vi formidler nasjonale satsninger og er pådriver for å utvikle helhetlige velferdstjenester gjennom mange aktiviteter, som spenner fra møter, kurs og konferanser til råd og veiledning ved enkelthenvendelser og i kontaktnettverk, særlig overfor kommunene.

Juridisk avdeling er gjennom sin klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven godt kjent med hvordan kommunene praktiserer regelverket. Vi gir kommunene nødvendige avklaringer og løpende veiledning, også om statlige og regionale retningslinjer, i vår behandling av enkeltsakene. Generell veiledning har også vært gitt gjennom løpende dialog og oppfølging av enkeltkommuner om regelverksforståelse og retningslinjer. I november 2017 gjennomførte vi en fagsamling for kommunale saksbehandlere innenfor plan- og bygningsrett, med 110 deltakere, og tilbakemeldinger om faglig utbytte og praktisk nytte har vært god.

Barnehage- og utdanningsavdelingen utfører rollen som tilsynsmyndighet og myndighet i enkeltsaksbehandling innenfor fagområdene i barnehage, skole, SFO, deltakere i introduksjonsprogram og voksenopplæring. Vi formidler nasjonale satsninger og er pådriver for å utvikle helhetlige tjenester gjennom mange aktiviteter, som spenner fra møter, kurs og konferanser til råd og veiledning ved enkelthenvendelser og i kontaktnettverk.

Vi har jobbet målbevisst for å informere om og implementere håndhevingsordningen kap. 9A skolemiljø i sektoren. Vi har formidlet endringene i regelverket til skoleeiere og skoleledere gjennom konferanser, møter og veiledningssamtaler. Vi ser at dette arbeidet må fortsette i 2018 da ikke alle kommuner/skoler ennå er i fullgod stand til å håndtere nytt regelverk.

Landbruksavdelingen har god dialog med kommunene og næringa. Gjennom flere møteplasser, kurs for både forvaltning og næring og dialogmøter blir styringssignaler formidlet. Alle kommuner tilbyr "hurtigkurs" i jordvern for politikere, som oppfølging av nasjonal jordvernstrategi. Med et kontinuerlig fokus på oppbygging av kompetanse i kontrollarbeidet ser vi at kommunene i større grad tar i bruk de virkemidler som forskriftene hjemler.

Miljøvern avdelingen holder god progresjon på prioriterte saksområder, blant annet skogvern, bekjempelse av fremmede arter og i vannforvaltningen. Innenfor forurensing har vi prioritert å skjerpe vilkårene for avfallsbehandlingsanlegg for å heve standarden på disse i tråd med nye regler og bransjenormer.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Fylkesmannen i Østfold har innenfor rammene av departementenes spesifikke sektorstyring og økonomiske føringer bidratt til samordning av statlig virksomhet og gode helhetsløsninger i fylket. Østfoldrapporten er Fylkesmannens viktigste dokument for en samordnet fremstilling av statlig politikk. Rapporten er sammen med seks årlige kommunemøter med kommuneledelsen, kommunekonferansen for rådmenn og ordførere, fornyingskonferansen «Beat for beat», statsetatsjefsmøtet, fylkesberedskapsrådet og samordningsmøtene med statlige og kommunale tilsyns- og kontrollaktører, de viktigste kanalene for samordning.

Fylkesmannen har hatt egne møter med andre statlige tilsynsaktører og kommunerevisjonen senhøstes for å samordne og få oversikt over planlagte tilsynsaktiviteter kommende år. I 2017 har vi samarbeidet med embedtene i Hedmark og Oppland om landsomfattende tilsyn med sykehusenes behandling av pasienter med symptomer på sepsis. Vi har i samarbeid med embedtene i Oslo og Akershus, Hedmark og Oppland om landsomfattende tilsyn med Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. Og vi har startet det landsomfattende tilsynet med kommunale tjenester til rus og psykisk helse (helse, omsorg og NAV).

Embedet viderefører erfaringene fra prosjektet «økt bosetting av flyktninger» gjennom samarbeidsgruppe for velferd og utvikling. Vi opprettholder dermed et bredt samarbeid på velferdsområdet gjennom å samordne ressurser og innsats for utsatte grupper.

Embetet viderefører arbeidet i tverrfaglig samordningsgruppe for barn og unge for å følge opp Barnekonvensjonen og den tverrdepartementale satsningen "0-24". Målet er å koordinere nasjonale mål og tiltak og styrke arbeidet i kommuner og fylkeskommune for å gi et helhetlig og samordnet tjenestetilbud til barn og unge, bekjempe barnefattigdom, forebygge frafall i skolegang og hindre utenforskap. Vårt tverrfaglige "samordningsteam barn og unge" har i 2017 gjennomført fokusgruppeintervjuer med kommunene. Alle kommunene i Østfold har deltatt i Sjumilssteget og fokussamtalene er en oppfølging av dette arbeidet. Hittil har vi besøkt 6 kommuner. Samtalene omhandler kommunens arbeid med utsatte barn og unge. (Kommunens etterlevelse av barnekonvensjonen jf. Sjumilssteget.)

Vi har etablert et Faglig forum for å opprettholde fokus på kvaliteten i integreringsarbeidet og legge til rette for helhetsløsninger i kommunene. Faglig forum er et nettverk på tvers av kommuner og ulike fagområdene som jobber med integreringsarbeidet i kommunen. Det Faglige forumet består av programrådgivere og flyktningkonsulenter i kommunen og ansatte i voksenopplæringen

Landbruksavdelingen har god kontakt med Mattilsynet. Det gjennomføres minst to kontaktmøter i året. Vi har også kontakt gjennom arbeid med blant annet dyrevelferdsaker.

Miljøvernnavdelingen erfarer at den regionale samhandlingen innen arealplanleggingen i Østfold fungerer godt på tvers av sektorer og myndighetsnivåer. Dette bidrar til at interessekonfliktene kommer på bordet. I de fleste tilfellene finnes det løsninger i den tidlige fasen av planleggingen.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Også i 2017 har vi jobbet målbevisst for å redusere saksbehandlingstid og restanser på alle våre ansvarsområder. Dette har vi langt på vei lykkes godt med. Men på enkelte områder gjør misforhold mellom ressurser og oppgavemengde at vi ikke helt har fått bukt med fristbrudd eller at volumkrav ikke oppnås.

Innenfor sosial- og helseområdet er rettssikkerhetsarbeidet høyt prioritert, og ivaretas gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og råd og veiledning på fagområdene barn og familie, NAV og helse og omsorg. Oppdraget er omfattende og sammensatt, og innebærer stram prioritering av knappe ressurser. Vi har forbedret resultatene på flere saksområder. Ved årsskiftet er restansesituasjonen for de fleste typer enkeltsaker under kontroll, men volumkrav til planlagt tilsyn oppnås ikke på helse og omsorg. Klagesaker er innenfor frist på NAV, separasjon og skilsmisser, førerkortsaker, barnevern og helse- og omsorg. Men vi har fortsatt i 2017 for mange saker med fristbrudd i hendelsesbaserte tilsynssaker innen helse og omsorg og på barnevern. I 2017 har vi også hatt noe lavere dekning av institusjonstilsyn i barnevernet (78%), der prioriteringen er basert på jevnlike risiko- og sårbarhetsanalyser.

For Juridisk avdeling har 2017, i likhet med 2016, vært et år hvor vi har jobbet hardt og målrettet for å holde saksbehandlingstidene på et akseptabelt nivå på alle våre fagområder, enten det gjelder i rollen vår som klageorgan eller som førsteinstans. Det er også grunn til å nevne at den store økningen i antall innsynskrav, samt klagesaker etter offentleglova, har stilt oss overfor særlig store utfordringer i 2017.

Generelt er det slik at lang tid for å få enkeltsaker avgjort truer rettssikkerheten, spesielt på områder som berører særlig sårbare grupper. Eksempler på det hos oss er vergemåls- og retts hjelpområdet. Vi mener å ha lykkes godt med å holde saksbehandlingstiden på et akseptabelt nivå, og at rettssikkerheten derfor er bedret og på et forsvarlig nivå. Vi har god kontroll på saksbehandling og restansesituasjon, og kvaliteten på avgjørelsene som fattes er god. Ressurssituasjonen på vergemålsområdet er også bedret ved inngangen til 2018, noe vi anser som en klar forutsetning for å ivareta og ytterligere forbedre rettssikkerheten for vergetrengende og deres pårørende. På alle fagområder er vi sårbare, og selv korte opphold i saksbehandling som følge av (midlertidig) endret ressursbruk, fravær osv., gir raskt utslag på saksbehandlingstiden.

Innenfor barnehage- og utdanningsområdet er tilsyn, veiledning, klage- og saksbehandling de viktigste oppgavene for å ivareta rettssikkerheten og sikre en god regelverketterlevelse i sektor. Vi har gode og tverrfaglig sammensatte tilsynsteam med forutgående veiledning overfor skoleeier, skoler og barnehagemyndighet. Vi veileder og følger opp kommunene også i etterkant av tilsynene der det er behov for økt kunnskap og kompetanse på regelverket. Tilsynsobjektene velges etter en risikovurdering. Vi tilstreber å gjennomføre lærende tilsyn og snakker ikke om enten veiledning eller tilsyn, men veiledning og tilsyn.

I 2017 har vi implementert barnekonvensjonen i all saksbehandling og tilsyn. Vi har informert skoleeiere og barnehageeiere om at barnets beste vurdering skal synliggjøres i alle saker, og at vi vil vurdere det i all vår saksbehandling. Vi er opptatt av barnets stemme i alle saker som berører barn og unge.

Vi har mange treffpunkter med Utdanningsdirektoratet for å sikre felles tilsynspraksis og felles regelverkforståelse i tilsyn og klagesaksbehandling. Vi har også tett samarbeid på ledernivå i femfylkessamarbeidet. Det er i tillegg etablert flere fag-lag på tvers av embeter for å støtte opp om hverandre, sikre felles forståelse og kvalitet i saksbehandling og ved tilsyn.

I arbeidet med håndhevingsordningen har vi samarbeidet tett med andre embeter for å få til en enhetlig praksis på tvers av embetene. I fylket har vi samlet alle skoleeiere og skoleledere for å informere om regelverket slik at rettssikkerheten til elevene blir mest mulig enhetlig.

Vi har høsten 2017 mottatt mange saker på området elevenes skolemiljø. Vi har også en sterk økning av antall klager på spesialpedagogisk hjelp til barn i barnehage og de siste to årene har vi hatt en dobling av antall søknader om fritak fra taushetsplikten for ansatte i barnehage og skole.

Landbruksavdelingen prioriterer effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning i sitt arbeid. Jurist følger opp alle klagesaker i lov- og tilskuddssaker i landbrukssektoren, samt saker hvor Fylkesmannen er førsteinstans på grunn av inhabilitet i kommunene. Vi gir veiledning til de ansatte i kommunal landbruksforvaltning i lov- og tilskuddsforvaltning på møter, kurs, telefon og e-post.

I tillegg til å sikre at det fattes korrekte vedtak, bidrar våre kontroller til økt kunnskap i landbruksnæringa. Dette betinger at det også legges vekt på læring og dialog under kontrollene. Men noen kontroller er så omfattende og kompliserte at det er vanskelig å tilrettelegge for læring under kontrollbesøk eller samtaler. Eksempler på dette er driftsfellesskapsvurderinger under husdyrkonsesjonsregelverket, der det ofte er nødvendig å samle informasjon, systematisere, vurdere og konkludere i etterkant. Det er derfor vanskelig å uttale seg om enkeltelelementer ved kontrollen før vi har oversikt over helhetsbildet. Vi ser at næringa legger merke til kontrollene som gjennomføres og resultatene av dem. Kontrollene har derfor god preventiv effekt.

Embetets arbeid med klarspråk er en viktig del av rettssikkerhetsarbeidet. Vi vektlegger dette i klagesaksbehandling. Vi har egen språkprofil, klarspråkbambassadører i alle avdelinger, og holder årlig en språkdag for ansatte for å øke kunnskapen om viktigheten av klart språk.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Fylkesmannen har hatt god dialog med kommunal- og moderniseringsdepartementet om situasjonen i fylket, særlig i tilknytning til informasjonsmøtene om

kommuneproposisjon og statsbudsjett, og gjennom arbeidet med kommunereformen. Det har vært viktig å formidle kommunenes situasjon frem til nå: Lave inntekter, svake økonomiske resultater i forhold til landsgjennomsnittet, samt vesentlige levekårsutfordringer.

Fylkesmannen har flere treffpunkter med Utdanningsdirektoratet på ulike fagsamlinger og ledersamlinger. På disse samlingene gis både erfaringstilbakemeldinger og innspill til nasjonal myndighet. Samlingene oppleves som nyttig både for å dele informasjon, men også for å sikre at statlig politikk følges opp på en likeverdig måte i de ulike embedtene. Vi har god dialog med utdanningsdirektoratet og melder inn problemstillinger der lovverket er uklart eller ikke har fått etablert en klar forvaltningspraksis.

Vi bruker den verktøykassen vi har for å sikre en best mulig regelverksetterlevelse i sektor. Vi tar også direkte kontakt på ledernivå i kommunene når vi er spesielt bekymret for enkeltbarn for å få en raskere oppfølging i enkeltsaker.

Håndhevingsordningen kap. 9A Skolemiljø ble iverksatt fra og med høsten 2017. Vi synes å merke at selve implementeringsprosessen ikke har satt kommunene/skolene i fullgod stand til å håndtere nytt regelverk. Endringene stiller både juridiske, faglige, pedagogiske og miljøarbeidsmessige krav til kommunene/skolene. Vi bruker derfor mye tid på veiledning og oppfølging av sakene både overfor foreldre, kommuner og skoler. Mange av sakene er komplekse, krever et tverrfaglig arbeid på kommunalt nivå og har foregått over mange år. I møte med og i rapporteringene til Utdanningsdirektoratet informerer vi om tilstanden på området, som ressursmessig er svært utfordrende.

Vi opplever at det stilles høye krav fra samfunnet til Fylkesmannens myndighetsutøvelse innenfor miljøvern, særlig knyttet til saker om inngrep i naturen, arealbruk og forurensning. Forventninger om rask avklaring i saker som berører nærmiljøkvaliteter og rammebetingelser for næringslivet legger press på saksbehandlingen og gjør det krevende å prioritere utviklingsoppgaver.

Vi er i tett dialog med Landbruksdirektoratet, i år har dette særlig vært i forbindelse med at nytt datasystem for produksjonstilskuddet er tatt i bruk.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Fylkesmannen i Østfold vektlegger hensynet til samordnet bolig- areal og transportplanlegging i vår dialog med kommunene. Dette ser vi som hensiktsmessig også for å ivareta jordvern og andre vernehensyn. Byutviklingen og spesielt å unngå vekst i privatbilismen er en utfordring som det arbeides med i alle deler av fylket. Vi opplever at kommunene og staten har sammenfallende målforståelse, men når det kommer til den fysiske planleggingen er det fortsatt et forbedringspotensial.

Vi har hatt aktiv dialog med fylkeskommunen i arbeidet med ny fylkesplan. Spesielt har vi vektlagt samfunnsikkerhet i planleggingen. Risikobildet i Østfold er belyst i ny fylkesROS, og dette arbeidet har vært koordinert med ny fylkesplan. Forebyggende tiltak er innarbeidet som målsettinger og retningslinjer i den nye fylkesplanen. Fylkesmannen har også deltatt i arbeidsgrupper og gitt innspill innenfor klima og miljø, verdiskaping og kompetanse samt levekår og folkehelse.

Som oppfølging av Stortingets vedtak av nasjonal jordvernstrategi og nasjonalt jordvernmål har vi tilbudt alle fylkets kommuner et "hurtigkurs" i jordvern for politikere. "Hvorfor jordvern, og kommunens ansvar og virkemidler for jordvern" er sentrale tema. Målet er at alle kommuner skal kurses i løpet av 2017 og 2018. Vi er med i Interreg prosjektet Coben (Delivering Community Benefits of Civic Energy) sammen med Østfold Fylkeskommune og flere europeiske partnere. Målet er å mobilisere til å ta i bruk mulighetene for lokal småskala energiproduksjon, videre å redusere bruk av fossil energi i landbruket og stimulere til samarbeid om fornybare energiløsninger. Prosjektet gir gode arenaer for samhandling og utvikling i Østfoldlandbruket.

Planprosesser – formidling av nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket.

Fylkesmannen har prioritert å delta i regionalt planmøte (planforum). Denne møteplassen er velorganisert og fungerer godt i Østfold. Ut over dette har vi prioritert den skriftlige plandialogen i enkeltsakene. I tillegg til den berørte kommunen, når våre skriftlige innspill også ut til forslagsstillerne og deres konsulenter. Dette synliggjør aktuelle problemstillinger overfor sentrale aktører og bidrar til å legitimere arealpolitikken.

Andel relevante kommunale (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100 %.

Fylkesmannen har bidratt med tidlig medvirkning i alle relevante kommunale og regionale planer, både ved deltakelse i de regionale planmøtene der kommunene kan presentere sine planer og med skriftlige innspill til de enkelte planene.

Mekling i planer med (fra kapittel 3.1.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Mekling i planer med uløste innsigelser: 100 %.

Vi har avholdt 3 meklinger i 2017. Alle ble løst.

Meklingene gjaldt følgende planer:

- Områderegulering for nytt dobbeltspor Sandbukta-Moss-Såstad, Moss kommune (31.01.2017)

- Detaljreguleringsplan for Tordenskjoldsgate 9-13, Fredrikstad kommune (03.02.2017)

- Detaljreguleringsplan for Murtnes masseuttak, Rakkestad kommune (22.03.2017)

Mekling i planprosesser med uløste innsigelser

Resultatmål	Differanse	Resultat
100 %	0 %	100 %

Landbrukets arealressurser er (fra kapittel 3.1.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Landbrukets arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.

Landbrukets arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.

Reduksjon i omdisponering (fra kapittel 3.1.1.1.6 i TB)

Rapportere på

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord sammenlignet med 2015.

Omdisponeringen av dyrka jord økte med 48 dekar, fra 174 til 222 dekar, fra 2015 til 2016. Omdisponeringen av dyrka jord i 2016 var imidlertid 305 dekar (58 %) lavere enn i 2014.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

Resultat. Så mye mindre ble omdisponert i 2016	Antall da dyrka jord som ble omdisponert i 2015	Antall da dyrka jord som ble omdisponert i 2016
- 48.0	174.0	222.0

Tallene er for 2015 og 2016, ikke 2016 og 2017

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.

De statlige planretningslinjene er lagt til grunn ved Fylkesmannens behandling av regionale og kommunale planer.

Alle planer etter plan- (fra kapittel 3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnsikkerhet, herunder klimaendringer.

Alle planer blir behandlet og vurdert om de tilfredsstillende plan- og bygningslovens krav om samfunnsikkerhet og klima. Det etablert plangruppe med representanter fra alle fagavdelingene for å sikre samordning og kvalitetssikring av planbehandlingen.

3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet

Fylkesmannen gir informasjon og veiledning på mange ulike arenaer overfor skoleeiere, skoleledere, barnehagemyndighet, barnehageeiere og PPT. Informasjon og veiledning er tilpasset målgruppene. Spesielt fokus får endringer i lov og regelverk i tillegg til særskilte nasjonale fokusområder/satsninger. Vi er i tillegg lydhøre overfor tilbakemeldinger fra det sektor etterspør av veiledningsbehov. Vi har gjennomført veiledning på kommunenivå, men også på enkeltskoler der vi har sett et særskilt behov for det. Det gir de også positive tilbakemeldinger på.

Prosjektet Regelverk i praksis har gitt oss mange erfaringer vi nå bruker positivt i formidlingen og dialogen med sektor. Ny modell for styring og finansiering av kompetanseutvikling i grunnsopplæringen ble innført i 2017 som del av oppfølgingen av Meld.St. 21 (2016-2017).

I den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling har vi tilrettelagt for samarbeid mellom skoleeiere, og skoleeiere og UH-sektoren. Vi har følger opp og legger til rette for møteplasser for skoleeiernettverket, UH-sektoren og organisasjonene. Vi har gjennomført samlinger for friskole- og offentlige skoleeiere.

Oppfølgingsordningen av skoleeiere som er under den nedre grensen for kvalitet, som staten definerte i 2017, ble fulgt opp. I Østfold er en kommune med i ordningen. Kommunen har tidligere hatt Veilederkorpset inne. Vi har fulgt opp kommunen gjennom tilsyn og veiledning. Dette følges videre opp i 2018.

Arbeidet med 0-24-oppgavet og tverrfaglig arbeid overfor sektor med fokus på utsatte barn og unge har vært gjennomgående i hele 2017. . Det er gjennomført fokusmøter med kommunene for å følge opp videreføringen i arbeidet som startet opp med Sjumilssteget.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Det er sju kommuner i Østfold som har svart i "Spørsmål til Skole-Norge våren 2017". Fylkesmannen i Østfold har en skår på 3,3 på spørsmål om hvordan kommunen opplever Fylkesmannen som en viktig medspiller for kommunen for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i grunnsopplæringen. Østfold skårer da under landsgjennomsnittet for 2017 som var 3,6. Vi merker oss at det er en større spredning i svarene i 2017 enn i 2016. Det er ikke gjennomført egne kartlegginger på dette området i regi av Fylkesmannen. I svarfordelingen for embetene sett under ett fremkommer det at skoleeierne er mest tilfredse med veiledningen på regelverket og med tilsyn. Det er mindre tilfredshet med klagesaksbehandling og minst med veileder og støtterollen innen kompetanseutvikling.

Fylkesmannen i Østfold har på både på våre nettsider, på samlinger, i de ulike nettverkene og ved direkte kontakt med skoleeierne hatt de statlige større satsningene på dagsorden for både skoleeier og barnehagemyndighet. Dette gjelder blant annet Desentralisert ordning for kompetanseutvikling, Kompetanse for mangfold, Læringsmiljøatsningen og Realfagsatsningen. I den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling er det etablert et samarbeidsforum på fylkesnivå som består av skoleeiere, lokal UK-sektor og organisasjonene. Skoleeierne representerer sin nettverk, som består av flere kommuner. Noen har også med friskoler i sine nettverk. Vi har hatt en særskilt satsning på kompetanseheving og etterutdanning for PPT i 2017, dette videreføres i 2018. I 2017 har vi også vektlagt kompetanseheving på arbeidet med skolemiljø saker.

På barnehageområdet har hoveddelen av vår veiledning innenfor kompetansetiltak vært knyttet til implementering av ny rammeplan, se eget rapporteringspunkt om dette. Et godt barnehagemiljø har i tillegg hatt stort fokus i våre tiltak, som tema på en egen fagkonferanse for barnehagene og som tema på første dag av todagens samling med barnehagemyndigheten. Vi har fått gode tilbakemeldinger på disse tiltakene, og vårt inntrykk er at temaene også blir vektlagt ute i barnehagene og kommunene.

12 kommuner i Østfold har svart på "Spørsmål til barnehage-Norge 2017". Fylkesmannen scorer 0,4 under landsgjennomsnittet når det gjelder støtte og veiledning innenfor kompetanseutvikling. Vi har selv hatt flere evalueringer etter våre samlinger, disse har gitt oss inntrykk av en større tilfredshet enn det som kommer frem her. Vi har også ved flere anledninger bedt om forslag til temaer og arbeidsmåter på kommende møter. Så langt mulig etterkommer vi ønskene.

Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Differanse resultatmål	Resultatmål	Grunnlagstall
- 0.4	3.5	3.1

Kommunene har overfor oss både skriftlig og muntlig gitt uttrykk for større tilfredshet enn det som kommer fram i undersøkelsen for 2017. Etter undersøkelsen i 2015, som ga et svakere resultat enn vi ønsket, ba vi alle våre kommuner melde til oss hva vi kunne bli bedre på. Vi ba om innspill på hvilket behov de hadde for veiledning og informasjon, hvilke temaer de ønsket, hyppighet og form på møtene mm. Som et resultat av tilbakemeldingene innførte vi i 2016 og 2017 to ekstra møter i året for barnehagemyndigheten. Møtene har gitt større rom for dialog, refleksjon og erfaringsdeling mellom kommunene. Vi har også bedt om innspill og evalueringer flere ganger i løpet av 2017, men vil selvsagt igjen se på hva vi kan gjøre bedre.

Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak

Resultatmål	Differanse resultatmål	Grunnlagstall
47.0 %	0.0 %	47.0 %

Skoleeierne er fortsatt rimelig fornøyd med Fylkesmannens støtte og veiledning innen kompetanseutvikling. Forskjellen på opplevelsen av Fylkesmannens støtte og veiledning mellom de sju skoleeierne som besvarte undersøkelsen i 2017 har økt i forhold til den spredningen som var mellom skoleeierens syn på tilsvarende arbeid i 2016. Fylkesmannen vil i 2018 vurdere om det skal gjøres endringer i hvordan skoleeierne får støtte og veiledning innen kompetanseutviklingstiltak på skoleområdet.

3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

Fylkesmannen har innenfor gjeldende ressursramme prioritert kommunerettet innsats med samfunnsikkerhet og beredskap. Vår vurdering er at kommunene har utviklet bedre beredskap og har styrket innsatsen på forebygging. Den samlede innsatsen er i større grad preget av mer helhet ved at samfunnsikkerhet er bedre integrert i planleggingen etter plan- og bygningsloven og at kravene i sivilbeskyttelsesloven følges bedre opp. Satsingen på klima- og energiplaner i kommunene er viktig bidrag i forebygging og klimatilpassing.

Samtlige kommuner har egenberedskapskoordinator eller beredskapsleder og vi har god dialog med disse. Vi har faste møteplasser med kommunene og andre beredskapsaktører for sikre at viktige krav og føringer formidles og at bistands- og samvirkefunksjoner med andre beredskapsaktører opprettholdes og kan utvikles. Vi har også gitt støtte til lokale kurs for kommunal kriseledelse, cim-kurs, øvelser og bistand til ros-analyser og beredskapsplaner. Forståelsen for kommunenes viktige rolle innen samfunnsviktige funksjoner er større, og flere kommuner har utviklet godt samarbeid med viktige infrastruktureiere. Vi har også i 2017 gjennomført beredskapsseminar for nøkkelpersoner i grunnskoler og friskoler i nært samarbeid med Øst politidistrikt. En del av dette opplegget var gjennomføring av diskusjonsøvelser for kommunene.

Totalforsvarsprogrammet er presentert for kommunene og arbeidet med underliggende planverk. Vi har også prioritert sikkerhetsarbeidet for å øke kommunenes evne til å motta, behandle og oppbevare sikkerhetsgradert informasjon. Kommunene er ikke i mål og dette følges opp i 2018.

Kommunene deltok på øvelse for Atomberedskapsutvalget. Plangrunnlag for kommunal atomberedskaps ble presentert og kommunale utfordringer ble godt belyst. Østfold har en betydelig matproduksjon med store korn-, grønnsaks- og kjøttproduksjon og vi har over flere år prioritert tverrfaglig arbeid med støtte fra NRPA, Mattilsynet og Nibio.

Gjennomføre tilsyn i ¼ av kommunene. (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Gjennomføre tilsyn i ¼ av kommunene.

Vi gjennomfører 4 årlige tilsyn. Det er litt under kravet om 25 %. Innenfor 4-årsperioden gjennomfører ett år med 6 tilsyn for å overholde kravet. Vi har i 2017 gjennomført tilsyn etter forskrift om kommunal beredskapsplikt i følgende 4 kommuner: Skiptvet, Sarpsborg, Våler og Moss.

Våler kommune hadde avvik på beredskapsplanen. Avviket er nå lukket. Skiptvet hadde avvik på sin helhetlige ROS-analyse og er i prosessen med lukking av avviket.

Kommunene har i tilsynsmøtene gitt uttrykk for at de opplever tilsynene som nyttige i arbeidet med å styrke beredskapsarbeidet. Tilsynsresultatene følges opp i fagsamling med kommunene samt særskilt oppfølging i forbindelse med lukking av avvik. Tilsyn er registrert i DSBs database.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt med ¼ av kommunene

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall gjennomført tilsyn
25.00 %	- 2.78	22.22 %	18.00	4.00

Gjennomføre øvelser for kriseorganisasjonen i ¼ (fra kapittel 3.1.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Gjennomføre øvelser for kriseorganisasjonen i ¼ av kommunene.

Vi gjennomfører årlig varslingsøvelse for samtlige kommuner med prosedyreøvelse for kommunenes kriseorganisasjon med vekt på bruk av krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Kommunene deltok på årets øvelse for Atomberedskapsutvalget. I tillegg har vi bistått kommunene Skiptvet og Aremark med øvelser. Vi har i samarbeid med Øst politidistrikt gjennomført diskusjonsøvelser om PLIVO for grunnskoler og friskoler. Over en toårsperiode har omlag 200 nøkkelpersoner nå deltatt på disse øvelsene. Øvelsene nevnt ovenfor kommer i tillegg til øvelsene kommunene selv er ansvarlige for å gjennomføre i henhold til beredskapsforskriften. Dette øvingskravet følges opp i våre beredskapstilsyn og viser at kommunene gjennomfører flere typer øvelser i samarbeid med relevante aktører.

Gjennomføre øvelser for kriseorganisasjonen i ¼ av kommunene.

Fylkesmannen skal fylle ut antall øvelser gjennomført med kriseorganisasjonen i kommunene. Avvik fra resultatmålet skal kort begrunnes i kommentarfeltet.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall kommuner i embetet	Antall kommuner det er gjennomført øvelser med
25.00 %	75.00	100.00 %	18.00	18.00

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Fylkesmannen har gjennomført opplæring gjennom samlinger hvor alle NAV- kontor er invitert, vi bidrar i " Ny i NAV- opplæring" og har gitt opplæring i møte med enkeltkommuner og samlinger av kommuner. Fylkesmannen har også invitert NAV- kontorene til deltakelse på relevante kurs om folkehelse, individuell plan og opplæring rettet mot ansatte som arbeider med barnefamilier. Det er også gitt informasjon om sosialtjenesteloven i slike fora.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket skal ha mottatt tilbud om opplæring.

Alle NAV- kontor er invitert til opplæring i felles samling juni 2017, alle kontor har fått tilbud om veiledning KVP i løpet av 2017, det er også gitt opplæring etter ønske for 7 kommuner i indre Østfold, i tillegg til Sarpsborg og Fredrikstad om sosialtjenesteloven utover KVP. Opplæring og fagoppdatering i økonomisk rådgivning er tilbudt alle kommuner.

I flere av opplæringstiltakene har kartlegging og oppfølging av barnefamilier vært tema.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	17	17

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

I virksomhetsplanene har vi en rekke tiltak knyttet til oppgaver og oppdrag fra VØI og TB. Ambisjonene våre er tilpasset trange økonomiske rammer, men vi har relevante tiltak på de viktigste områdene. Dialogen med kommunene foregår først og fremst på faste arenaer og gjennom faste nettverk. For å samordne nasjonale satsninger på helse- og sosialavdelingens fagområder har vi etablert et pådriverforum.

På flere satsningsområder er det usikkert om utfordringene møtes med tilstrekkelig innsats, og om Fylkesmannens aktiviteter er riktig dimensjonert på

helse- og omsorgsområdet. Rapporteringskravet for noen av oppdragene er at vi skal angi i hvilken grad kommunene innfrir konkrete mål. Enkelte av disse ser vi at ikke er nådd. På andre felter har vi for 2017 ikke tilstrekkelig informasjon til å avgjøre om målene er nådd. Da Helsedirektoratet i september 2017 sendte oss et QuestBack-opplegg som vi kunne bruke til å innhente informasjon fra kommunene, besluttet Fylkesmannen i Østfold at vi ikke skulle belaste kommunene med en slik ekstrareportering. Vi svarte derfor Helsedirektoratet samlet for alle kommunene med bakgrunn i opplysningene vi hadde, selv om disse var ufullstendige. Vi regner med å kunne gi mer presise opplysninger om måloppnåelse for året 2018.

Flere planlagte tiltak for 2017 ikke er gjennomført. Det gjelder blant annet kartlegging av fengselshelsetjenesten, smittevernkonferanse (utsatt til 2018) og helse i plan-konferanse. Vår kapasitet til kurs og konferanser er svært lav.

Arbeidet med alle tilskuddsordningene er gjennomført som planlagt, og felles tilskuddskonferanse ble holdt 17.januar 2018.

Når det gjelder utviklingsoppgavene innen folkehelsearbeid viser vi til rapporteringen på 3.1.3.3.1.1 og 3.1.3.3.2.1.

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 70 % av kommunene har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer på helse- og omsorgsfeltet, bl.a. kompetanse- og rekrutteringsplaner [1].

[1] Helsedirektoratet vil i dialog med fylkesmannen utarbeide felles kartleggingsmetode.

Vi har i økende grad presisert behovet for og forventningene til strategisk kompetanseledelse. Dette gjelder særlig på aktuelle kontaktarenaer vi har med kommuneledelsen. P.t. har vi ikke tilstrekkelig oversikt til å angi kommuner med kompetanse- og rekrutteringsplaner i prosent.

Andel av kommunene som har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	- 70	

Vi valgte å ikke anmode kommunene om en ekstra rapportering i september og kan derfor ikke tallfeste andelen av kommunene som har lagt planer.

Flere kommuner enn i (fra kapittel 3.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner enn i 2015 gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens [1].

[1] Antall personer med demens som får dagaktivitetstilbud og antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud fremkommer av Helsedirektoratets oversikt over tildelt tilskudd. Oversikten oversendes fylkesmennene 3 ganger i året. I tillegg fremkommer antall kommuner som har dagaktivitetstilbud til personer med demens i Kostra-skjema 4 pkt. 4. Totalt antall personer med demens som får dagaktivitetstilbud fremkommer av nasjonale kartlegginger av kommunenes tilrettelagte tjenestetilbud for personer med demens. Siste kartlegging var i 2014, og neste er i 2018.

Dagaktivitetstilbudet er økt siden 2015. I alle relevante fora vektlegger vi fortsatt behovet for økt satsing.

Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens

Resultat	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2015	Antall kommuner som gir dagaktivitetstilbud i 2016
9	4	13

Flere personer med dem (fra kapittel 3.1.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Flere personer med demens får dagaktivitetstilbud sammenliknet med 2015 [1].

[1] Se referanse under fotnote 3.

Antall personer som får dagaktivitetstilbud har økt betydelig. I hvilken grad dette er relatert til Fylkesmannens innsats er det vanskelig å ha noen formening om.

Antall hjemmeboende personer med demens som får dagaktivitetstilbud

Resultat	Antall personer som får dagaktivitetstilbud i 2015	Antall personer som får dagaktivitetstilbud i 2016
305	31	336

Personell i helse- og (fra kapittel 3.1.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Personell i helse- og omsorgstjenesten har fått økt formalkompetanse sammenliknet med 2015 [1].

[1] Tall hentes fra KOSTRA.

Liten økning, men usikkert sett i sammenheng med mer spesialiserte oppgaver, og endringer i oppgavefordelingen mellom 1. og 2. linjetjenestene. Se for øvrig kommentar til tabellen.

Personell i helse- og omsorgstjenesten har fått økt formalkompetanse

Resultat	Antall personell i 2015	Antall personell i 2016
- 1 243	2 887	1 644

Avviket skyldes at det ble gitt tilskudd til flere ansatte i kommunene i 2015 enn 2016, samt en endring i rapporteringen på hvordan man registrerer personer som er under utdanning fra 2015 til 2016, som også fører til et lavere tall på ferdig utførte utdanninger

Flere kommuner har ansatt psykolog sammenliknet med 2015 . (fra kapittel 3.1.3.1.1.5 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner har ansatt psykolog sammenliknet med 2015 [1].

[1] Tall hentes fra IS 24/8 for 2015 og brukes til oppfølging av kommunene i 2017. IS 24/8 for 2016 brukes for å måle måloppnåelsen ved utgangen av året.

Økningen er liten pga. rekrutteringsvansker i flere kommuner.

Antall kommuner som har ansatt psykolog

Resultat	Antall kommuner i 2015	Antall kommuner i 2016
2	10	12

Vanskelig å rekruttere i flere kommuner. Enkelte kommuner har trukket seg eller avventer

Økt andel av pasienter (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Økt andel av pasienter med behov for habilitering- og rehabilitering mottar tjenester i kommunene sammenliknet med 2015 [1].

[1] Tall hentes fra IPLOS/SSB. Andelen beregnes ved å dele antall personer som får hab/rehab i kommunen på totalt antall personer med registrert behov for hab/rehab i kommunen.

Tabell ble misforstått. Tallet viser til antall pasienter som har mottatt rehabilitering i kommunene i Østfold.

Økt andel av pasienter med behov for habilitering- og rehabilitering mottar tjenester i kommunene

Resultat	Andel pasienter i 2015	Andel pasienter i 2016
1 %	1125 %	1126 %

Flere kvalifiserte årsverk (fra kapittel 3.1.3.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Flere kvalifiserte årsverk enn i 2015 arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene [1].

[1] Tall hentes fra KOSTRA.

Usikkert grunnet manglende datagrunnlag

Flere kvalifiserte årsverk arbeider innen habilitering og rehabilitering i kommunene

Resultat	Antall kvalifiserte årsverk i 2015	Antall kvalifiserte årsverk i 2016
0		

Mangler data å sette inn i tabellen

Minst ett innsatsområde (fra kapittel 3.1.3.1.2.3 i TB)

Rapportere på

Minst ett innsatsområde er iverksatt i minst en relevant avdeling i 75 % av kommuner [1].

[1] Helsedirektoratet vil i dialog med fylkesmannen utarbeide felles kartleggingsmetode. Resultatet av kartleggingen forventes brukt av fylkesmannen i oppfølging av kommunene gjennom året.

Usikkert grunnet manglende datagrunnlag

Innsatsområde iverksatt

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
75 %	- 75 %	

3.1.1.6 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats jf. Opptrappingsplan for rusfeltet 2016-2020

Det er øket samarbeid mellom rus og psykisk helsetjenester i spesialisthelsetjenesten (DPS og SMP) ved samlokalisering, og økt samarbeid med kommunehelsetjenesten ved opprettelsen av flere FACT team. Flere kommuner slå seg sammen, og jobber dermed med nye måter og organiserer tjenesten på. De fokuserer ofte på samordning, tidlig inn og tverrsektorielle forhold.

Minst 70 % av kommunene (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 70 % av kommunene sikrer brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helsefeltet [1].

[1] Tall hentes fra IS 24/8.

Ikke oppnådd.

67% av kommunene i Østfold sikrer brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helsefeltet

Brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykisk helse

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	- 3 %	67 %

FMØs innsats på dette feltet har vært noe begrenset i 2017, men det er en positiv utvikling fra tidligere år. Vi vurderer noe mer innsats på området i 2018

90 % av kommunene har kartlagt (fra kapittel 3.1.3.2.1.2 i TB)

Rapportere på

90 % av kommunene har kartlagt rusmiddelsituasjonen i kommunen ved brukerplan eller annen kartlegging [1].

[1] Tall hentes fra IS 24/8.

Kartlagt rusmiddelsituasjonen

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
90 %	- 23 %	67 %

78 % av kommunen har kartlagt med Brukerplan siste to år

70 % av kommunene har (fra kapittel 3.1.3.2.1.3 i TB)

Rapportere på

70 % av kommunene har sektorovergrepene system for identifisering av personer med behov for tidlig intervensjon ved rusrelatert problematikk [1].

[1] Tall hentes fra IS 24/8

Sektorovergripende system for identifisering av personer

Resultatmål	Resultat	Andel av kommunene
70 %	- 31 %	39 %

Det er en begynnende bevissthet i noen kommuner, men ikke alle, om dette ansvaret. FMØ vil vurderer om dette kan følges opp videre i 2018.

Flere kommuner har etablert (fra kapittel 3.1.3.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Flere kommuner har etablert aktivt oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam for mennesker med rus- og psykisk helseproblematikk enn i 2016 [1].

[1] Tall hentes fra rapportering på tilskuddsordning "Langvarige sammensatte" (765.60) og "Kommunalt rusarbeid" (765.62) sett i sammenheng med IS 24/8.

ACT Sarpsborg har startet i 2017 og kommer i tillegg til kommunene fra 2016

Etablert aktivt oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam

Resultat	Antall kommuner i 2015	Antall kommuner i 2016
0	10	10

ACT Nordre Østfold omfatter 8 kommuner. Oppsøkende rusteam i to kommuner er tatt med i tillegg - (opsøkende kartleggingsteam)

3.1.1.7 Styrket folkehelsearbeid

Fylkesmannen har bidratt i implementeringen av de nye nasjonale faglige retningslinjene for: diabetes, svangerskapsomsorgen, hvordan avdekke vold (IS-2181), spedbarnsernæring og for helsestasjons- og skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom. Kommunene deltok på den nasjonale lanseringen. Vi har gjennom råd, veiledning og planarbeid informert kommunene om retningslinjene.

Minst 75 % . (fra kapittel 3.1.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 75 % [1].

[1] HelseDirektoratet vil ha dialog med fylkesmannen om kartleggingsmetode. Resultater av kartleggingen forventes brukt av fylkesmannen i oppfølging av kommunene gjennom året.

Vi har hatt tilsyn med oversiktsarbeidet etter § 5 i folkehelsesloven i 11 kommuner og gjennomført en egenvurdering i alle kommunene i fylket. Samtlige kommuner i Østfold har utarbeidet oversiktsdokument og har etablert et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid. I planarbeid etterser vi om oversikten identifiserer folkehelseutfordringene i kommunen, herunder om konsekvenser og årsaksforhold er vurdert. Vi gir i tilbakemeldingen i høringer til planene råd og veiledning til kommunene og fylkeskommunen.

I alle planer etterser vi at kommunene er oppmerksomme på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale helseforskjeller.

Questback undersøkelsen i september 2017 ble besvart med bakgrunn i kunnskap Fylkesmannen hadde på området.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
75 %	25 %	100 %

Minst 80 % . (fra kapittel 3.1.3.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Minst 80 % [1].

[1] Som fotnote over.

I alle planer etterser vi at kommunene er oppmerksomme på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale helseforskjeller.

Gjennom samarbeidsorganet bidrar vi i arbeidet med "Program for folkehelsearbeid i kommunene". Vi deltar på alle samarbeidsarenaer med kommunene og fylkeskommunen. Det er inngått samarbeidsavtaler om 1 tiltak med 8 kommuner. I alt planarbeid etterser vi eller gir informasjon om "Program for folkehelsearbeid i kommunene".

Gjennom aktuelle fora og samarbeidsarenaer har vi har bidratt i arbeidet med "Flere år - flere muligheter"- strategiene for et aldersvennlig samfunn.

Tilskudd er delt ut på området seksuell helse og til etablering og videreutvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud. Vi har gjennomført kartlegging av frisklivssentraler og frisklivs-, lærings- og mestringstilbud i alle kommunene. I Østfold er det etablert 8 frisklivssentraler, og i tillegg har 2 kommuner frisklivstiltak/tilbud til målgruppen. Vi deltar i nettverket for "Friskliv, læring og mestring" med alle kommunene og spesialisthelsetjenesten. Nettverket arrangerer 2 fagdager årlig for fagpersoner som arbeider med personer med helse- og livsstilsutfordringer i kommunene og i spesialisthelsetjenesten. Gjennom aktuelle arenaer og fagdagene bidrar vi til at psykisk helse er en likeverdig del av folkehelsearbeidet.

Tilsynet med kommunenes oppfølging av fastlegers bistand til kvinner som vurderer eller ønsker svangerskapsavbrudd er avsluttet. Oppfølging av tilsynet viser at det pr. i dag ikke er noen fastleger i Østfold som reserverer seg mot å bistå kvinner som vurderer eller ønsker svangerskapsavbrudd.

Vi følger opp kartleggingen av årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten og styrkingen av fagressurser gjennom frie midler og tilskudd til tjenesten på aktuelle arenaer. Vi ser at regjeringens satsing på de forebyggende tjenestene har gitt resultater. Kommunene rapporterer en vekst i antall helsesøstre og andre faggrupper i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Vektlagt utjevning av sosiale helseforskjeller

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
80 %	20 %	100 %

3.1.1.8 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Økosystemene i Østfold er under press fra både menneskelig aktivitet, endret arealbruk og ekspanderende fremmede arter. Det er utført skjøtselsarbeid i verneområder for å opprettholde naturkvaliteten i disse.

I samarbeid med kommunene er det gjort tiltak mot en rekke fremmede arter blant annet stillehavsøsters og kanadagullris og kjempespringfrø.

Prosjekter for å ivareta prioriterte arter og utvalgte naturtyper er gjennomført som forutsatt for tildeling av midler. Vi registrerer økt antall henvendelser som følge av større oppmerksomhet om hule eiker.

Vassdragsovervåkning viser at et stort antall vannforekomster fortsatt har moderat eller dårlig miljøtilstand. Det er eutrofiering som er den dominerende påvirkningen. Det iverksettes tiltak i tråd med vedtatte vannforvaltningsplaner men effekten reduseres trolig som følge av klimaendringer.

Sjørørtebestandene i våre kystbekker er fremdeles under press, men mye godt kultiveringsarbeid i form av habitatforbedringer har styrket bestandene mange steder. Laksebestandene i fylket er i en god utvikling. Kultiveringsarbeidet i Glomma/Aagaardselva begynner å bære frukter. I Enningdalselva viser tellinger i fisketellere og på faste el-fiske stasjoner at bestanden er stabilt god.

Påbegynt overvåkingsprogram i alle vannregioner. (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Påbegynt overvåkingsprogram i alle vannregioner.

Det er pågående overvåkingsprogram i hele Østfold, både i ferskvann og kystvann.

Økt bruk av påleggsmyndigheten (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Økt bruk av påleggsmyndigheten hjemlet i vannkraftkonsesjoner sammenliknet med 2016.

Ingen relevante konsesjoner i Østfold

Vurdert fag- og hjemmelsgrunnlag (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Vurdert fag- og hjemmelsgrunnlag for tiltak i alle vedtatte vannforvaltningsplaner. Iverksatt tiltak i henhold til forvaltningsplan på eget ansvarsområde eller har en begrunnelse dersom tiltak ikke iverksettes.

Vi jobber kontinuerlig med myndighetsutøvelse innenfor våre ansvarsområder slik det er beskrevet i tiltaksprogrammene. Kalking gjennomføres årlig i tråd med statlige retningslinjer og føringer. Kommunale tillatelser til utslipp av rensed avløpsvann blir fulgt opp med tilsyn, kontroller, egenrapportering og behandling av søknader/planer. I alle utslippssøknader blir resipientforholdene vurdert ihht vannforskriften og vannforvaltningsplanene. Også i saker etter PBL blir vannforekomstene tatt hensyn til.

Landbrukstiltakene blir stimulert gjennom kommunenes Spesielle miljøltiltak i jordbruket og Regionale miljøltilskudd for jordbruket der forurensningstiltak er tillagt hovedvekt. Fylkesmannen veileder kommunene innen dette.

3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter er i bedring

Vi er ikke kjent med at noen arter er blitt utryddet fra Østfold i løpet av 2017. Fylkesmannen har bidratt til en rapport som viser at det er 202 arter som er

truet og kritisk truet og som det er særlig viktig å ta vare på i Østfold. For mange av disse artene mangler det oppdatert kunnskap om forekomst. Fylkesmannen oversendte forslag til arealer utenfor verneområder som skal NIN-kartlegges innenfor fristen.

Alle tiltak for truede arter (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle tiltak for truede arter og naturtyper skal være i tråd med forvaltningsmål, faggrunnlag og handlingsplaner.

Fylkesmannen i Østfold har primæransvaret for honningblom, kammarminjelle, hvitmure, klippeblåvinge, prikk rutevinge, rødknappsandbie og niobeperlevinge (borte).

Handlingsplaner/ faggrunnlag i eget fylke og overfor andre fylker (Akershus, Vestfold) er fulgt opp. Skjøtelsesplan og bestandsstatus foreligger for prikk rutevinge på Rauer. Skjøtelsesplan for honningblom er under slutføring. Klippeblåvinge er overvåket flere steder i Halden og i Agder. Arten er ikke sett i Agder etter 2012.

Voksesteder er skjøttet for honningblom, myrflangre og eseltistel. Bestandene er stabile eller i bedring.

Diverse andre arter/voksesteder er sporadisk overvåket for følgende arter: Bittergrønn, sodaurt, dvergmarinøkkel, bakkesøte, klokkesøte, solrose, bakkeknapp med flere.

Det er utarbeidet en større rapport om truede arter i Østfold og som østfoldsamfunnet har et særlig ansvar for å ivareta.

Det er gjennomført slått på 18 slåttemarkar med skjøtelsesavtaler inklusive 2 nye. 10 lokaliteter er befart, hvorav er 3 med avtaler er kontrollert. Store eiker i Hvaler er registrert, slik at alle 7 kystkommuner nå er kartlagt. Mer enn 5.000 eiker i Østfold er i Naturbase, men noe innlegging i Naturbase gjenstår fortsatt. Systematisk kartlegging anses ferdig, da det er minimal utbredelse av eik i de øvrige kommunene. Noen nye lokaliteter med kystlynghei er lagt inn i Naturbase.

Andre viktige naturtyper som også er vektlagt i arealsaker: Ålegraseng, standeng, raviner, eik-hasselskog, dammer (storsalamander) og kystbekker. En nygrøftet kystmyr er tilbakeført.

Edelkrepsen i Hobøelva (Mossevassdraget) ble rammet av krepsepest i 2016. For å finne mulige årsaker til pesten mottok Veterinærinstituttet kr. 50.000,- av FM i 2017 for å analysere for eDNA (krepsepest, signalkreps og edelkreps). Det ble ikke funnet spor av DNA for signalkreps eller krepsepest i vannprøvene, men prøvene viste at det muligens kan finnes rester av edelkreps i "lommer" eller i sidevassdrag. Dette er lovende med tanke på en mulig reetablering av edelkreps i vassdraget.

Handlingsplan hubro fulgt opp med registrering av aktivitet i hekkeområder ved bruk av lytteutstyr. Aktivitet registrert i to kjente revir og et nytt. Finansiert over handlingsplanmidler og vilttiltaksmidler med totalt kr 85.000,-.

Vandrefalkbestanden øker og oppfølgingsprosjekt støttet med kr 30.000,-. Dårlig hekkesuksess pga forstyrrelse er fulgt opp av FM i forhold til grunneiere.

3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Forvaltning av verneområder: Arbeid med skjøtelseskrevende naturtyper som f.eks. strandenger er høyt prioritert. Tiltakene omfatter blant annet slått og beiting etter avtale med grunneiere og dyreeiere. Bekjempelse av fremmede landlevende plantearter krever stadig større ressurser. Denne utviklingen vil fortsette i takt med at artene sprer seg utenfor verneområdene. Systematisk overvåking av fremmede plantearter i verneområder ble etablert i 2017 i samarbeid med lokalt SNO. Samarbeidet med lokalt SNO er godt. Oppfølging av kommuner med lokal forvaltningsmyndighet vurderes som viktig og gis høy prioritet. Ny merkevarestrategi for verneområdene har gjort arbeidet med informasjonsmateriell mer krevende og kostbart, og arbeidet med dette har måttet nedprioriteres. Forslag til marint vern av Rauerfjorden har vært til faglig vurdering i Miljødirektoratet.

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern er økt i forhold til 2016. (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Antall gjennomførte verneplanprosesser innenfor skogvern er økt i forhold til 2016.

Frivillig skogvern har vært en høyt prioritert oppgave i 2017. Arbeidet er videreført i omtrent samme omfang som de seinere år. Det har vært fokus på å drive frem områder til vedtak og igangsette verneprosesser med varsling / høring for flest mulige områder. Å få frem nye områder for miljøkartlegging og avklare flest mulige områder til skogsakkyndig vurdering er viktige ledd i arbeidet. Det går flere år fra et område befares første gang til vedtak blir fattet – det er derfor vesentlig at det er trykk i alle ledd i prosessen.

Det er Fylkesmannen som fremskaffer de fleste nye områder – et mindretall kommer fra Viken / Glommen eller ved direkte henvendelse fra interesserte skogeiere. Fylkesmannen har opplevd at mangel på skogsakkyndig kapasitet har bremsert fremdriften i saker.

Skogen i fylket er preget av sterk utnyttning over lang tid noe som fører til at relativt mange områder ikke når opp i tilstrekkelig verneverdi (**). Dette fører til at flere store områder med positive grunneiere ikke videreføres etter kartlegging. En videreføring av slike områder der grunneierne er positive ville bidratt til at en større andel verdifull skog i østfold kunne blitt vernet.

3.1.1.11 Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø

I løpet av 2017 er det sanert et deponi i Rakkestad som det var kartlagt forurensningsfare ved. Videre er det sanert flere områder med forurenset grunn i forbindelse med Bane Nors forberedende arbeider i Moss og Veivesenets utbygging på Seut i Fredrikstad. Vi erfarer økt oppmerksomhet i kommunene om

betydningen av å følge opp forurensingsforskriften kapittel 2

For å nå mål om å forebygge utslipp og unngå avfallsproblemer er det avgjørende at bedrifter og anlegg er i stand til å utøve internkontroll på en god måte. Vi ser at det tidligere har vært akseptert svakt dokumenterte søknader og dette har i sin tur ført til utfordringer ved tilsyn, særlig når det kommer til å vurdere om forebyggende tiltak er tilstrekkelige og tilpasset stedlig risiko. Ved behandling av utslippssøknader er det derfor lagt vekt på å heve kvaliteten på innsendte søknader.

Pukkverk, skipsverft, galvanoidindustri (fra kapittel 3.1.4.4.1 i TB)

Rapportere på

Pukkverk, skipsverft, galvanoidindustri, forbrenningsanlegg og fiskeforedling driver i tråd med kravene i forurensingsforskriften.

Det ble gjort tilsyn ved 2 asfaltverk i 2017. Det ble konstatert avvik ved begge anlegg. Anleggene har dokumentert at tiltak for å lukke avvikene er gjennomført. Øvrig tilsyn i 2017 var rettet mot andre bransjer enn de nevnte.

Prioriterte skipsverft

Navn på prioriterte skipsverft	Undersøkelser	Behov for tiltak	Tiltaksplan land	Tiltak land	Tiltaksplan sjø	Tiltak sjø
Engelsviken Slipp	Pålegg	Sjø			Pålegg	
Tidligere Moss verft	Varsel	Sjø				

Engelsviken: Pålagt tiltaksplan er ikke utført, tvangsmulktprosess er igangsatt Moss: uklart hvem et pålegg kan rettes mot, tillatelse til tildekking er gitt men ikke tatt i bruk

3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene

Det vises til rapportering under 3.3 under 7.3.6.2.1, 7.3.6.4.1, 7.3.6.5.1 og 7.3.6.5.2.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2017 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2016.

Det vises til rapportering under 3.3 Særskilte rapporteringskrav under 7.3.6.2.1.

Antall kommuner i ROBEK

Kommuner per desember 2016	Kommuner per desember 2017	Avvik
2	2	0

Feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2016. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2016.

Det vises til rapportering under 3.3 Særskilte rapporteringskrav under 7.3.6.5.1

Kvalitet i KOSTRA-data

Feil per juni 2016	Feil per juni 2017	Avvik
6	4	-2

3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket

I Østfold skal landbruket være en nøkkelnæring som gjennom bærekraftig og markedsrettet produksjon skal bidra til matvaresikkerhet, levende lokalsamfunn verdiskaping og velferd. Vi jobber aktivt sammen med Partnerskapet for å bidra til verdiskaping i Østfoldlandbruket. I 2017 har det blitt utarbeidet en ny verdiskapingsrapport for jord- og skogbruket i Østfold som viser hvor viktig denne næringen er i fylket både for sysselsetting og verdiskaping. Arbeidet med nytt felles Regionalt Bygdeprogram er godt i gang.

Vi har initiert og arrangert Nyskappingskonferansen for landbruket i Østfold. I samarbeid med Fylkesmannen i Oslo/Akershus har vi arrangert kurs for bønder som ønsker å satse innen kurs- og konferansemarkedet, og vi støtter aktivt opp om Etablererservice Østfold. Alt for å bidra til nyetablering, nyskaping og verdiskaping i Østfoldlandbruket.

Østfold har i to tre-årsperioder deltatt sammen med Oslo-regionen på IGW i Berlin. Nå arbeider vi med å dra nytte av dette hjemme ved å få til sterkere koblinger mellom landbruk, lokal mat, reiselivsbransjen og offentlige innkjøp på "hjemmebane".

Utrednings- og tilretteleggingsmidler er tildelt i tråd med handlingsplan for landbruksrelatert næringsutvikling i Østfold. Det er i år innvilget ca. 2,05 mill. kr. fordelt på 25 saker. 6 søknader ble avslått.

Regionalt bygdeutviklingsprogram er fulgt (fra kapittel 3.1.6.1.1 i TB)**Rapportere på**

Regionalt bygdeutviklingsprogram er fulgt opp i tråd med nasjonal politikk.

Regionalt bygdeutviklingsprogram

Regionalt bygdeutviklingsprogram, bestående av regionalt næringsprogram (RNP), regionalt miljøprogram (RMP) og regionalt skogprogram (RSK), er forlenget til å gjelde ut 2018.

Arbeidet med felles Regionalt bygdeutviklingsprogram for Buskerud, Oslo og Akershus og Østfold startet opp i 2017. Arbeidet er kommet godt i gang og det er satt ned både arbeidsgrupper og referansegrupper med representanter fra de tre embetene. Det er også felles referansegrupper, bredt sammensatt av ulike aktører innenfor områdene.

Handlingsplan for landbruksrelatert næringsutvikling

Regionalt næringsprogram legger føringer for årlig handlingsplan for landbruksrelatert næringsutvikling. Handlingsplan for 2017 ble vedtatt av det regional partnerskapet, og har lagt føringer for tildeling av utrednings- og tilretteleggingsmidler og midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket. Det er avholdt tre møter i partnerskapet i 2017. Partnerskapet har diskutert og igangsatt evaluering og rullering av RNP.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst.

Det ble utplantet over 2 millioner granplanter i 2017; det høyeste antallet siden 1990. Høy avvirkning i flere år tilsier at plantetallet bør ligge på et høyt nivå. Resultatkontroll foryngelse og foryngelseskontrollen viser en positiv tendens over tid, men det avdekkes fortsatt for mange hogstfelt med manglende foryngelse. Skognæringen har økt sin innsats for å få opp skogplantingen de seneste årene.

I ØKS er det en kontrolloversikt der vi ser på kommunenes status. Kommuner blir kontaktet dersom progresjonen er for dårlig. Foryngelse er også et jevnlig tema ved fagdager for skogforvaltningen.

Utfordringer for å få bedret foryngelsene

- Skogeierne får et stadig fjernere forhold til sin skog
- Arbeidskrafttilgang er stedvis en utfordring
- Skogbrukssjefene har for mye å gjøre med oppgaver som ikke er relatert til skogbruk

Tilfredsstillende oppfølging av hovedplan for skogbruksplanlegging. (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Tilfredsstillende oppfølging av hovedplan for skogbruksplanlegging.

Hovedplanen følges opp. Det ble i 2017 igangsatt 2 større takstprosjekter, hhv i Aremark (230 000 daa produktiv skog) og i Idd i Halden (255 000 daa produktiv skog). Det ble også på slutten av året sendt ut tilbudsforespørsler på taksering av Hobøl (90 000 daa produktiv skog), Sarpsborg (183 000 daa produktiv skog) og Moss (29 000 daa produktiv skog). Med dette ca 1/3 av Østfolds produktive skogbruksareal under taksering.

3.1.1.14 Bærekraftig landbruk

Det er stort fokus på bærekraftig landbruk i Østfold. Jordbrukets miljøvirkemidler brukes i hovedsak til tiltak mot avrenning til vassdrag, og sammen med økt bruk av dreneringsmidlene bidrar dette også til bedre agronomi og reduserte klimautslipp. I skogen brukes miljømidlene i hovedsak til ungsogpleie. Prosjektet Klimasmart landbruk hadde fokus på kunnskapsbygging og veiledning for et klimavennlig, bærekraftig landbruk. Interregprosjektet COBEN har som mål å gjøre landbruket mindre avhengig av fossile energikilde

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Økt planting med tilskudd til tettere planting, og økt gjødsling, sammenlignet med 2015.

Gjødsling

Østfold inngår i det geografiske området som maksimalt kan gjødsle 25 000 dekar i en 5-årsperiode. Neste år (år 3) vil taket være nådd. Det ble gjødslet 3 731 dekar i 2017 mot 2 935 dekar i 2016.

Tettere planting

Det ble utbetalt kr 143 072 i 2016 til tettere planting (kode 800). I 2017 ble det samlet utbetalt kr 330 582, med kr 254 783 på kode 800 (2 297 dekar) og kr 75 799 til suppleringsplanting (kode 600) (427 dekar).

Tiltak i regionalt miljøprogram (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tiltak i regionalt miljøprogram er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

Regionalt miljøprogram (RMP) 2017

Regionalt miljøprogram 2017 er gjennomført og organisert som i 2016. Rundskriv og veileder er blitt oppdatert, det har kommet inn omtrent like mange søknader som tidligere. Parallelt med søknadsomgangen i 2017 er det blitt jobbet med rulleringen av RMP. Det skal ikke lenger være regionale forskrifter, men utarbeides nasjonale forskrifter. Det er Landbruksdirektoratet som holder i dette arbeidet. Ny nasjonal forskrift skal være klar fra søknadsomgangen 2019.

Miljøvirkemidlene

Miljøvirkemidlene Regionalt miljøprogram og Spesielle miljøtiltak i landbruket er viktige for å oppnå de prioriterte miljømålene for fylket. Tiltak mot forurensing er høyt prioritert innen begge ordningene, og en stor andel av tilskuddene går til disse formålene. Dette er også landbrukets viktigste virkemiddel når vannforskriften og vannforvaltningsplanene som skal settes ut i livet. Tilskudd til klima- og miljøprogram er også i stor grad benyttet til lokal miljørådgiving i vannområdene. I tillegg til tilskuddsordninger har Østfold vedtatt regional forskrift med særskilte krav til jordarbeiding og miljøtiltak.

Det er også verdifulle kulturlandskap og mye kulturminner i fylket. Det kan være behov for mer tilskudd på disse områdene, men kommunene har prioritert det lavere i sine tiltaksstrategier, og det er relativt få søknader om RMP på disse områdene.

3.1.1.15 Andre oppdrag

Vi gjennomfører årlig et møte med lederne av regionale statlige aktører. Her er bl.a. endringer i kommunale og regionale strukturer og om utviklingen av totalforsvaret.

Vi har jobbet med helhetlig og samordnet boligsosial innsats gjennom Velferd- og utviklingsgruppen. Her er Husbanken, IMDi, Buf dir, Østfold fylkeskommune og høyskolen i Østfold representert. Fylkesmannen er samordnende instans og innehar sekretariatsfunksjon. Fylkeskommunen i Østfold driver bynettverk hvor FMØ deltar.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Vi har i 2017 oppnådd mål om helhetlig og samordnet boligsosial innsats gjennom Velferd- og utviklingsgruppen. Her er Husbanken, IMDi, Bufdir, Østfold fylkeskommune og Høyskolen i Østfold representert. Fylkesmannen er samordnende instans og innehar sekretariatsfunksjon. Fylkeskommunen i Østfold driver bynettverk hvor FMØ deltar.

Internt i helse- og sosialavdelingen har vi eget pådriverteam som samordner tiltak mht boligsosialt arbeid. Vi har felles tilskuddsmøte.

Fylkesmannen skal integrere det boligsosiale (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal integrere det boligsosiale arbeidet i etablerte fora og læringsarenaer, og ha gjennomført minimum to kompetansehevende tiltak for kommunene i fylket om boligsosialt arbeid.

Det boligsosiale arbeidet er integrert i samarbeidsavtale mellom Husbanken, IMDi Øst. Bufetat, Østfold Fylkeskommune, NAV Østfold. Kommunene deltar i bynettverk. Videre er boligsosialt arbeid tema i samlinger for NAV og kommunene. Vi har formidlet kunnskap om Veiviseren og nasjonal satsning "Bolig for velferd" i etablerte nettverk.

Fylkesmannens bidrag til at det boligsosiale arbeidet i kommunene er kunnskapsbasert

Resultatmål	Differanse	Grunnlagstall 1
2	0	2

3.1.2.2 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap i fylket

Vi gjennomfører årlige faste møter i våre etablerte fagfora hvor dimensjonerende faktorer er nasjonale myndigheters risikovurderinger, våre oppdrag og prioriteringer, regionale og/eller lokale hendelser. Vi legger vekt på god dialog og involvering fra kommunene, regionale statsetater, frivillige, næringslivet og som har en beredskapsrolle. Oppfølgingen av Totalforsvarsprogrammet har hatt en særlig prioritet. Vi legger også vekt på samordningen av tilsynsaktiviteter.

Fylkesmannen skal evaluere alle hendelser (fra kapittel 3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal evaluere alle hendelser av regional betydning, og sende evalueringsrapportene til DSB innen tre måneder etter hendelsen.

Det har i 2017 ikke vært rapportert hendelser fra kommunene til Fylkesmannen. På årlig møte i Fagforum beredskap har kommunene orientert om mindre hendelser i forbindelse store nedbørsmengder, høy vannstand og vind uten at det har vært nødvendig med etablering av kriseledelse eller rapportering til Fylkesmannen. Det har vært enkelte, kortvarige utfall på ekom. Disse har heller ikke hatt varighet eller konsekvenser som har medført etablering av kriseledelse. Unormale hendelser tas rutinemessig opp som tema på møter i Fylkesberedskapsrådet, Atomberedskapsutvalget og i Fagforum beredskap

Østfold.

Fylkesmannen skal evaluere eller (fra kapittel 3.2.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal evaluere eller delta i evalueringen av alle regionale øvelser hvor fylkesmannen har deltatt og fylkesmannens embetsøvelser, og sende evalueringsrapportene til DSB innen tre måneder etter øvelsen.

Det har i 2017 ikke vært hendelser som har medført etablering av kriseledelse eller ekstraordinær innkalling av Fylkesberedskapsrådet eller Atomberedskapsutvalget. Det er heller ikke rapportert om hendelser i kommunene som har medført etablering av kriseledelse eller rapportering til Fylkesmannen. Hendelser inkludert rapportering og evaluering tas rutinemessig opp i Fylkesberedskapsrådet, Fagforum beredskap og Atomberedskapsutvalget. Øvelse for Fylkesmannens kriseledelse i regi DSB er evaluert og vi jobber med oppfølging av forbedringspunkter.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi viser til rapportering under kap. 3 på TB 7.3.6.6.

Det jobbes målrettet med samhandling i den regionale samordningsgruppa. Det utvikles felles tilsynsplan som ligger på FMs hjemmeside. Planen "vedtas" i fellesmøte i mars. Under forberedelsene av de forskjellige tilsyn, er det dialog mellom kommunerevisjonene og våre fagavdelinger.

Det er løpende samarbeid mellom områdene helse- og sosial og barnehage- og utdanning. Vi har også etablert faste møter for intern samordning i hele virksomheten vår.

Gjennom måten vi snakker på, de metoder vi bruker og hvordan tilsynene planlegges og følges opp, forsøker vi å holde læringsperspektivet høyt.

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Alle tilsyn med sosialtjenesteloven er fulgt opp etter de frister som retningslinjene setter. To tilsyn er ikke avsluttet. Ett fordi NAV-kontoret trenger tid utover fristene til å iverksette alle tiltak, og et tilsyn fordi det ikke er beskrevet kontrolltiltak som sikrer at nye feil avdekkes.

Ett tilsyn med ernæring ved sykehjem har vi funnet det nødvendig å følge opp ut over anbefalt frist. Et tilsvarende tilsyn i en annen kommune er ikke avsluttet innen anbefalt frist på grunn av kapasitetsproblemer hos oss.

På barnevernområdet er 1 tilsyn med en kommune og 1 LOT med Bufetat ikke avsluttet. Begge tilsynene følges opp i begynnelsen av 2018.

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Klimanettverket KlimaØstfold har høy oppslutning og fungerer som en effektiv kanal for å samordne kommunens arbeid med klimaplaner og tiltaksgjennomføring. Østfold fylkeskommune har tatt et stort ansvar for utviklingen av nettverket, noe også vi drar stor nytte av. Vi bidrar inn i etablerte faggrupper for klima- og energiplaner i kommunene og fylkeskommunen.

Hatt dialog med alle kommuner i fylket (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Hatt dialog med alle kommuner i fylket og formidlet forventninger til klima- og energiplanleggingen.

Det ble gitt innspill om behovet for klimaplanlegging til kommunenes planstrategier i 2016 - Dette er fulgt opp i KlimaØstfold og mange kommuner samarbeider om å rullere egne klimaplaner. Fylkesmannen deltok på oppstartssamling og følger med fra sidelinjen. Vi registrerer at representanter fra de kommunene som ikke selv ruller sine klimaplaner nå deltar som observatører i prosessen. Dette bidrar til kompetanseheving og god samhandling på tvers av kommunegrensene

FM har hatt dialog med alle (fra kapittel 3.2.1.4.2.1 i TB)

Rapportere på

FM har hatt dialog med alle kommuner og formidlet relevant kunnskap og informasjon, samt fulgt opp kommunene for å iverksette nasjonale føringer for tilpasning til klimaendringer.

Vi har hatt klimatilpasning som egent tema i arbeidet med ny fylkesROS. Kommunene har deltatt aktivt i arbeidet. Klimatilpasning er også tema for Fylkesmannens innspill til ny fylkesplan, på fylkesmannens kommunemøter med kommunenes ledelse, samt på tilsynene som Fylkesmannen gjennomfører i kommunene vedr. kommunal beredskapsplikt.

3.1.2.5 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen

Vi viser til egen rapportering om bosettingsprosjektet og videreføring av dette, jf. rapporteringskrav i fullmaktsbrev.

Vi har etablert et nettverk, Faglig forum, for å opprettholde fokus på kvaliteten i integreringsarbeidet og legge til rette for helhetsløsninger i kommunene. Nettverket består av programrådgivere og flyktningskonsulenter i kommunen og ansatte i voksenopplæringen. Gjennom dette nettverket blir kommunene og ulike fagområdene som jobber med integreringsarbeidet i kommunen bedre kjent med hverandres oppgaveområder og mulige samarbeidsarenaer.

Andel flyktninger bosatt innen (fra kapittel 3.2.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

Andel flyktninger bosatt innen 6 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 90 % Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.

Andel flyktninger bosatt innen 6 mnd: 63 %

Andel bosatt innen 12 mnd: 95 %

Andel enslige mindreårige bosatt (fra kapittel 3.2.1.5.1.2 i TB)

Rapportere på

Andel enslige mindreårige bosatt innen 3 måneder etter at vedtak som danner grunnlag for bosetting eller reisetillatelse er gitt: 80 %.

Andel Enslige mindreårige bosatt innen tre mnd: 56 %

3.1.2.6 Andre oppdrag

3.2.1.6.1 0-24 samarbeidet og 3.2.1.6.5 Barnekonvensjonen

En del av oppdraget løses gjennom arbeidet i tverrfaglig samordningsteam barn og unge. Vi har i 2017 gjennomført fokusgruppeintervjuer. Vi har hittil besøkt 6 kommuner. Dette arbeidet vil bli videreført i 2018. Vi inviterer oss inn til en fokussamtale om kommunens arbeid med utsatte barn og unge. (Kommunens etterlevelse av barnekonvensjonen jf. Sjumilssteget). Samtalene handler om hva som har skjedd i kommunen etter Sjumilsstegsanalysen 2014. Alle kommunene i Østfold ønsket å delta i Sjumilssteget, og i 2014 ble Sjumilsstegsanalysen gjennomført. I disse møtene treffer vi ledere for virksomhetene på barne- og ungdområdet herunder helsestasjon og tjenester for barn med nedsatt funksjonsevne, NAV-leder, leder barnevern og sjumilsstegskoordinator. I tråd med artikkel 12 snakker vi også med en gruppe barn/unge i kommunene.

Tema for besøkene er

- Om barnekonvensjonen kjent i kommunen
- Saksbehandlingen
- Barn og unges synspunkter og rett til å bli hørt i saker som angår dem
- Det tverrfaglige samarbeidet internt i kommunen og eksternt – også frivilligheten
- Barns oppvekstvilkår (Barn som lever i fattigdom, Barn med funksjonsnedsettelse og Kommunale planer)

Vi presenterte funnene for de 6 kommunene som har deltatt så langt den 20. desember 2017.

Vi opplever fokussamtalene som nyttige. Ved å samle lederne i kommunen, oppdager de ofte underveis i møtet hva kommunen synes å være gode på og hva de bør endre. Fredrikstad og Halden arbeider med oppvekstplaner hvor de helt konkret ivaretar barnekonvensjonen. Sarpsborg har opprettet en koordinatorstilling som leder samhandlingen rundt utsatte barn og unge. Stillingen ble opprettet blant annet med bakgrunn i Sarpsborg sin Sjumilsstegsanalyse i 2014. Våren 2018 fortsetter samtalene.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivare tatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling

Barnehage- og utdanning

Tilsyn, veiledning og klagesaksbehandling er våre viktigste oppgaver for å ivareta rettssikkerheten og sikre en god regelverksetterlevelse i sektor. Vi har gode og tverrfaglig sammensatte tilsynsteam med forutgående veiledning overfor skoleeier og barnehagemyndighet. Tilsynsobjektene velges etter en risikovurdering. Vi snakker ikke om veiledning eller tilsyn, men veiledning og tilsyn.

Vi vektlegger kvalitet og Klarspråk i klagesaksbehandlingen. Vi er opptatt av barnets stemme og vurderer Barnekonvensjonen i alle saker som direkte berører barn og unge.

Regelverk på både barnehage og skole er en del av innholdet i alle våre samlinger med sektor. Vi har ikke tilsyn med friskolene, men vi har egne samlinger med alle friskolene hvert halvår med sentrale temaer knyttet til regelverk og kompetansehevende tiltak.

Saksbehandlingstider er en del av kvaliteten ved klagesaksbehandling og gjennomføring av tilsyn. I ROS-analysen for 2017 satte vi inn flere tiltak på dette området, blant annet en sterkere prioritering av oppgaver.

I 2017 har vi imidlertid hatt en stor økning i antall klager på spesialpedagogisk hjelp i barnehage. Vi har også hatt en dobling av antall søknader på fritak fra taushetsplikten for ansatte i skoler og barnehager. Innføringen av håndhevingsordningen fra høsten 2017 har medført at vi har et betydelig større antall saker enn ved klageordningen. Vi har gjennomført en ROS analyse for kommende år, og ser at økningen i antall saker sett i forhold til ressursene gir oss

utfordringer i arbeidet med å prioritere de ulike saksområdene. Håndhevingsordningens mål om en raskere, tryggere og enklere saksbehandling medfører at kvaliteten og arbeidet på andre områder må reduseres og at saksbehandlingstiden på klagesaker øker.

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

Fylkesmannen i Østfold har gjennomført stedlige tilsyn med Skiptvet og Sarpsborg kommune i hht. IMDIS tilsynsinstruks og metodehåndbok. Disse kommunene ble valgt ut på bakgrunn av en risiko- og sårbarhetsvurdering.

Vi innhentet dokumentasjon og redegjørelse fra kommunene i tillegg til at vi intervjuet sentrale personer i kommunen og deltakere. Det ble benyttet tolk under intervjuene med deltakerne. I begge tilsynene ble det gitt varsel om pålegg om retting i foreløpig tilsynsrapport. I Skiptvet kommune var alle punkter rettet opp ved ferdigstillelse av endelig rapport, og tilsynet ble dermed avsluttet. Sarpsborg kommune har i endelig rapport fått frist for retting til 12.03.18.

Det enkelte embedets omfang (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Det enkelte embedets omfang av tilsyn skal opprettholdes på samme nivå som i 2016, jf. retningslinjer og aktivitetskrav i VØI.

Vi har ingen avvik på aktivitetskravet til tilsyn hverken på barnehage- eller skoleområdet. Vår ROS analyse for 2018 viser imidlertid at aktivitetskravet på tilsyn på skoleområdet blir en utfordring i 2018 jf. rapportering under 3.1.3.1.

Vi viser ellers til utfyllende informasjon i detaljrapporteringen på tilsyn med egne kommentarer

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens tilsyn skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

I "spørsmål til Barnehage-Norge 2017" fremkommer det at tallet for landsgjennomsnittet i 2017 på barnehageeiers/barnehagemyndighets tilfredshet med fylkesmannens tilsyn var på 3,52. I Østfold er tallet for 2017 på 3,16. Vi ser at dette er noe lavere enn landsgjennomsnittet, men det er vanskelig å gi en årsak til dette uten å kjenne bakgrunnen for svarene.

I 2016 hadde Østfold et tall på 3,20. Det var imidlertid kun 5 kommuner som svarte i 2016 mot 12 i 2017. Det er dermed vanskelig å gjøre en reel sammenligning av disse tallene med en såpass stor variasjon på antall respondenter.

I rapporten "Spørsmål til Skole-Norge våren 2017" kommer det ikke frem tall på tilsynsområdet som er spesifikt knyttet til Fylkesmannen i Østfold, men vi ser av tabell 8.6 at skoleeierens vurdering av de samlede virkemidlene i gjennomsnitt har gått tilbake fra 3,5 i 2016 til 3,1 i 2017. Vi knytter to kommentarer til denne utviklingen. Det ene er at oppdragene våre på tilsynsfeltet har vært forholdsvis stabilt de siste årene, og gjennomføringen av tilsynene har foregått på samme måte som tidligere år. Imidlertid har vi ført tilsyn med andre kommuner i 2017 enn i 2016, og kommunene opplever Fylkesmannens tilsyn forskjellig. Spesielt i de tilfellene hvor lovbruddene er mange, har vi en lenger vei å gå for å gjøre skoleeierne tilfreds med tilsynet.

Den andre kommentaren dreier seg om tallgrunnlaget i rapporten. Vi ser at det er en vesentlig større spredning i tallene i 2017 (std.avvik på 1,0) enn i 2016 (std.avvik på 0,4). Dette kan bety at det er enkeltkommuner som har vært mer kritiske i 2017, og i et lite tallgrunnlag kan dette få store utslag.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

I "Spørsmål til Skole-Norge våren 2017, Rapport 2017:12 NIFU" kommer det frem at 50% av skoleeierne som har svart er i svært stor eller stor grad tilfreds med vår klagesaksbehandling. I fjor var det samme tallet 62%, mens det i 2015 var 52%. Tilfredsheten svinger altså noe over tid, uten at det er så lett å peke på åpenbare årsaker. I "Spørsmål til barnehage-Norge 2017" har vi en skår på 3,33 når det gjelder tilfredshet med vår klagesaksbehandling. I 2016 fikk vi en skår på 3,0 på tilsvarende spørsmål. Vi har dermed en økning i tilfredsheten fra 2016 til 2017.

Vi har brukt mye ressurser på ny håndhevingsordning kap. 9A i 2017, vi har en økning i antall klagesaker på spesialpedagogisk hjelp til barn i barnehage og en sterk økning i antall søknader om fritak fra taushetsplikten. Dette har ført til lengre saksbehandlingstid på klagesaker.

I 2017 har barnekonvensjonen blitt implementert i all klagesaksbehandling som omhandler barn og unge. Vi etterspør barnets beste vurderinger og barnets stemme, og vurderer dette i alle klagesaker.

Fylkesmannen opplever at vi har god dialog med skoleeier og skoler som er involvert i vår klagesaksbehandling. Vi legger også vekt på å ha dialog med den/de som har klaget, for å veilede og informere om saksgang og eventuelle uklarheter rundt våre vedtak.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens veiledning om regelverket skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Barnehageområdet:

Fylkesmannens veiledning om regelverket foregår på ulike arenaer. Nytt regelverk blir presentert på samlinger, relevante tolkinger sendes kommunene eller legges ut på nett. Vi besvarer også mange spørsmål på telefon og e-post.

- Vi har arrangert 4 samlinger for barnehagemyndigheten - 3 halvdagssamlinger og en todagers samling. På alle disse har aktuelt regelverk vært av temaene.
- Vi har vært invitert inn i KS-nettverket for barnehage. Her har vi også deltatt med framlegg om regelverk, særlig har ny § 19 g vært tema.
- Veiledning i forbindelse med tilsyn var svært nyttig dette året. Vi veiledet om kommunens virkemidler for å påse regel etterlevelse i de kommunene der vi hadde tilsyn på temaet. Her var særlig temaet risikovurderinger nyttig.

I undersøkelsen "Spørsmål til Barnehage-Norge 2017" scorer Fylkesmannen i Østfold 3,41 på tilfredshet med veiledning om regelverket. Dette er under landsgjennomsnittet. Vi erfarer at kompetanse i bruk av regelverket for barnehagesektoren fortsatt kan bli bedre i kommunene. Vi erfarte i 2017 at § 19 g, risikovurderinger og tilsyn, samt forvaltningskompetanse, er temaer som må arbeides enda mer med, disse temaene tar vi derfor med oss videre i 2018.

Skoleområdet:

Vi veileder skoleeiere på samlinger, konferanser, våre nettsider og i møte med enkelt kommuner og skoler. Vi veileder også enkelt kommuner på e-post og per telefon.

I 2017 har vi blant annet gjennomført veiledning på regelverket:

- 2 konferanser for alle skoleeiere
- Konferanse om skolemiljø for alle skoleeiere og skoleledere
- 3 samlinger for Faglig forum (integrering)
- 2 samlinger for ansatte i voksenopplæringen
- 3 samlinger for PPT
- 1 samling for de frittstående skolene i Østfold
- Veiledning på regelverket i forkant av alle tilsyn
- Veiledning med enkelt kommuner og enkelt skoler - forespørslar
- Sensorskoleringer - vurdering

I "Spørsmål til skole-Norge våren 2017" svarer over 70% av de spurte kommunene at de i stor eller svært stor grad er fornøyd med Fylkesmannens veiledning om regelverket. Dette er omtrent på samme nivå som i 2016.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Når det gjelder antall saker som klageinstansen selv har forlenget fristen, legger vi til grunn at man med dette mener saker som er stoppet i SYSAM grunnet innhenting av dokumentasjon o.l., jf. SAK § 7-3 tredje ledd. Men da det ikke kan legges inn søk om dette i SYSAM, kan vi ikke dokumentere dette. Vi har bedt Sogn- og Fjordane om denne informasjonen, men er litt usikker på om den kan fremskaffes da dette ikke er et ordinært søk i SYSAM. Samtidig har vi flere saker der vi har forlenget fristen/stoppet fristen i SYSAM grunnet barmarksundersøkelser. Av samme grunner får vi ikke dokumentert dette.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 27 %	73 %	135	99

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.6.2 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

BOBY - Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 60 %	40 %	5	2

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker

Vi har tilstrebet å behandle reguleringsplansakene innen 12 uker. Likevel har vi i 2017 som hovedregel prioritert byggesaker fremfor reguleringsplansaker. Vi presiserer at vi har sett hen til hvilken reguleringsplan vi har til klagebehandling. Visse reguleringsplaner er av et slikt omfang og har så stor oppmerksomhet at det er viktig at de behandles innen 12 uker.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i klager over reguleringsplan

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 56 %	44 %	16	7

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi har behandlet 1 sak om samtykke til ekspropriasjon - denne gjaldt legging av vann- og avløpsledninger, og var med dette ikke en ekspropriasjonssak på plan- og bygningsrettens område. Det ble gitt samtykke til ekspropriasjon. Samtykket er påklaget og ligger til klagebehandling hos Miljødirektoratet. Saksbehandlingstiden var 86 dager, dvs. en overskridelse på 2 dager.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi har ikke behandlet klager på vedtak om ekspropriasjon i 2017.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Vi vurderer at effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning har blitt prioritert i vårt arbeid. Landbruksavdelingen har i hele 2017 hatt ansatt en jurist i 100 % stilling. Juristen har fulgt opp alle klagesaker som kom inn til Fylkesmannen i lov- og tilskuddssaker i landbrukssektoren, samt saker hvor Fylkesmannen er førsteinstans på grunn av inhabilitet i kommunene. De ansatte i landbruksavdelingen som jobber med lov- og tilskuddsforvaltning har gjennom året gitt veiledning til de ansatte på de kommunale landbrukskontorene. Dette har skjedd i form av at de flere ganger i løpet av året har sendt ut informasjon per e-post. Det er avholdt flere møter for kommunal landbruksforvaltning om aktuelle temaer for de ulike tilskuddsordningene og om jord- og konsesjonslovgivningen. Vi har svart på henvendelser fra landbrukskontorene om jord- og konsesjonslovgivningen og tilskuddsordningene.

Det ble i 2017 innført et nytt system for å søke om produksjonstilskudd. Vi har i samarbeid med kommunene og lokale bondelag deltatt på 9 møter med næringa om det Estil PT. Totalt var ca. 600 gårdbrukere på disse møtene og fikk informasjon om og demonstrert det nye systemet for å søke om produksjonstilskudd.

Gjennomført kontroll av foretak (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Gjennomført kontroll av foretak i henhold til kontrollplan.

Vi har i 2017 kontrollert husdyrkonsesjonsregelverket ved gjennomføring av listekontroller jf. Landbruksdirektoratets rundskriv. Vi har i tillegg kontrollert 4 foretak for mulig driftsfelleskap. Sistnevnte kontroll var svært arbeidskrevende. Vi konkluderte med at de 4 foretakene hadde organisert sin virksomhet på en slik måte at de må sies å være del av et driftsfelleskap. Vedtak i saken ble sendt i desember, og klagefristen ble satt til 1.2.2018. Foruten de foretakskontrollene som ble gjennomført med bakgrunn i risikobasert kontrollplan, har vi også funnet det hensiktsmessig å delta på kommunens kontroll etter melding om klimabetinget tap i tilfeller. Vi gjennomfører også kontroll av rovviltavvisende gjerder etter oppdrag fra Miljødirektoratet. Dette bidrar til å redusere konfliktnivået mellom beitedyr og rovvilt, jf. oppdrag fra LMD punkt 5.1.5.11. Vi har gjennomført 9 gjerdekontroller i 2017.

I tillegg til å sikre at det fattes korrekte vedtak, er det vår vurdering at kontrollene vi gjennomfører bidrar til økt kunnskap i næringa. Dette betinger at kontrollene gjennomføres på en god måte, der det også legges vekt på læring og dialog. Noen kontroller er av en så omfattende og komplisert art at det er

vanskelig å tilrettelegge for læring under kontrollbesøk eller samtaler. Eksempler på dette er driftsfellesskapsvurderinger, der det ofte er nødvendig å samle informasjon, systematisere, vurdere og konkludere i etterkant. Det er derfor vanskelig å uttale seg om hvordan enkeltelementer ved kontrollen stiller seg før man har oversikt over helhetsbildet. Vi ser også at næringa legger merke til kontrollene som gjennomføres og resultatene av dem. Kontrollene har derfor god preventiv effekt.

Kontroll av foretak og oppfølging av avvik

Foretak	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
A, B, C, D	Driftsfellesskap husdyrkonsesjon, produksjonstilskudd, tilskudd til avløsning ved ferie og fritid	Driftsfellesskap i svineproduksjon mellom de fire foretakene.	Vedtak om standardisert erstatning sendt i desember 2017, klagefrist utsatt til 1.2.2018. Oppfølging knyttet til øvrige tilskuddsordninger pågår.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs RS 2016-17?	Ja
Tal kontrolltiltak av foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	1
Tal kontrolltiltak av foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2016	3
Tal kontrolltiltak av foretak som skal følges opp vedr produksjonsgrensen i 2018	8
Tal kontrolltiltak av foretak det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2017	4
Tal kontrolltiltak av foretak som er kontrollert pga mistanke om driftsfellesskap	4
Tal kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning	1
Tal kontrolltiltak av foretak som er ilagt standardisert erstatning pga driftsfellesskap	1
Tal kontrolltiltak av foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	2
Beløp som er ilagt i standardisert erstatning	2762700

Driftsfellesskapet som er kontrollert består av 4 foretak, og resulterte i vedtak om standardisert erstatning på totalt 2 750 100,-. Klagefristen for vedtaket er ikke utløpt.

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 % av kommunene.

Vi hadde planlagt forvaltningskontroller hos 3 enkeltkommuner og 1 felles landbrukskontor for ytterligere 3 kommuner i 2017. Arbeidet med kontroll av driftsfellesskap innenfor husdyrkonsesjonsregelverket, produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid har imidlertid lagt beslag på så store ressurser at arbeidet med forvaltningskontrollene først kunne prioriteres i desember. Forvaltningskontroll hos de tre enkeltkommunene er påbegynt, men er ikke ferdigstilt i 2017. Forvaltningskontrollen som var planlagt for felles landbrukskontor var tenkt å omhandle AR5 og gårdskart. Denne kontrollen ble prioritert sist av forvaltningskontrollene ettersom det i 2017 ble avholdt kurs for saksbehandlerne i nettopp dette temaet. Vi opplever også at det er vanskeligere å gi avvik etter at Landbruksdirektoratet har fjernet krav til hvor ofte data skal leses inn i Landbruksregisteret fra egenprodusert jordregister. Kravene, som tidligere sto formulert i eget rundskriv, er nå bygget inn i rundskriv om saksbehandling innenfor produksjonstilskudd i jordbruket. I den forbindelse er kravene endret eller fjernet.

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20% av kommunene

Kommune	Ordninger / omfang	Registrerte avvik	Oppfølging av avvik
Trøgstad kommune	SMIL og RMP	Rapport under utarbeiding.	
Våler kommune	RMP og sykdomsavløsning	Rapport under utarbeiding.	
Rakkestad kommune	RMP og sykdomsavløsning	Rapport under utarbeiding.	
Rygge kommune	AR5/Gårdskart for Rygge, Råde og Moss kommune	Ikke påbegynt.	

Forvaltningskontroller av kommunene

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	- 3	17 %	3	18

Kontrollene er ikke avsluttet pr 31.12.2017.

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %.

Avvik registrert i foretakskontroller er fulgt opp 100 % mens avvik registrert i forvaltningskontroller blir fulgt opp i 2018.

Oppfølging av avvik avdekket under kontroll

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall kontroller med registrerte avvik	Antall kontroller der registrerte avvik er fulgt opp
Oppfølging etter foretakskontroller	100 %	0	100 %	2	2
Oppfølging etter forvaltningskontroller	100 %	- 100		0	0

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Saksbehandlingstid for rettighetsklager etter barnevernloven, sosialtjenesteloven og hendelsesbaserte tilsyn etter sosialtjenesteloven oppfyller fristene. Hastesaker prioriteres, det gis veiledning per telefon, e-post og brev om andre henvendelser fra brukere om barnevernloven og sosialtjenesteloven. I planlagt tilsyn forespørres brukere om tjenesten. Det er planlagte kontaktmøter med brukerombudet i kommunene som har opprettet dette.

Antallet stedlige tilsyn skal økes (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet stedlige tilsyn skal økes sammenlignet med 2016.

Antallet er økt fra 1 i 2016 til 6 i 2017. Ytterligere et tilsyn var planlagt, men måtte utsettes til januar-18

Stedlige tilsyn etter kap. 9

Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2016	Sum antall stedlige tilsyn gjennomført i 2017	Økning	Resultatmål
1	6	5	Positiv økning

Minst 80 prosent av (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Minst 80 prosent av barn registrert ved barneverninstitusjoner og omsorgssentre skal få tilbud om samtale.

På institusjonene i Østfold var det totalt plassert 220 barn på besøkstidspunktene. 81 % av barna registrert ved institusjonene fikk dermed tilbud om samtale. Fylkesmannen gjennomførte samtale med 83 barn i 2017.

Tilsynsmyndighetenes kontakt med barn i barneverninstitusjoner og omsorgssentre

Resultatmål	Resultat	Antall barn totalt	Antall samtaler tilbudt
-------------	----------	--------------------	-------------------------

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre.

Tilsynssaker NAV: Ingen avvik.

For hendelsesbaserte tilsynssaker innen helse og omsorg var median saksbehandlingstid 5,3 måneder. Kapasiteten til å skrive helsefaglige uttalelser er for liten.

Andel tilsynssaker behandlet innen 5 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
------------	-------------	--------------	----------

Avslutning av klagesaker: Minst (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Oppfyller kravet til 90% innenfor frist. 9 saker er derimot utenfor frist, herav flere med mer enn ett år i påvente av avgjørelse fra Helsetilsynet og uttalelse fra Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Saksbehandlingstid for klagesaker på HODs område er forbedret gjennom året. Andel saker avsluttet innen frist var 85 % i 3. tertial

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	96 %	96 %
Helse/omsorg	90 %	67 %	67 %

Andel vedtak om bruk av tvang (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

Tiltak iverksatt og etterslep fra 2016 er tatt inn i 2017. To saker over frist ved årsskiftet pga. manglende opplysninger fra andre. Saksbehandlingstid samlet for året var 42 % innen frist, mens andel innen frist var 62 % i 3. tertial

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	42 %	42 %

Tiltak iverksatt og etterslep fra 2016 er tatt inn i 2017. To saker over frist ved årsskiftet pga. manglende opplysninger fra andre

Andel søknader om dispensasjon (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Saksbehandlingstid er omtrent den samme som for overprøving av vedtakene i 2017. Restanser fra 2016 er tatt inn også på dette området i løpet av året, og situasjonen var bedre i tredje tertial enn i første. Disse sakene registreres ikke i Nestor, og vi har ikke nøyaktig statistikk for dispensasjonssøknader som ikke er behandlet sammen med vedtakene.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende (fra kapittel 3.3.1.3.4.2 i TB)

Rapportere på

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester: 17.

Vi gjennomførte i 2017 3 systemrevisjoner (hvorav den ene teller 1,5) og 6 egenmeldingstilsyn (som til sammen teller 1,2) med kommunale helse- og omsorgstjenester. Vi har ikke ressurser til å utføre alle oppgavene vi er pålagt. I tråd med retningslinjene fra Statens helsetilsyn prioriterer vi rettighetsklager og hendelsesbaserte tilsyn foran planlagte tilsyn.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
17.0	- 12.3	4.7

Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten (fra kapittel 3.3.1.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten på hvert embete: 4.

Vi gjennomførte ett tilsyn med spesialisthelsetjenesten i 2017, det landsomfattende sepsistilsynet. Her samarbeidet vi med Fylkesmannen i Oppland og Fylkesmannen i Hedmark om tilsyn med sykehusene i de tre fylkene. Tilsynet teller 1,5. Som ledd i sepsistilsynet gjennomførte vi også en journalgjennomgang ved Sykehuset Innlandet. Den teller 0,5.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
4.0	- 2.0	2.0

Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn (fra kapittel 3.3.1.3.6.2 i TB)

Rapportere på

Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn skal være basert på risikovurderinger i de enkelte fylke. Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester bør være i størrelsesorden: 6.

Avviket skyldes en utsettelse av gjennomføring av et landsomfattende tilsyn til 2018.

Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
6.0	- 1.0	5.0

3.1.3.4 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende

Vi har i 2017 jobbet hardt og målrettet for å holde saksbehandlingstiden på et akseptabelt nivå. Generelt er det slik at lang tid for å få behandlet enkeltsaker truer rettssikkerheten, spesielt gjelder det for vergemål som berører en særlig sårbar gruppe. Vi mener å ha lyktes godt med å holde saksbehandlingstiden på et akseptabelt nivå i 2017, og at rettssikkerheten derfor er bedret til et stort sett forsvarlig nivå. Vi har god kontroll på saksbehandling og restansesituasjon, og kvaliteten på avgjørelsene som fattes er god. Rettslikhet sikres ved at det er kun er få personer som godkjenner vedtak og ved jevnlig fagdiskusjoner mellom kollegaer i og utenfor fagmøtene. Ressurssituasjonen på vergemålsområdet er også bedret ved inngangen til 2018, noe vi anser som en klar forutsetning for å ivareta og ytterligere forbedre rettssikkerheten og rettslikheten på vergemålsområdet. Men vi ser at vi er sårbare, og selv korte opphold i saksbehandlingen som følge av (midlertidig) endret ressursbruk, fravær osv., gir raskt utslag på saksbehandlingstiden. En viss bekymring er knyttet til at ressurser vil tappes i 2018, på grunn av omstillingsprosess som pågår.

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 80 dager.

Ingen avvik for målkrav knyttet til opprettelse av vergemål.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 80 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
84 %	80 %	4 %

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 28 dager.

Ingen avvik på målkrav knyttet til Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital.

Saksbehandlingstid - Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 28 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
89	80	- 9

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 42 dager.

Ingen avvik på målkrav knyttet til godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter.

Saksbehandlingstid - Godtgjøring og utgifts-dekning til verger og representanter – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 42 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
88	80	- 8

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene

Det er gjennomført kompetanseheving på en rekke områder i 2017 for å øke kvaliteten på skole- og barnehageområdet. Noen av tiltakene er: I 2017 deltok 2 kommuner og fylkeskommunen i kompetanse for mangfold.

Skoleåret 2017/2018, er det 277 lærere som tar videreutdanning i Østfoldskolen av de 5000 på landsbasis. Altså 5,5% av lærerne kommer fra Østfold. Østfold hadde skoleåret 2016/ 2017 3680 lærere. 270 lærere deltok på videreutdanning skoleåret 2016/2017 og 237 lærere skoleåret 2015/2016. Bare de siste tre årene har 784 lærere deltatt i ordningen. 20,3 % av lærerne i Østfold, en av fem lærere, har da de siste tre årene deltatt i videreutdanning.

26 personer deltok i teoriforberedende kurs i barne- og ungdomsarbeiderfaget i 2017.

Vi har de siste årene lagt vekt på kompetanseheving av PPT. 5 kommuner deltok i videreutdanning for PPT og 4 kommuner deltok i etterutdanningen. I igangsatte vi en etterutdanningsrekke for PPT i 2017, som vi videreføres i 2018.

I oppfølgingsordningen følger vi opp og en kommune som har hatt svare resultater over tid for å heve kommunens kompetanse i arbeidet med elevenes læringsutbytte.

Den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling på skoleområdet ble igangsatt i 2017 og forberedelsene til tilsvarende ordning på barnehageområdet startet.

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers grad av tilfredshet med fylkesmannen som medspiller for kommunene, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2016, jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2016» og «Spørsmål til Barnehage-Norge høsten 2016».

Barnehageområdet

Barnehagemyndighetens vurdering av hvorvidt Fylkesmannen er en viktig medspiller for å sikre utvikling og god kvalitet har i 2017 blitt vurdert til 3,25. Dette er en nedgang fra 2016, og er også under landsgjennomsnittet. I Østfold har kommunene gjennom mange år blitt gradvis bedre til å ta eget ansvar for utviklingen i sektoren. Kommunene jobber sammen med både private og kommunale barnehager for å sikre utvikling og kvalitet. Vi opplever at kommunene har et godt grep om utviklingen lokalt og at de i stor grad benytter seg av de tilbudene Fylkesmannen har.

Skoleområdet

Skoleeierens vurdering i 2017 av Fylkesmannen som viktig medspiller for å sikre utvikling og god kvalitet gir en skår på 3,3 for Østfold. Dette er lavere enn i 2016, da skåren var 3,9. Spredningen i svarene er i 2017 større enn i 2016. Det er kun et utvalg kommuner som svarer på spørsmålene hvert år og det er viktig å merke seg at arbeidet med utvikling og kompetanseheving nødvendigvis ikke omfatter alle kommuner på alle områder, hvert år.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Fylkesmannen har i 2017 ikke gjennomført brukerundersøkelser for embetet generelt. For større møter og konferanser gjennomfører vi evaluering basert på tilbakemelding fra deltakerne.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Alle oppdrag er gjennomført som planlagt. 9 rettighetsklager i restanse (over frist) i påvente av juridiske avklaringer (AVdir og Htfl)

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

På barnevernområdet er 28% av tilsynssaker behandlet innen 5 mnd. Vi har i 2017 hatt et etterslepp av restanser som ikke er behandlet innen frist. Alle nye innkomne saker siste halvdel av 2017 er startet opp og behandlet innen frist. Vi har laget en plan og iverksatt tiltak for 2018 for å sikre rask avslutning av restanser samt at nye innkomne saker blir behandlet innen frist.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

I løpet av året har vi arbeidet med restansenedbygging på flere enkeltsaksområder innen helse og omsorg, i samsvar med overordnet prioritering. Ved årsskiftet er det kontroll på restanser, og nye rettighets saker behandles innenfor frist. Men resultater for året samlet er ikke innenfor kravet. Konkurrerende oppgaver, med knapphet på legeressurs og høy prioritering av enkeltsaker (rettighetsklager, tvangsmedisinering, førerkort), har medført økte restanser på hendelsesbaserte tilsynssaker, og ikke oppnådd krav til saksbehandlingsfrist. Vi oppfyller heller ikke volumkrav til planlagt tilsyn innen helse og omsorg.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

På KLDs områder må vi melde avvik på oppgaveløsning under forurensningsloven, særlig omfanget av egen initierte tilsyn og oppfølging av meldinger og tips om utslipp og avfall på avveie. Det er imidlertid også oppgaver innen den løpende forvaltningen slik som oppfølging av nye BAT-konklusjoner og ajourføring av vilkår iht nye normer m.v. som står ugjort. Arbeidet med strategisk støykartlegging er heller ikke fulgt opp fra vår side i 2017. Avviket er et resultat av flere år med høy turnover i bemanningen. Dette går både utover kapasitet og saksspesifikk kompetanse. Dette har også medført svekket resultatoppnåelse på tilgrensende felt innen vannforvaltningen og innen areal og klima.

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.9 Landbruksdepartementet

Viser til punkt 3.3.1.2.1.2 i TB om Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll: Vi hadde planlagt forvaltningskontroller hos 3 enkeltkommuner og 1 felles landbrukskontor for ytterligere 3 kommuner i 2017. Arbeidet med kontroll av driftsfellesskap innenfor husdyrkonsesjonsregelverket, produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid har imidlertid lagt beslag på så store ressurser at arbeidet med forvaltningskontrollene først kunne prioriteres i desember. Forvaltningskontroll hos de tre enkeltkommunene er påbegynt, men er ikke ferdigstilt i 2017. Disse vil bli fulgt opp i 2018.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Blir personer i målgruppen... (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Blir personer i målgruppen for programmet vurdert med hensyn til deltakelse og får de som har krav på det, tilbud om program.

I undersøkelse gjort i november 2017, kommer det frem at ikke alle i målgruppen for kvalifiseringsprogrammet blir vurdert med hensyn til deltakelse. Det vil si at ikke alle som har krav på det, får tilbud om program i Østfold. I partnerskapsmøter med NAV Østfold, KS og rådmannsutvalget har vår fylkesmann fokus på KVP. Det er i 2017 også gjennomført tilsyn med KVP som tema for å øke antallet som får tilbud.

Hvilke utfordringer opplever FM... (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP.

Alle potensielle KVP deltakere blir ikke fanget opp. NAV kontorene svarte at det er utfordrende å sette av tilstrekkelig med ressurser. Flere NAV kontor svarte at de kan bli bedre på å gi informasjon om KVP. Enkelte kontor har et tak på antall deltakere som kan få kvalifiseringsprogram. NAV-kontorene svarer også at de opplever at lovverket setter begrensning på grunn av at KVP er en engangsrettighet.

Hva er de viktigste utfordringene for FM... (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Hva er de viktigste utfordringene for FM i arbeidet med KVP.

Den viktigste utfordringen for FM er at det ikke er satt av tilstrekkelige ressurser i samtlige kommuner til å arbeid med KVP. Vi har i 2017 kjøpt fri 120% stilling for å tilby direkte veiledning for å kartlegge og å lage gode kvalifiseringsprogram for de som har rett til det. Det er god deltakelse på de 4 nettverkssamlingene som vi har hatt i 2017, og tendensene fra september 2017 er et økt antall KVP deltakere.

Vi har ført tilsyn med KVP i en kommune i 2017.

Vi tror foreslåtte endringer i sosialtjenesteloven vil fremme økt deltakelse og gjør FM sitt arbeid enklere.

I vår dialog med ledelsen i kommunen og NAV-kontor forventer vi at de etterspør og følger med på arbeidet med KVP. Vi har bedt om at det blir satt av tilstrekkelig med ressurser samt at kommunene aktivt bruker KVP til å fremme likestilling mellom kjønnene og redusere barnefattigdom i kommunene.

Vilkår for aktivitet for de under 30 år... (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Vilkår for aktivitet for de under 30 år: Fylkesmannen skal følge med på og beskrive innføring av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år og kommunenes erfaringer med den nye lovbestemmelsen.

Etter at vilkår for aktivitet ble innført 1. jan. 2017 er det vårt inntrykk at kommunene i Østfold har innført aktivitetsplikt for de under 30 år.

Vi har ikke mottatt klagesaker på § 20a vedtak. Vi har hatt opplæring for kommunene i juni 2017, og etter forespørsel. Vi har lagt vekt på at KVP skal vurderes før aktivitetsplikt for de som kan ha rett til KVP-

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.

Fylkesmannen har i 2017 gjennomført en kartlegging av alle kommunene sitt tilbud til voldsutsatte med problemer knyttet til rus/psykiatri, funksjonsnedsettelse og til voldsutsatte menn. Det ble under kartleggingen avdekket svikt i samtlige kommuner på dette området. kartleggingen er fulgt opp ved at samtlige kommuner er tilskrevet og bedt om å rette opp forholdene.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	18
Antall krisesentertilbud i fylket	5
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2015	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2015	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2016	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2016	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2017	4
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2017	8

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Fylkesmannen er ikke kjent med nedleggelse av krisesentre eller reduksjon i tilbudet i 2017

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader og fattede vedtak etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudgivingslova i årsrapporten.

Fylkesmannen har i 2017 behandlet 799 saker om separasjonsbevilling og 637 saker om skilsmissebevilling etter ekteskapsloven. Fylkesmannen har behandlet 30 saker om skiftefritak. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 2 uker.

Fylkesmannen har behandlet 57 saker om godkjenning av utenlandske skilsmisser etter anerkjennelsesloven.

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten.

Fylkesmannen har i 2017 behandlet 2 saker om foreldreansvar, fast bosted og samvær.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling.

I løpet av året har vi mottatt mange henvendelser pr. brev og pr. telefon om hvordan regelverk i familieretten skal forstås. Dette omhandler ekteskapsloven med forskrifter, anerkjennelsesloven, barneloven og Lov om familievernkontorer. Vi har i utstrakt grad gitt råd og veiledning på disse områdene. Henvendelser har kommet fra publikum, kommuner og andre offentlige instanser.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Fylkesmannen har behandlet 11 saker om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Det er 1 familievernkontor lokalisert i Østfold. I 2017 ble det gjennomført tilsyn med dette familievernkontoret

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkantor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2017	Antall gjennomførte tilsyn i 2016	Antall gjennomførte tilsyn i 2015
1	1	0	0

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Østfold fylke var et av pilotfylkene i K1 tiltaket i regjeringens handlingsplan for "Norge universelt utformet 2025". Søknaden ble sendt i fellesskap fra fylkeskommunen og Fylkesmannen. Arbeidet ble videreført i K2 Universell utforming mot nye høyder. I vår prosjektsøknad var et av målene å få til en fortsatt regional organisering som kan tilrettelegge for kompetanseutvikling og koordinering av innsatsen i et samspill med kommunene. Vi har fortsatt ingen god løsning på dette, men har samarbeid i prosjekter og kontakt.

Fylkesprosjektet fikk en annen dreining gjennom et samarbeid med Ungdommens fylkesråd. Like muligheter for alle – universell utforming for alle følges nå opp med tiltak i Ny generasjon. Resultatene skal videreføres til alle aldersgrupper gjennom bevisstgjøring og informasjon ved bruk av sosiale medier.

I 2017 gjennomført vi et prosjekt ved hjelp av utviklingsmidler for å utvikle tiltak knyttet til plan- og bygningsloven. Ved bruk av facebook inviteres alle til å dele og å tipse om tiltak som trengs innen Universell utforming. <https://www.facebook.com/universelleutfordringer...>

Vi mener å ha kommet godt på vei i å nå målene om kompetanseoppbygging i egne virksomheter og i å bringe temaet på banen i de regionale og kommunale planstrategiene. Temaet er med i planprogrammet for den nye fylkesplanen. Universell utforming er viktig i vår saksbehandling og rådgivning for kommunene. Vi har tilbudt på intranettet e-læringskurs i utforming av universell utforming i nettinhold.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Fylkesmannen presenterer nasjonale føringer for arbeidet med likestilling i Østfoldrapporten, som er vårt tiltak for å gjøre kjent statlige forventninger. Her blir kommunene orientert om hvilke krav som stilles til målrettet arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Likestillingscenterets krav til kommunenes redegjørelse for likestillingsarbeid er også presentert i rapporten. Temaet likestilling omtales gjennom Østfoldrapporten på Fylkesmannens kommunemøter med politisk og administrativ ledelse i kommunene. Gjennom prosjektskjønnsmidler er det gitt støtte til Østfoldmodellen for kurs i flerkulturell kompetanse. Mer enn 1000 personer fra ulike yrkesgrupper i Østfold, de fleste fra kommunene, har deltatt på disse kursene. Diskriminering har en vesentlig plass på fagplanen.

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak av den digitale veilederen og opplæringsprogrammet modul 1 for skoler i fylket som samarbeider med lokalt barnevern.

Temaet samarbeid mellom skole og barnevern er tatt opp på årlig samling med barnevernlederne hvor veilederen er presentert og gjort kjent. Opplærings situasjonen for barn på institusjon er tatt opp på tilsynsbesøk med institusjonene. Fylkesmannen har vært delaktig i Bufdir sin utarbeiding av digital veileder og opplæring for ansatte i barneverninstitusjoner.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner for omsorg og behandling § 14 og forskrift for foreldre og barn §28.

Fylkesmannen har utarbeidet årsrapport om tilsynsvirksomheten ved barneverninstitusjoner, omsorgssentre og senter for foreldre og barn i 2017

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale... (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i *Omsorgsplan 2020*, herunder *Demensplan 2020*.

Vi har en god dialog med kommunene, og vi ser at kommuner arbeider i ønsket retning innenfor tjenesteutvikling, men kompetanseutfordringene er omfattende.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordninger 765.60 og 765.62.

Tilskuddsordningene i kap 765.60 og 765.62 er brukt i tråd med intensjoner og regelverk for ordningene.

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale rusarbeidet i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

Utviklingen av det kommunale rusarbeidet er relativt forsiktig i retning av målsettingen i opptrappingsplanen. Innsatsen i fengselshelsetjenesten og fastlegers forskrivningspraksis er god.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.60.

Tilskudd fordelt som planlagt. Avventer rapportering på ønsket resultatoppnåelse i henhold til frister

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen.

5 kommuner søkte på tilskudd. 4 innvilget, 1 avslag. Tilsagnsbrev til kommunene sendt ut i oktober. Rapportering på tildelte midler gjøres samtidig med søknadsfrist for 2018, d.v.s. 1.4.18

17 av 18 kommuner har svart på questback linket til opptrappingsplanen. Gjengir noen av hovedfunnene:

35,3 kommuner har en plan for habilitering og rehabilitering. Av de som har, så er alle politisk forankret. 50 % av planene er oppdatert etter 2014. Av de som ikke har, så svarer 18,2 % at de har planer under utarbeidelse. Koordinerende enheter framstår som lite synlige i Østfold kommunene. 50 % av kommunene har 0,5% stilling eller mindre dedikert inn i Koordinerende enhet.

Når ble siste analyse... (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Når ble siste analyse gjennomført?

Ny FylkesROS ble ferdigstilt i 2017

Foreligger oppfølgingsplan, og i så fall når ble den sist... (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)**Rapportere på**

Foreligger oppfølgingsplan, og i så fall når ble den sist oppdatert?

Oppfølgingsplan er utarbeidet etter at FylkesROS 2017 ble ferdigstilt høsten 2017.

Hvilke regionale tiltak... (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)**Rapportere på**

Hvilke regionale tiltak har embetet gjennomført for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

De viktigste tiltakene Fylkesmannen rår over er prosessene knyttet til arbeidet i Fylkesberedskapsrådet, Atomberedskapsutvalget, Fagforum beredskap, Statsetatsjefsmøtet og styringsdialogen med kommunene. I tillegg har embetet i 2017 gjennomført Sivil-militært kontaktmøte med særlig vekt på Totalforsvarsprogrammet og de store øvelsene Trident Javelin og Trident Juncture.

Vi har utviklet ny FylkesROS og med en omfattende prosess hvor Fylkesberedskapsrådet og kommunene medvirket aktivt. Som en del av denne prosessen har vi hatt et flerårig prosjekt med Østfold fylkeskommune for å integrere samfunnssikkerhet og beredskap i samfunnsplanleggingen og i den regionale utviklingsrollen hvor fylkeskommunen har et særlig ansvar.

Vi gjennomfører årlig informasjons- og planleggingsmøte med de viktigste regionale beredskapsmyndighetene for å samkjøre og koordinere samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeidet.

Vi har videre fulgt opp arbeidet med skogbrannflyovervåkingen og hatt særskilte møter med Østfold skogselskap og Alarmsentral Brann Øst som ledd i denne oppfølgingen.

I forbindelse med Totalforsvarsprogrammet har vi hatt nær dialog med HV-01 og Øst politidistrikt og deltatt på flere møter og diskusjonsøvelse for å klargjøre og drøfte Fylkesmannens prioriterte tiltak knyttet til underliggende planverk. Det er etablert en felles arbeidsgruppe med representanter fra FMOA, FMBU og FMOS for videre oppfølging.

Arbeidet med sikkerhetsklarering av nøkkelpersonell i kommunene følges opp i henhold til brev fra DSB.

Arbeidet med gradert samband er også forsterket

Vi har over flere år arbeidet med svikt i strømforsyningen og følgekonsekvenser i samarbeid med nettselskapene. Dette er også fulgt opp i arbeidet med FylkesROS 2017.

Andel hendelser av regionale hendelser... (fra kapittel 7.3.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Andel hendelser av regionale hendelser som er evaluert med oppfølgingspunkter og sendt DSB.

Det har ikke vært hendelser som har medført etablering av kriseledelse eller ekstraordinær innkalling av Fylkesberedskapsrådet eller Atomberedskapsutvalget og det har derfor ikke vært grunnlag for å iverksette særskilte evalueringer. Hendelser knyttet til mindre alvorlige driftsforstyrrelser tas opp og drøftes i Fylkesberedskapsrådet, Atomberedskapsutvalget og Fagforum beredskap, For kommunene er dette selvsagt et viktig tema for tilsyn etter forskrift om kommunal beredskapsplikt.

Andel regionale øvelser og embetsøvelser... (fra kapittel 7.3.4.1.5 i TB)

Rapportere på

Andel regionale øvelser og embetsøvelser som er evaluert med oppfølgingspunkter og sendt DSB.

Embetets kriseledelse er øvet i regi DSB og evalueringsrapport foreligger. Vi jobber med oppfølgingen av forbedringspunktene

Status revisjon underliggende planverk... (fra kapittel 7.3.4.1.6 i TB)

Rapportere på

Status revisjon underliggende planverk knyttet til nasjonale beredskapstiltak

- Status revisjon i embetets planverk – hva er gjennomført og hva gjenstår
- Status revisjon regionalt arbeid med underliggende planverk – hvilke tiltak er gjennomført

Det er etablert en felles arbeidsgruppe med deltakere fra FMBU, FMOA og FMOS som følger opp dette arbeidet og vi er godt i gang. Vi har deltatt på alle aktiviteter som er initiert fra nasjonalt nivå.

Arbeid knyttet til det sivilt-militære... (fra kapittel 7.3.4.1.7 i TB)

Rapportere på

Arbeid knyttet til det sivilt-militære samarbeidet i forbindelse med *Trident Javelin 2017* og *Trident Juncture 2018*: Hvilke deler av dette arbeidet har embetet deltatt i 2017.

Vi har deltatt i alle aktiviteter i regi DSB og andre nasjonale aktører. Vi har i tillegg nær dialog med HV-01 og Øst politidistrikt.

Vi arrangerte møte om sivil-militært samarbeid med vekt på Nato-øvelsene og samordningen mellom sivile og militære aktører

Embetene skal i årsrapporten rapportere på antall og andel... (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Embetene skal i årsrapporten rapportere på antall og andel kontrollerte vergeregnskap, samt antall verger som er under oppfølging på bakgrunn av ikke godkjente vergeregnskap.

På bakgrunn av årlig regnskapskontroll har vi fulgt opp verger i 66 saker. Et par verger har flere saker, så antall verger er noe færre. Totalt har vi purret og fulgt opp 717 vergeregnskap, da de ikke har blitt levert eller er levert ufullstendig. Vi har i dag ca. 20 saker hvor vi skal vurdere å bytte verge på bakgrunn av enten ikke godkjent regnskap eller mangler ved innlevert regnskap.

Vergemålsordningen

Sum	Antall kontrollerte vergeregnskap	Antall mottatte vergeregnskap
14 %	387	2 765

818 regnskap levert via Altinn, 1947 regnskap levert i papirpost.

Embetene skal i årsrapporten rapportere hvorvidt... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)**Rapportere på**

Embetene skal i årsrapporten rapportere hvorvidt alle vergemål opprettet etter gammel lov har riktig status med tanke på regnskapsplikt.

Alle saker er gått igjennom, og vergemålene har riktig status med hensyn til regnskapsplikt. Oppdraget er fullført.

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere... (fra kapittel 7.3.4.3.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Vi har mottatt ca. 2 185 saker inkludert tolkesaker og honorering av saker for kontrollkomisjonene. Når det gjelder antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader fordelt på fritt rettsråd og fri sakførsel, fremgår de av tabellen nedenfor.

Av fritt rettsrådssakene er 1 225 innvilget av advokat, 144 innvilget av fylkesmannen etter stykkpris og 91 saker er innvilget uten eller utover stykkpris. Vi har innvilget økonomisk dispensasjon i to fritt rettsrådssaker, og to fri sakførselssaker. Totale advokatutgifter er kr 8 839 325.

I fritt rettsrådssaker er det innvilget egne utgifter herunder tolk i 304 saker, og utgifter til sakkyndig i to saker. I fri sakførselssaker er det innvilget saksomkostninger i en sak.

Vi har avslått 170 fritt rettsrådssaker, 35 av sakene er avslått på grunn av inntekts-/formuesoverskridelse og 135 av sakene er avslått av andre grunner. Vi har avslått to fri sakførselssaker på grunn av økonomi.

Vi viser for øvrig til skjema over rettshjelpsstatistikk for 2017 som er oversendt Statens sivilrettsforvaltning.

Rettshjelp 1.1 - Søknader

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	1 619	1 606	13
Innvilgede søknader	1 471	1 460	11
Avslåtte søknader	172	170	2

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.3.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Totalt forbruk for 2017 er kr 8 839 326,66 som er noe lavere enn for 2016.

Da vi ikke kjent med forhold som vil medføre en vesentlig endring av utgifter, anslår vi et forventet forbruk for inneværende og neste år på ca. 8 800 000 – 9 000 000 kroner.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.4.4.1 i TB)**Rapportere på**

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen skal rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Vi behandlet 3 klagesaker etter introduksjonsloven i 2017. Klagene gjaldt reduksjon av stønad etter § 10, avslag om introduksjonsordning etter § 2 og avslag på utvidet introduksjonsprogram etter § 5. Den førstnevnte ble delvis opphevet da kommunen hadde trukket for mer enn den hadde anledning til. De to siste ble begge stadfestet.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.4.4.2 i TB)**Rapportere på**

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Vi behandlet ingen klagesaker på området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere i introduksjonsloven.

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.4.4.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier og hvor mange av nye statsborgere i fylket som har deltatt.

Fylkesmannen i Østfold har de siste årene arrangert statsborgerseremonier en gang pr. år. I 2017 ble det arrangert statsborgerseremoni for nye statsborgere den 21. mai 2017. Det ble sendt invitasjoner til 684 nye statsborgere. Av disse var det 201 personer som deltok.

Resultat- og økonomirapportering... (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Resultat- og økonomirapportering på fagmidler på klima og miljøområdet innenfor naturmangfold, forurensning og klima.

Rapportering av bruk av fagmidler gjøres i eget skjema. Tabellen under viser spesifikt forbruk av tildelte ressurser på fremmede arter fordelt på art. I tillegg ble det høsten 2017 ansatt en rådgiver i korttidsengasjement for innhenting og oppdatering av kunnskapsgrunnlaget for regional plan.

Fremmede organismer

Art/artsgruppe	Type tiltak	Omfanget av tiltaket	Navn område	Utdyping av, eller kommentar til, gjennomført tiltak	Sum brukt
Alle	Utarbeidelse av regional handlingsplan		Østfold	Handlingsplan mot fremmede arter i Østfold, 2010, forkortet utgave med oppdateringer pr 2017	150 000
Rynkerose	Bekjempelse	Kystområder	Øyer og holmer, friluftslivsområder	Oppfølging av flerårig bekjempelse	50 000
Kanadagullris	Bekjempelse	Kartlegging og bekjempelse	Hvaler og jeløy	oppfølging av bekjempelse, kartlegging, informasjonsskriv til haveeiere	40 000
Kjempebjørnekjeks, kjempespringfrø, slireknearter	Kartlegging	Kartlegging og bekjempelse i 7 kommuner	Østfold	gjennomgang av kartlegging, innlegging i artsobs, bekjempelse	242 000
Stillehavsøsters	Bekjempelse	Plukking på badestrender	Fredrikstad og Rygge	Kommunene organiserer plukking og rydding av stillehavsøsters på badestrender	40 000
Stillehavsøsters	Kartlegging			Dykkerklubber er kontaktet for å gjennomføre feltarbeid og registrering på kart	150 000
Stillehavsøsters	Annet	Bidrag i felles prosjekt	Ytre Oslofjord		50 000
Krepsepest/signalkreps	Kartlegging	Kartlegging m/DNA	Morsavassdraget	DNA undersøkt i Morsavassdraget av Veterinærinstituttet. Ingen funn	50 000
					772 000

Det skal rapporteres på fylkesmannens... (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlig styring av kommunesektoren etter retningslinjene i rundskriv H-2143.

Fylkesmannen har årlig seks kommunemøter mellom fylkesmannens ledergruppe og kommunens politiske og administrative ledelse. Hensikten er samlet formidling av statlig politikk og dialog om kommunens utfordringer. Vi utarbeider også Østfoldrapporten som er en sammenstilling av sentral statlig politikk overfor kommunene.

Vi samordner statlige tilsyn med kommunene gjennom regional kontaktgruppe som møtes to ganger i året. Gruppen utarbeider felles rammeplan for tilsyn som legges ut på Fylkesmannens hjemmeside. Medlemmene er Fylkesmannens fagavdelinger, Arbeidstilsynet, Mattilsynet, Kartverket, Arkivverket, Datatilsynet og DSB. Østfold kommunerevisjon og kontrollutvalgssekretariat, Indre Østfold kommunerevisjon og Akershus og Østfold fylkesrevisjon og kontrollutvalgssekretariat er også med. Fylkesmannen i Oslo og Akershus er også med.

Vår vurdering er at samarbeidet om tilsyn går godt. Kommunenes egne kontrollorganer bidrar veldig positivt. Vi jobber med læring og forbedring, og mener at drøftinger om ny kommunelov og bevissthet på samspillet mellom lokaldemokratisk handlingsrom og statlig styring, gjør oss bedre og mer bevisste. Vi jobber med å utvikle faglige metoder og har fått presentert Arkivverkets prosjekt på brukerdessign, som de har hatt i samarbeid med DiFi. Kontaktmøtene med KMD gir oss mer kompetanse og motivasjon.

Vi jobber for å få til mer effektive tilsyn, og å bringe inn læringsperspektivet som grunnleggende filosofi.

Tilsyn rettet mot kommunene på fagområdene, barnevern, helse og omsorg og sosiale tjenester, koordineres med tilsyn rettet mot kommunen på barnehage og skole særskilt, men også for andre av embedets planlagte tilsyn, og de planlagte forvaltningsrevisjoner i kommunene som kommunestyrene har bestilt. I arbeidet med å bidra til læring og forbedring bruker vi flere tilsynsmetoder tilpasset tema og virksomhet.

Vi arbeider med å utvikle oppfølgingsarbeidet når det avdekkes avvik. Vi bidrar til å spre kunnskap fra tilsyn, og bruker kunnskapen ved valg av opplæringstema og områder. Vi ber om at våre tilsynsrapporter legges fram for kommunestyret og har god erfaring med det.

Vi tar nå initiativ til felles utvikling i den nye embetet sammen med Oslo/Akershus og Buskerud. Nyere teknologi bør gjøre samordningsarbeidet med tilsyn bedre og mer transparent med brukerdessign og brukerinvolvering som en viktig innfallsvinkel.

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEK. Det skal rapporteres om bruk av skjønnsmidler til ROBEK-kommunene.

Kommuner i ROBEK

I løpet av 2017 har det ikke vært endringer i ROBEK-registret for Østfolds del. Antall kommuner i registret i fylket er 2. Vi har fulgt opp at kommunene vedtar en forpliktende plan for inndekning av merforbruk, og at denne vedtatte planen blir fulgt opp. I 2017 har vi bedt kommunene om jevnlig rapportering i løpet av året om oppfølgingen av denne planen. Halden kommune vedtok en plan for inndekning av sitt samlede merforbruk i 2014, og fikk denne planen godkjent samme år. Kommunen har etter dette dekt inn merforbruk i tråd med denne planen. Hobøl ble innmeldt i ROBEK i 2005, og har hatt til dels store avvik mellom plan for inndekning av merforbruk og regnskapsmessig inndekning. I 2016 vedtok imidlertid kommunen en plan for inndekning av samlet merforbruk fordelt på 2016, 2017 og 2018. Kommunen dekte inn merforbruk etter planen med god margin i 2016. I løpet av 2017 har kommunen vedtatt å dekke inn rest merforbruk i 2017. Prognosen for regnskap 2017 tilsier at de oppnår dette. Det ligger dermed an til at Hobøl kommune kan meldes ut av ROBEK i 2018.

Kommuner i faresonen

Vi oppfordrer kommunene til å iverksette tiltak for å unngå ROBEK-registrering. Konkret følger vi med på avlagte regnskap og foreløpige KOSTRA-publikasjoner. Vi følger spesielt opp kommuner med svake resultater, og oppfordrer dem til å iverksette nødvendige tiltak og primært fatte vedtak for å unngå ROBEK-registrering.

Bruk av skjønnsmidler

Vi bruker tilgjengelige virkemidler ved oppfølgingen av ROBEK-kommunene. For å få tildelt skjønnsmidler for 2017 stilte vi konkrete krav til ROBEK-kommunene. Tildeling av midler var betinget av at kommunen hadde vedtatt en reell forpliktende plan, og at denne planen ble fulgt. Som følge av dette tildelte vi i første omgang skjønnsmidler til 1 av de 2 ROBEK-kommunene. Etter at Hobøl kommune vedtok en forpliktende plan som også ble reelt fulgt opp fikk de også tildelt skjønnsmidler. For 2018 tildeles begge kommunene skjønnsmidler da de vedtatte planene for inndekning av merforbruk er fulgt opp med god margin.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling... (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling og modernisering i kommunene, bruk av skjønnsmidler til formålet og formidling av resultatene.

Arbeidet med omstilling, fornying og innovasjon i kommunene skjer i samråd med Referansegruppe for fornyingsarbeidet. Kommunene er representert med leder av rådmannsutvalget, to rådmenn til og sekretariatet for KS Østfold. Kommunene ble invitert til å søke på innovasjonsprosjekter i brev. Det ble for første gang holdt en samling for kommunene hvor samtlige tilskuddsordninger ble presentert. Vi har også deltatt på andre samlinger og redegjort for hvordan kommunene kan utvikle søknader på innovasjonsprosjekter.

Vi har tildelt kr 5,5 millioner til 16 prosjekter i 9 kommuner og 1 nettverk hvor alle kommunene er med, Klima Østfold. Det var søknader fra færre kommuner enn vanlig. Grunnen til det er særlig kommunesammenslåingen av 5 kommuner i Indre Østfold, 2 kommuner i Mosseregionen og Rømskog.

Kommunene ble invitert til å utvikle og å søke på innovasjonsprosjekter innenfor følgende hovedsatsinger:

1. Digitalisering og velferdsteknologi

Mer enn 2,3 mill. kroner ble brukt på prosjekter innenfor dette. Til velferdsteknologi ble det innvilget prosjekter for kr 0,9 mill. i et samarbeid med prosjekter på kr 2,2 mill. fra innovasjonsmidlene på helse.

2. Klima og samfunnsutvikling

Klima Østfold fikk kr 0,5 mill. til å utvikle og sette i gang prosesser for å utvikle klima og energiplaner i alle kommunene. Kr 0,9 mill. ble tildelt Fredrikstad kommune for å utvikle strategier for Smart city. De andre kommunene inviteres til å delta i denne prosessen.

3. Tverrfaglig arbeid

Sammenslåingskommunene som blir til Indre Østfold har fått godkjent et prosjekt på samhandling barn og unge i den nye kommunen. Østfoldmodellen for flerkulturell kompetanse er nå overlatt kommunene til videre drift. Det er fortsatt stor etterspørsel og flere hundre ansatte i kommuner og andre virksomheter har nå fått opplæring i flerkulturelt arbeid.

Nettverk

Vi har for tiden følgende nettverk i gang.

1. Tverrfaglig samarbeidsteam barn og unge. Sjumilssteget, barnekonvensjonen og 0-24 samarbeidet.

2. Arbeid og velferd. Samarbeid med Husbanken, IMDi, Bufetat, NAV, Østfold fylkeskommune og Høgskolen i Østfold.

3. Digitale Østfold

Samordne arbeidet med digitalisering av kommunene i Østfold. Nettverket ledes av rådmennene og fikk tildelt midler til å utrede hvordan arbeidet kan organiseres.

4. Klima Østfold

Ingen av nettverkene søkte midler til drift i 2017. De fungerer som arenaer for samordning, kompetanseutvikling og deling erfaringer. Alle kommunene er medlemmer.

Fylkesmannen arrangerer hvert år fornyingskonferansen Beat for Beat. Prosjektene blir presentert der. Siste år ble et utviklingsprosjekt på samarbeid om barnevern i 7 kommuner presentert. Det var også faglige temaer innen satsingsområdene digital forvaltning, klima og grønt skifte. Resultatene formidles også i nettverkene.

Det skal rapporteres om antall lånesøknader... (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres om:

- Antall lånesøknader som godkjennes og i hvilken grad fylkesmannen har nektet godkjenning av lån.
- Antall godkjente garantier, samt antall garantier som ikke ble godkjent.

Godkjenning av lån er vurdert i tilknytning til lovlighetskontrollen av kommunenes vedtatte årsbudsjett. Lån til investeringsformål er vurdert opp mot de økonomiske virkningene av investeringene og bruk av lån. I vår vurdering er kommunens forpliktende plan for inndekning av merforbruk og oppfølgingen av denne overordnet.

Antall garantisøknader

Saksområde	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall garantisøknader	10	8	0	2

Vi behandlet 8 garantivedtak i 2016, og alle ble godkjent. Vi mottok to garantivedtak i 2017 som ikke var behandlet ved årsskiftet. Disse vedtakene mottok vi 21. desember.

Kommunenes lånesøknader

Type søknad	Sum	Godkjent	Ikke godkjent	Ikke behandlet
Antall lånesøknader	3	3	0	0

I tilknytning til vår lovlighetskontroll av årsbudsjettene, behandlet vi også vedtak om lån for de to ROBEK-kommunene. I tillegg har vi godkjent et vedtak om lån for fra et IKS.

Fylkesmannen skal rapportere... (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på hvordan veiledningsarbeidet har blitt utført, herunder aktiviteter for å øke kvaliteten på KOSTRA-data.

Oppfølging av KOSTRA-rapporteringen

Fra vår side har vi fulgt opp kommunenes KOSTRA-rapportering både med hensyn på regnskaps- og tjenesterapporteringen. Vi har spesielt påpekt viktigheten av å få komplette konserntall og korrekt rapportering innen eiendomsforvaltning. Fylkesmannen har fulgt opp rapporteringen til SSB både ved hjelp av vår hjemmeside, brev og ved direkte kontakt pr. tlf/ e-post ved manglende rapportering. Innkomne kontoplanspørsmål er også besvart fra vår side. I 2017 har vi hatt en gjennomgang av foreløpig rapportering, og gitt tilbakemelding der dataene tilsa at det kunne være feil ved rapporteringen. Vi har også fulgt opp kommuner med mulige feil i den reviderte rapporteringen for å bidra til at rapporteringen for 2017 blir korrekt. I dette arbeidet har vi spesielt prioritert å følge opp rapportering innen eiendomsforvaltning.

Bruk av KOSTRA-data

KOSTRA-data blir brukt aktivt i våre analyser og i styringsdialogen med kommunene. Våren 2017 utarbeidet vi en utgave av Østfoldrapporten. Her blir KOSTRA-data brukt i stor utstrekning. Rapporten blir benyttet som et viktig grunnlag for kommunemøtene som gjennomføres hvert år. Østfoldrapporten blir også publisert på hjemmesida vår, og blir benyttet i dialogen med kommunene. Vi utarbeider i tillegg en årlig KOSTRA-rapport basert på publiseringen 15. mars. Denne rapporten inneholder et utvalg av data fra KOSTRA-databasen, og her gis det en vurdering og analyse av kommunene i fylket på bakgrunn av disse dataene.

Kort om fordelingen av skjønnsmidler... (fra kapittel 7.3.6.5.2 i TB)

Rapportere på

Kort om fordelingen av skjønnsmidler, herunder rapportering i ISORD.

Skjønnsmidler 2017

Vi holdt tilbake 8,9 millioner kroner av den totale skjønnsrammen på 39 millioner kroner for 2017 til senere fordeling. 5,5 millioner kroner av tilbakeholdte midler ble fordelt til fornyingsprosjekter (ISORD). 1,4 millioner kroner ble holdt igjen fordi ROBEK-kommunen Hobøl manglet en forpliktende plan for inndekning av merforbruk. Senere vedtok kommunen en slik plan som vi aksepterte, og de tilbakeholdte midlene ble da fordelt til kommunen. Øvrige midler, 2,0 millioner kroner, ble fordelt kommunene i oktober 2017. Grunnlaget for fordelingen var oppdaterte data om utgiftsbehov og inntektsnivå i kommunene.

Skjønnsmidler 2018

Av 2018-rammen på 39 millioner kroner ble 31,5 millioner kroner fordelt ved den opprinnelige fordelingen for å kompensere for merutgifter og lave frie inntekter. 7,5 millioner kroner ble holdt tilbake til senere fordeling. 5,5 millioner av disse midlene er forutsatt primært å tildeles til fornyingsprosjekter, mens 2 millioner kroner er holdt tilbake for å dekke opp for uforutsette økonomiske utfordringer som kan inntreffe i løpet av året.

Fylkesmannens skal gi en kort beskrivelse... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannens skal gi en kort beskrivelse av embetets tiltak for samordning av statlig tilsyn, herunder tilsyn fra andre tilsynsetater enn Fylkesmannen selv. Fylkesmannen skal kort opplyse om hva som er gjort for å fremme og formidle læring hos kommunene i de tilsyn som er gjennomført.

Vi viser til det som er sagt 3.1.2.3 og 3.3.

Vi har her omtalt hvordan arbeidet med samordning legges opp og hvordan vi tilrettelegger for læring og forbedring ved våre tilsyn.

Vi har ikke vært på tilsyn sammen med andre i 2017.

Embetet rapporterer hvor mange tilsyn... (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)**Rapportere på**

Embetet rapporterer hvor mange tilsyn det har gjennomført.

Forklaring:

- Det bes om ett samlet tall for alle tilsyn hjemlet i opplæringsloven, barnehageloven, helse- og omsorgstjenesteloven mv.
- Det rapporteres samlet for kommunene og fylkeskommunen(e)
- Antall tilsyn det skal rapporteres om omfatter planlagte tilsyn (som landsomfattende/nasjonale tilsyn) og hendelsesbaserte tilsyn uavhengig av tilsynsmetodikk og hvor ressurskrevende tilsynet var.
- Antall tilsyn det skal rapporteres om, omfatter ikke forundersøkelser, sjøvmeldingstilsyn og dokumentgjennomganger uten oppmøte (fysisk eller videokonferanse) på tjenestestedet eller i kommunen/fylkeskommunen.
- Det bes ikke om tall for avvik eller pålegg.

Barnehage- og utdanning har hatt 10 stedlige og 4 skriftlige tilsyn.

Helse- og omsorg har hatt 3 systemrevisjoner og 139 tilsynssaker inkl. spesialisthelsetjeneste. I tillegg 6 stedlige tilsyn, 6 egenvurderinger og 1 systemrevisjon i spesialisthelsetjenesten.

På sosialtjenesteloven har det vært 5 systemrevisjoner og 5 tilsynssaker.

På barnevernloven har det ikke vært noen systemrevisjoner rettet mot kommunene eller fylkeskommunene, men 25 tilsynssaker.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.
- Det skal gis en kortfattet omtale i årsrapporten av hvor mange klager fylkesmannen har mottatt etter kommuneloven § 60d fjerde ledd, hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om samt bruk av interkommunalt samarbeid i fylket, med særlig vekt på bruk av vertskommunemodellen.

I lovlighetsklagen som ble avvist var inhabilitet en anførsel. Ingen av sakene hadde lukking av møte som vurderingstema.

Fylkesmannen har i 2017 veiledet kommunene særlig om regelverket knyttet til felles kommunestyremøte, oppretting av fellesnemnd, kjønnsbalanse, endring av sammensetningen av utvalg og regelverket om innbyggerforslag.

Fylkesmannen har ikke mottatt noen klager på pålegg gitt i tilsynssaker, jf. kommuneloven § 60 d. fjerde ledd.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	2	0	2
På eget initiativ	1	0	1

Én lovlighetsklage fra folkevalgte ble avvist da kommunens utsettelsesvedtak ikke ble regnet som en avgjørelse etter kommuneloven § 59 nr. 1.

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Fylkesmannen i Østfold har i 2017 behandlet 35 klager etter offentleglova § 32 over helt eller delvis avslag på krav om innsyn. I 8 av sakene fikk klager helt eller delvis medhold i sin klage. I 22 av sakene opprettholdt Fylkesmannen kommunens vedtak. I 3 saker ble kommunens vedtak opphevet, mens 2 klager ble avvist.

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.11.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embedene rapportere byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene. Alle saker som ligger til behandling per 31.12.2016 skal overføres til den nye SYSAM-løsningen.

- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2017 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2017 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Tallene er nå hentet automatisk fra Sysam. Vi ser at tallene ikke helt stemmer overens med de tallene vi registrerte 01.01.2018. Dette gjelder særlig antall saker som ikke er avgjort innen 12 uker. I følge SYSAM 01.01.2018 var dette 36 saker. Pr. 31.01.2018 var dette 39 saker. I tabellen under står det 42 saker. Vi meldte dette til Fylkesmannen i Sogn- og Fjordane. De bekreftet at de hadde mottatt andre henvendelser om denne problemstillingen, og sa dette skulle meldes videre til KMD. Det må her bemerkes at tallene, etter henvendelse fra oss, er endret etter første gjennomsyn. Det sto først 54 saker som ikke var avgjort innen 12 uker.

Når det gjelder antall saker som klageinstansen selv har forlenget fristen, legger vi til grunn at man med dette mener saker som er stoppet i SYSAM grunnet innhenting av dokumentasjon o.l., jf. SAK § 7-3 tredje ledd. Dette er langt flere enn 7 saker. Men da det ikke kan legges inn søk om dette i SYSAM, kan vi ikke dokumentere dette. Vi har bedt Sogn- og Fjordane om denne informasjonen, men er litt usikker på om den kan fremskaffes da dette ikke er et ordinært søk i SYSAM. Samtidig har vi flere saker der vi har forlenget fristen/stoppet fristen i SYSAM grunnet barmarksundersøkelser. Av samme grunner får vi ikke dokumentert dette.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
135	40	36	15	0	7	0

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.12.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embedene rapportere byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene. Alle saker som ligger til behandling per 31.12.2016 skal overføres til den nye SYSAM-løsningen.

- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis. Rapportering om ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område (også der oreigningsloven er hjemmelsgrunnlag).
- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område. Det skal også fremgå antall søknader som ikke er behandlet innen 12 uker.
- Av årsrapporten for 2017 skal det fremgå totalt antall behandlede ekspropriasjonssaker der Fylkesmannen er klageinstans, på plan- og bygningsrettens område. Det skal også fremgå antall klager som ikke er behandlet innen 12 uker.

Vi har tilstrebet å behandle reguleringsplansakene innen 12 uker. Likevel har vi i 2017 som hovedregel prioritert byggesaker fremfor reguleringsplansaker. Vi presiserer at vi har sett hen til hvilken reguleringsplan vi har til klagebehandling. Visse reguleringsplaner er av et slikt omfang og har så stor oppmerksomhet at det er viktig at de behandles innen 12 uker.

Det skal også rapporteres på antall klager ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område samt antall saker som ikke er behandlet innen 12 uker. Vi har behandlet 1 sak om samtykke til ekspropriasjon - denne gjaldt legging av vann- og avløpsledninger, og var med dette ikke en ekspropriasjonssak på plan- og bygningsrettens område. Det ble gitt samtykke til ekspropriasjon. Samtykket er påklaget og ligger til klagebehandling hos Miljødirektoratet. Saksbehandlingstiden var 86 dager, dvs. en overskridelse på 2 dager.

Vi har ikke behandlet klager på vedtak om ekspropriasjon i 2017.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	16
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	97
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	9
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	1

Fylkesmannen skal gjøre rede for iverksatte... (fra kapittel 7.3.6.13.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gjøre rede for iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak. Det skal her fremgå at tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester er særlig vurdert. Det skal også gjøres rede for hvordan effektiviseringsgevinstene av tiltakene hentes ut, slik at de kan omdisponeres til prioriterte områder. Nærmere retningslinjer kommer i eget rundskriv.

Vi har tatt i bruk "Send sikker melding til Fylkesmannen", en ordning som ivaretar sikker oversendelse av opplysninger til Fylkesmannen, samt stimulerer til digitalt førstevalg. "Sikker melding..." er godt synlig på vår hjemmeside. Videre er det nylig lagt ut informasjon på hjemmesiden om nytt skjema for virksomheter, med lenke til "sikkert digitalt skjema for virksomheter".

Vi tar fortløpende i bruk nye løsninger som gjøres tilgjengelige via systemer som tilrettelegges sentralt, herunder Digital post til innbyggere, virksomheter mv.

I flere avdelinger er vi i gang med å bruke verktøy som gjør at flere kan jobbe i samme dokument, og at man også kan dele dokument på tvers av embeter, for eksempel OneNote med One Drive.

Fylkesmannen i Østfold var i 2017 blant de embedene i landet som mottok flest vergeregnskap digitalt.

Vi legger opp til oppgradering av flere av møterommene våre i 2018, blant annet for ytterligere å øke kapasiteten for videokonferanser via Skype.

Vi anser vårt arbeid med klarspråk som et viktig aspekt for å oppnå effektivisering. Vi har egen språkprofil, klarspråkambassadører i alle avdelinger, og holder årlig en språkdag for ansatte for å øke kunnskapen om viktigheten av klart språk.

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.14.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres om lærlinger i årsrapporten.

I 2017 har vi hatt en lærling innenfor kontor- og administrasjon.

Kort beskrivelse av aktiviteten... (fra kapittel 7.3.7.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kort beskrivelse av aktiviteten på området, herunder oversikt over:

- Tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd og antall medlemmer det er gitt tilskudd for
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstandere.

Vi har behandlet saker etter trossamfunnsloven, herunder utbetalt statstilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke.

For 2017 utbetalte vi tilskudd til 56 trossamfunn for totalt 15 454 medlemmer.

Vi har registrert et nytt trossamfunn i Østfold, og ingen trossamfunn er blitt slettet.

Vi har ikke foretatt noe særskilt tilsyn med trossamfunn eller forstandere.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.7.2.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi har behandlet totalt 125 søknader etter gravferdsloven om tillatelse til å spre aske for vinden.

Vi har gitt 73 tillatelser til pårørende om spredning av aske etter søknad fra pårørende etter en persons død, og vi har innvilget 52 søknader fra personer som søker askespredning før sin død.

Ingen søknader er avslått.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.7.3.1 i TB)

Rapportere på

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi har behandlet 8 søknader om dispensasjon fra påbud om at utsalgssteder skal holde stengt mens helligdagsfreden varer. Vi har innvilget 5 og avslått 3 søknader fra åpningstidsbestemmelsene i lov om helligdag og helligdagsfred.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven... (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven, jf. VØI pkt. 5.3.2 og bakgrunnsinformasjon (metodehåndbok og egen mal for rapportering). Fylkesmannen skal beskrive hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for valg av tema og tilsynsobjekt. Med risikovurdering mener vi hvilke vurderinger og konklusjoner fylkesmannen har gjort på bakgrunn av de valgte kildene.

Fylkesmannens tilsyn med kommunesektoren er en del av den statlige styringen. Tilsyn og veiledning skal medvirke til at befolkningens rettigheter blir ivarettatt og at kommunens tjenesteyting utføres innenfor de rammer som fremkommer av lov og regelverk. Embetets tilsynsvirksomhet har satt fokus på utvalgte deler av regelverket på bakgrunn av en risiko- og vesentlighetsvurdering. Områdekunnskap danner grunnlag for vurderingen både i forhold til vektlegging av tema og utvalg av kommuner. Vi innhenter vår områdekunnskap fra en rekke kilder som media, henvendelser fra brukere, klagesaker, årsrapporter, gjennomførte tilsyn, BASIL, GSI, grunnlagsdata fra skoleporten osv. Fylkesmannens ansvar for samordning av statlige tilsyn setter også noen rammer for hvilke kommuner vi kan velge ut det enkelte året. Vi samarbeider tett med Helse- og sosialavdelingen for å unngå å påføre enkeltkommuner stort tilsynstrykk i samme perioder av året.

Felles nasjonalt tilsyn

I det felles nasjonale tilsynet har vi hatt som mål å føre tilsyn med alle kommunene på minst ett av temaene i tilsynet. Ved utgangen av 2017 er det kun 3 av totalt 18 kommuner som ikke har hatt tilsyn på minst ett av temaene. Utover i tilsynsperioden så vi at risikoen var størst på temaene Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og Skolebasert vurdering. Vi valgte derfor å prioritere disse temaene i 2016 og 2017. Utvalg av kommune tok utgangspunkt i vår informasjon om skolene i kommunen. I utvalget la vi vekt på blant annet omfang og innhold i klager på standpunktkarakter i fag som blant annet avdekker svakheter i undervisningsvurderingen og grunnlaget for fastsetting av standpunktkarakter i henhold til regelverket ved en skole. Vi la vekt på tall fra GSI, som antall og fordeling av elever med spesialundervisning på ulike trinn. Antall og fordeling av elever med vedtak om særskilt språkopplæring og om skolen har inntaksklasser. Om skolene hadde vedtak om punktskriftoplæring og/eller tegnspråkopplæring. Tilstandsrapportene viser hvordan skolene og skoleeier vurderer og prioriterer ulike satsninger og tiltak i forhold til elevenes måloppnåelse og resultater. I vurderingen tok vi også med mediebildet, resultatene i elevundersøkelsen som blant annet viser elevens tilfredshet med opplæringen og læringsmåljøet. I tillegg benyttet vi annen relevant statistikk fra Skoleporten som feks. grunnskolepoeng og nasjonale prøver.

I de tilfellene hvor risikovurderingen ikke la tydelige føreinger for utvalg av skoler, valgte vi ut skoler med forskjellig størrelse og geografisk plassering. Vår erfaring er at informasjonspredning og kunnskapsdeling på tvers av skolene i en kommune er enklere om resultatene kommer fra enheter resten av rektorene i kommunen kan kjenne seg igjen i.

Barnehage

På barnehageområdet har vi i 2017 hatt to ulike tema; barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, og finansiering av private barnehager §9. Førstnevnte tema har vi gjennomført i 3 kommuner, det siste i 4 kommuner. Risikovurdering for valg av førstnevnte tema er basert på at dette favner over store deler av barnehagemyndighetens oppgaver. Videre ser vi, til tross for mange år med tilsyn på dette tema, at kommunene fortsatt strever med å finne en god systematikk i sitt tilsynsarbeid. De strever også med å ha tilstrekkelig forvaltningskompetanse til å kunne gjøre et grundig og riktig arbeid. Temaet finansiering av private barnehager §9 er valgt ut da vi ser dette feltet er et sårbart område i sektoren. Vi mottar stadig klagesaker hvor kommunen har fattet vedtak etter fristen, og ikke fulgt forvaltningslovens bestemmelser. Dette gjelder spesielt manglende begrunnelser i vedtaket. Valg av tilsynskommuner er videre basert på kunnskap om kommunene, informasjon fra BASIL, klagesaker og ut fra ønsket om å gjennomføre tilsyn i alle fylkets kommuner med rimelig tilsynsfrekvens.

Rapportering på FNT – forvaltningskompetanse

		Kontrollspørsmål																					
Kommune	Skole	Åpnet	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Hobøl kommune	Knapstad barne- og ungdomsskole	11.09.2017	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
Hobøl kommune	Tomter skole	11.09.2017	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Hobøl kommune	Ringvoll skole	11.09.2017	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0

avvik på pkt 1 til 3 omhandler vedtak om særskilt språkopplæring på alle 3 skolene. Tilsynet med forvaltningskompetanse kommer som en følge av utvidelse av det Felles nasjonale tilsynet.

Gjennomførte tilsyn - Barnehage

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
Sarpsborg	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)		4	Endelig rapport	2	0	0
Rygge	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)		4	Endelig rapport	3	0	0
Fredrikstad	Kommunens virkemiddelbruk (tilsyn og veiledning)		4	Endelig rapport	7	4	0
Spydeberg	Finansiering av private barnehager		1	Foreløpig rapport	4	4	0
Skiptvet	Finansiering av private barnehager		1	Foreløpig rapport	1	0	0
Marker	Finansiering av private barnehager		1	Foreløpig rapport	3	0	0
Hobøl	Finansiering av private barnehager		1	Endelig rapport	0	0	0
			16		20	8	0

Vi har valgt å skrive opp antall korreksjonspunkter under "antall varslede pålegg.." da påleggene i disse tilsynene er såkalt "samlepålegg". Dersom vi kun skriver opp disse vil det ikke gi informasjon om hvor mye hver enkelt kommune har rettet opp mellom foreløpig og endelig rapport, samt at det ikke vil vise det omfanget av lovbrudd som noen kommuner har.

Gjennomførte tilsyn - Opplæring

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
Råde		Egeninitiert	Annet	Forsvarlig system § 13-10	3	Endelig rapport	1	1	0
Fredrikstad		Egeninitiert	Annet	Forsvarlig system § 13-10	3	Endelig rapport	0	0	0
Hvaler kommune		Egeninitiert	Annet	Forsvarlig system § 13-10	3	Foreløpig rapport	1	0	0
Moss kommune	Verket skole	FNT	Saksbehandlingstid PPT	Elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering	4	Foreløpig rapport	3	0	0
Moss kommune	Hoppern skole	FNT	Annet	Elevenes utbytte av opplæringen og Skolebasert vurdering	4	Foreløpig rapport	5	0	0
Askim kommune	Grøtvedt skole	FNT	Annet	Elevenes utbytte av opplæringen og Skolebasert vurdering	4	Foreløpig rapport	5	0	0
Hobøl kommune	Knapstad barne- og ungdomsskole	FNT	Annet	Elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering	4	Endelig rapport	5	5	0
Sarpsborg kommune	Varteig barne- og ungdomsskole	FNT	Annet	Elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering	4	Varsel om tilsyn	5	0	0
Sarpsborg kommune	Sandesundsveien skole	FNT	Annet	Elevenes utbytte av opplæringen og skolebasert vurdering	4	Varsel om tilsyn	5	0	0
Hobøl kommune	Knapstas, Tomter og Ringvoll skoler	FNT	Annet	Forvaltningskompetanse og forsvarlig system § 13-10	4	Endelig rapport	4	4	0
					37		34	10	0

Status tilsyn varslet i 2016, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2017 (Skole)

Kommune	Skole	Tilsynsvariant	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
Råde kommune		Egeninitiert	Annet	Forsvarlig system § 13-10	3	Endelig rapport	1	1	0
Fredrikstad kommunw		Egeninitiert	Annet	Forsvarlig system § 13-10	3	Endelig rapport	1	1	0
					6		2	2	0

Rapportering på FNT – skolebasert vurdering

Kommune	Skole	Åpnet	Kontrollspørsmål				
			1	2	3	4	5
Askim kommune	Grøtvedt skole	30.03.2017	1	0	0	0	0
Hobøl kommune	Knapstad barne- og ungdomsskole	23.03.2017	1	0	0	0	1
Sarpsborg kommune	Sandesundsveien skole	10.08.2017	1	1	1	1	1
Sarpsborg kommune	Varteig barne- og ungdomsskole	10.08.2017	1	0	0	0	0
Moss kommune	Verket skole	11.05.2017	0	0	0	0	0
Moss kommune	Hoppern skole	11.05.2017	1	1	1	1	1

Alle tilsynene er gjennomført med skolebasert vurdering og skolens arbeid med elevenes utbytte samtidig.

Rapportering på FNT – skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Kommune	Skole	Åpnet	Kontrollspørsmål																					
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Askim kommune	Grøtvedt skole	30.03.2017	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Hobøl kommune	Knapstad barne- og ungdomsskole	30.03.2017	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1
Moss kommune	Hoppern skole	11.05.2017	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Moss kommune	Verket skole	11.05.2017	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Sarpsborg kommune	Varteig barne- og ungdomsskole	10.08.2017	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Sarpsborg kommune	Sandesundsveien skole	10.08.2017	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0

Alle tilsynene er gjennomført med skolebasert vurdering og skolens arbeid med elevenes utbytte samtidig.

Status tilsyn varslet i 2016, minimum foreløpig tilsynsrapport i 2017 (Barnehage)

Kommune / Barnehage	Tema for tilsyn	Andre tema	Kategori tilsyn	Status tilsyn	Antall varslede pålegg i foreløpig rapport	Antall mulige pålegg i endelig rapport	Antall vedtatte pålegg
			0		0	0	0

I Marker kommune ble det fattet foreløpig rapport i 2017, men det måtte varsles nye pålegg etter at vi fikk tilbake kommentarer og dokumentasjon fra kommunen. Det ble dermed fattet en ny foreløpig tilsynsrapport 17.01.18 med 2 ukers frist til å kommentere innholdet i rapporten.

Rapportering fra egeninitierte tilsyn (foreløpige tilsynsrapporter)

Kommune	Barnehage/skole	Tilsystema	Korreksjonspunkt	Antall kontrollspørsmål i tilsynet
Spydeberg	Barnehage	Finansiering av private barnehager §9	4	3
Marker	Barnehage	Finansiering av private barnehager §9	3	3
Skiptvet	Barnehage	Finansiering av private barnehager §9	1	3
Råde kommune		Forsvarlig system § 13-10	5	5
Fredrikstad kommune		Forsvarlig system § 13-10	0	5

Rapportering på tilsyn med barnehagemyndighetens tilsyn og veiledning

Kommune	Åpnet	Kontrollspørsmål																														
		1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.2	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	4.2	4.3	4.4	4.5	4.7	4.8	4.9	4.11	4.12	5.3	5.4	5.5	5.6	5.7	5.8	5.9	5.10	5.11	5.12	
Sarpsborg		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Rygge		0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fredrikstad		0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Vi har tatt utgangspunkt i de foreløpig rapportene da både Sarpsborg og Rygge rettet opp alle sine pålegg mellom foreløpig og endelig rapport.

Fylkesmannen skal redegjøre for oppdraget om egnevalueringen... (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for oppdraget om egnevalueringen av kompetanse på regelverksområdet, og særlig trekke fram styrker og utfordringer samt tiltak som er iverksatt for å sikre god kvalitet.

Fylkesmannen har 13 medarbeidere i avdeling for Barnehage og utdanning. Alle medarbeiderne har formal- eller realkompetanse på masternivå og betydelig erfaring fra begge sektorområdene. Avdelingen har 3 jurister, 1 økonom/sosionom, 1 siviløkonom/pedagog, 2 med barnehagefaglig kompetanse og øvrige 6 med skolepedagogisk utdanning. Vi ser på bredden i kompetansen som en styrke for avdelingen som helhet og bruker den tverrfaglige kompetansen aktivt i oppgaveløsningen både i forhold til informasjon og veiledning om regelverket, gjennomføring av tilsyn og i klagesaksbehandlingen. Vi har alltid en tverrfaglig sammensetning i de ulike lagene/teamene for å løse oppgavene. Vi følger aktivt opp med deltakelse på utdanningsdirektoratets fag-/regelverkssamlinger eller tilsynssamlinger. Vi har også et aktivt samarbeid med de øvrige embetene i femfylkesnettverket både på ledernivå og på medarbeidernivå. Avdelingen har et eget klagesaksteam med en av juristene som teamleder. De har faste møter hver 14. dag og går gjennom restanser og spesielt krevende saker eller områder der en må styrke fagligheten ved behandlingen av saker. Vi har også et eget skolemiljø-9a-team med en jurist som leder. Teamet har møter ukentlig. I 2016 skolerte vi 2 medarbeidere til aktivt å kunne arbeide med enkelte klagesaker på opplæringsområdet, som de tidligere ikke har jobbet med. Det styrket klagesaksbehandlingen i 2017. Alle saker gjennomgås av en av juristene og av leder i tillegg.

I 2017 har vi hatt langtidssykemeldte i deler av stillingen i klagesaksteamet (en av juristene). Vi hadde en formell samarbeidsavtale med en annen avdeling hos FM frem til juni 2017, slik at vi kjøpte en juristressurs på 20%. Denne avtalen ble avsluttet på grunn av kapasitetsutfordringer i den andre avdelingen. En jurist avsluttet sitt arbeid hos oss i mai 2017, og ny jurist ble tilsatt i september. Med innføring av håndhevingsordningen ble det tilsatt en jurist i 100% stilling fra september 2017. Det var behov for omrokking av ressurser til prioritering av håndhevingsordningen, som har hatt første prioritet hos oss. Høsten 2017 har vært svært hektisk. Samlet sett har dette gjort oss sårbar og økt fare for ikke å kunne ha forsvarlig saksbehandlingstid/-kapasitet på andre områder. Vi har benyttet overtidsarbeid blant deltagerne i klagesaks- og skolemiljøteamene for å jobbe intensivt i perioder. Vi har i 2017 styrket bemanningen på barnehagefeltet, en av medarbeiderne i 60 % stilling, gikk av med pensjon i august 2017. Vi tilsatte en barnehagefaglig pedagog i 100% stilling med virkning fra juni 2017.

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager... (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen.

I tillegg til klagesakene, behandlet vi 97 søknader om fritak fra taushetsplikt for ansatte i skole/barnehage. Dette er en betraktelig økning av antallet fra tidligere år. Vi behandlet også 19 søknader om dispensasjon fra vurdering med karakter i fremmedspråk i vgo.

Vi har behandlet en sak med spørsmål om rett til dekning av tapt arbeidsfortjeneste i fbm. skyss av eget barn, en tvist om valg av sats etter forskr. § 19-7, og en tvist om ansvarlig kommune etter forskr. § 18-1.

Fylkesmannen i Østfold har et nasjonalt ansvar for klagesensuren for eksamen i videregående opplæring for en rekke fag. Vi vil legge til noen nøkkeltall fra klagesaksbehandlingen på sentralt gitt skriftlig eksamen i videregående opplæring:

- Totalt 73 klagesaksbehandlere engasjert
- 7763 klager behandlet i 28 fagkoder
- 19% fikk medhold
- 80% fikk ikke medhold
- 1% ble satt ned

Realfagene, norskfaget og idrettsfag er fremdeles de tre største, 6924 digitale besvarelser og 839 på papir.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i orden og oppførsel	0	0	0	0	0
Bortvisning, § 2-10	1	0	0	1	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	0	0	0	1
Særskilt språkopplæring, § 2-8	3	0	1	2	0
Tegnspråkopplæring, § 2-6	2	0	1	1	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	5	3	1	0	1
Skyss, § 7-1	16	0	16	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	7	1	4	2	0
Skoleplassering, § 8-1	13	0	10	3	0
Standpunkt i fag	18	7	11	0	0
Sum	66	11	44	9	2

Vi mottok ytterligere to klager på skoleplassering § 8-1. Den ene ble avsluttet pga. familien flyttet underveis i prosessen, og den andre ble avsluttet fordi kommunen omgjorde sitt eget vedtak etter at saken var sendt oss for klagesaksbehandling. Vi har i tillegg en spesialundervisningsklage, som har gått igjen over år, og som har tatt store ressurser i 2017. Vi har valgt å gjennomføre tilsyn i januar 2018 i den konkrete saken.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	1	1	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	3	0	0	3	0
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0				
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
	4	1	0	3	0

I tillegg har vi mottatt 15 klager etter barnehageloven § 19 g, hvor 13 ble opphevet, 1 medhold/delvis medhold og 1 stadfestet. 3 klager etter barnehageloven § 19 a, hvor 1 ble opphevet og 2 stadfestet. På rapporteringspunktet "forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd" regner vi med at det siktes til bhgl. § 14 om "kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager" med der tilhørende forskrift.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	4	0	0	4	0
Spesialundervisning, § 3-6	1	0	0	1	0
Psykososialt skolemiljø, § 2-4, jf oppl § 9a-3	1	0	0	1	0
Utsatt skolestart, § 3-3 annet ledd	1	0	1	0	0
	7	0	1	6	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Tegnspråkopplæring, § 2-6 tredje ledd	2	0	1	1	0
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	18	1	3	14	0
	20	1	4	15	0

Spesialpedagogisk hjelp er ikke lenger regulert i opplæringsloven. Vi har i tillegg rapportert på klager etter bhgl. § 19g og § 19h i samme punkt som for spesialpedagogisk hjelp.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	0	1	0	0
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	1	1	0	0	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	1	1	0	0	0
	3	2	1	0	0

Fylkesmannen skal rapportere på antall meldte skolemiljø saker... (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall meldte skolemiljø saker til embetene som håndhevingsmyndighet, resultat av behandlingen og saksbehandlingstid.

Vi mottok totalt 34 saker som håndhevingsmyndighet i perioden 01.08. til 31.12.2017. 17 av sakene fattet vi vedtak i løpet av 2017. 3 vedtak konkluderte med at skolen hadde oppfylt aktivitetsplikten og 4 vedtak konkluderte med at skolen hadde brutt aktivitetsplikten. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i de 7 sakene var 56 dager fra vi fikk første melding i saken til vedtaket ble sendt fra oss. I tillegg til dette avsluttet vi 2 saker uten vedtak. Dette var på grunn av at foreldrene ikke lenger mente det var behov for at vi vurderte aktivitetsplikten.

Vi har i tillegg hatt en stor økning av henvendelser på telefon, e-post og brev som gjelder skolemiljø saker. Det er elever, foreldre, annen slekt/venner, rektorer og andre kommunalt ansatte, presse mv. som har behov for veiledning og opplysninger. Håndhevingsordningens mål om en raskere, tryggere og enklere saksbehandling er utfordrende, da saksmengde og behovet for oppfølging og veiledning i sektoren er større enn økningen i ressursene for å håndtere ordningen.

Se for øvrig egne rapporter om håndhevingsordningen-skolemiljø saker til Utdanningsdirektoratet for høsten 2017.

Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender... (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender seg på nytt til fylkesmannen hvor skoleeier /barnehageeier /barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vedtaket.

Vi har ikke mottatt henvendelser fra klagere på at skoleeier/barnehageeier/barnehagemyndighet ikke har fulgt opp vårt vedtak i 2017.

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak... (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak innenfor kompetanse og rekruttering på barnehageområdet.

Rapporteringskravet er splittet i to (se 7.3.8.13) av tekniske grunner for å koble riktige tabeller til årsrapporteringen.

Se tabellene for rapportering

Kompetansetiltak tabell 1

Kompetansetiltak	Midler brukt	Antall deltakere totalt	Andel deltakere fra kommunale barnehager	Andel deltakere fra ikke-kommunale barnehager
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	742 072	69	35 %	65 %
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	0	0 %	0 %
Kompetanseutviklingstiltak for samisk	0	0	0 %	0 %
Økonomisk tilrettelegging	2 863 250	117	38 %	62 %

Tilbudet om teori til fagbrev gis dette skoleåret på tre videregående skoler i Østfold. Klassene er fylt opp og det er venteliste på 2 av skolene. Tiltaket støtter opp under målet om flere barne- og ungdomsarbeidere i barnehagene. I rubrikken økonomisk tilrettelegging har vi lagt sammen tallene for kull 2016/17 og 2017/18-lokale prioriteringer. Gjennom ordningene har mange ansatte fått en bedre mulighet til å ta videreutdanning som er relevant og viktig for barnehagen. Alle som søkte om tilretteleggingsmidler lokale prioriteringer 2017/18, og som oppfylte kriteriene for tildeling, fikk midler. Barnehagemyndigheten prioriterte søkerne ut fra hvilket kompetansebehov kommunen hadde. Tilskuddet var til god hjelp for barnehageeiere å legge til rette for at ansatte kunne delta på studier som fylte et lokalt barnehagefaglig kompetansebehov.

Kompetansetiltak tabell 2

	Kompetansemidler til kommuner og barnehager
Midler brukt	4 411 000
Andel barnehagemyndigheter som har fått midler	100 %
Andel kommunale barnehager som deltar i tiltak	95 %
Andel ikke-kommunale barnehager som deltar i tiltak	90 %
Andel barnehager deltatt på tema: pedagogisk ledelse	87 %
Andel barnehager deltatt på tema: språkmiljø	17 %
Andel barnehager deltatt på tema: realfag	29 %
Andel barnehager deltatt på tema: barn med særslite behov	18 %
Andel barnehager deltatt på tema: læringsmiljø	90 %
Andel barnehager deltatt på tema: dannings og kulturelt mangfold	56 %
Andel barnehager deltatt på tema: annet	47 %

"Annet" er blant annet arbeid med de yngste barna, barnehagens digitale praksis, arbeid med likestilling mm. Fylkesmannen i Østfold har fordelt de statlige kompetansemidlene slik at alle kommuner har fått tildeling etter å ha sendt inn en plan for tiltakene. Vi sjekker at kriteriene gitt i føringene er oppfylt. Alle 18 kommunene har hatt barnehager med i kompetanseutvikling. 10 kommuner samarbeider om felles plan, og tildeles midler samlet.

Fylkesmannen skal gi en kort vurdering av arbeidet med strategiene... (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort vurdering av arbeidet med strategiene *Kompetanse for fremtidens barnehage* og *Kompetanse for kvalitet* og for strategi for etter- og videreutdanning for ansatte i PPT.

Kompetanse for fremtidens barnehage

Fylkesmannen i Østfold har også i 2017 fulgt opp arbeidet med kompetansestrategien som gjaldt til og med 2017. Vi har i samarbeid med tre videregående skoler satt i gang tilbud om teoriutdanning til fagbrev, noe som det har vist seg at det er stor interesse for. Videre blir kommunene etterspurt på kravene i kompetansestrategien når de søker om kompetansemidler. I tillegg til barnehagebasert kompetanseutvikling og andre kursstilbud, arrangerte flere av kommunene kurs i barnehagefaglig grunnkompetanse i 2017.

Vi samarbeider med Høgskolen i Østfold der det er naturlig, og vi veileder og informerer om tiltak som settes i verk fra Udir og fra høgskolene. Vi vurderer at kompetansestrategiens roller, ansvar, tiltak og fokusområder er godt kjent i Østfold.

Når det gjelder den reviderte kompetansestrategien som gjelder fra 2018, startet vi opp arbeidet med informasjon om denne i november/desember 2017. Vi vurderer at omleggingen til regionale samarbeidsfora som skal ha ansvar for den planleggingen kommunene selv har stått for til nå, vil bli krevende for sektoren. Dette vil vi arbeide videre med framover i 2018. I 2018 vil også kommunene måtte avslutte avtaler og tiltak som pågår dersom de ikke kan tilpasses ny modell.

Kompetanse for kvalitet

I strategien gis det forutsigbare rammer for satsingen. Strategien legger opp til et tiårsløp for å sikre fordypning i fag med nye krav til kompetansel. I arbeidet "Kompetanse for kvalitet (2016-2025)" har vi fulgt opp skoler og skoleeiere. Også i 2017 har det vært en økning i antall deltakere i videreutdanningstilbudene. Skoleåret 2017/2018, er det 277 lærere som tar videreutdanning i Østfoldskolen av de 5000 på landsbasis. Altså 5,5% av lærerne kommer fra Østfold. Østfold hadde skoleåret 2016/ 2017 3680 lærere. 270 lærere deltok på videreutdanning skoleåret 2016/2017 og 237 lærere skoleåret 2015/2016. Bare de siste tre årene har 784 lærere deltatt i ordningen. 20,3 % av lærerne i Østfold, en av fem lærere, har da de siste tre årene deltatt i videreutdanning. Hovedvekten av lærerne deltar i videreutdanning som ligger i satsingen.

SEVU-PPT

Fylkesmannen har tett dialog med PPT-lederne i fylket og midlene til etter- og videreutdanning har bidratt til et kompetanseløft av PPT. I 2017 deltok ansatte i PPT fra 5 kommuner i videreutdanningen og ansatte fra 4 kommuner deltok i etterutdanningen. I 2017 igangsatte vi en etterutdanningsrekke for

PPT, som vi videreføres i 2018.

Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad... (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad de kommuner med lav kvalitet og kompetanse på barnehage- og grunnsopplæringsområdet som er fulgt opp, har økt sin kvalitet og kompetanse, og videre hvilke virkemidler og tiltak som har hatt god effekt.

Meld. St. 21 (2017) la grunnlaget for en ny modell for styring og finansiering av kompetanseutviklingen i skolen. Lokalt utviklingsarbeid skal differensieres og styrkes ut i fra kommunenes behov og kapasitet, og skoleeiere med svake resultater på sentrale områder skal få støtte i arbeidet med å bedre elevenes læringsutbytte. I Østfold har tilsyn med skoleeier vært ett av tiltakene som er iverksatt for oppfølging av kommuner med lav kvalitet og kompetanse på grunnsopplæringsområdet. Videre er det gitt veiledning, og skoleeier følges opp av Fylkesmannen. Kommunen har fått ressurser for oppfølging og kompetansetilførsel over tid. Da oppfølgingsordningen av kommuner med lav kvalitet og kompetanse først ble initiert våren 2017 har iverksatte tiltak ikke blitt evaluert.

På barnehageområdet får vi informasjon om kommunenes kompetanse på området særlig gjennom tilsyn, møter, klager og henvendelser. På denne måten merker vi oss kommuner med lav kompetanse på feltet. Gjennom bruk av vårt områdeovervåkningskjema får vi også en oversikt. Gjennom klagesaksbehandling og tilsyn ser vi blant annet at forvaltningskompetansen i kommunene er ganske ulik. Vi velger temaer på samlinger og møter blant annet ut fra det vi kan fange opp av behov i disse kanalene. Vi ser at kombinasjon av framlegg, dialog og erfaringsarbeid i grupper har god effekt på læringen.

Fylkesmannen skal gjøre rede for hvilke tiltak som er iverksatt... (fra kapittel 7.3.8.9 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjøre rede for hvilke tiltak som er iverksatt for å bidra til implementering av ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Fylkesmannen i Østfold har hatt som utgangspunkt at det i alle våre tiltak og møtepunkter ut mot barnehagesektoren i 2017 skal være en kobling til ny rammeplan. Vi har i flere runder spurt både barnehagemyndigheten og GLØD-nettverket om hvilke tiltak og hvilke temaer som vil kunne være til nytte i den jobben barnehagene skal gjøre med å implementere ny rammeplan. Fylkesmannen har også hatt et godt samarbeid med Høgskolen i Østfold om flere av tiltakene. Vår hovedmålgruppe har vært eier- og myndighetsnivået, men vi har også hatt tiltak rettet mot styreere og pedagoger.

Vi har i 2017 gjennomført disse tiltakene:

- April: "Østfoldbarnehagen" - konferanse om læringsmiljø og barns trivsel. Forelesere: Cecilie Evertsen og Line Melvold. 220 deltakere - pedagoger, leder, eier og myndighet
- Mai: Konferanse for barnehageeiere og barnehagemyndighet - Gjennomgang av ny rammeplan v/ Udir og Implementering v/ Pål Roland. 110 deltakere
- Juni: Barnehagekonferanse i samarbeid med Høgskolen i Østfold. Gjennomgang av ny rammeplan v/ Fylkesmannen, foredrag v/ masterstudent ved Høgskolen, samt v/ Beate Lund og Marianne Hatlem på Høgskolen og Implementering v/ Arne Bygstad. 500 deltakere - styreere og pedagoger.
- September-november: Tildeling av kompetansemidler til kommunene. Tiltak som bidrar til implementering av rammeplanen var ett av kriteriene for å få tildelt midler.
- Høsten: Her forutsatte vi at kommuner og barnehager selv gjennomførte tiltak
- November: Samling over 2 dager med barnehagemyndigheten. Implementering av rammeplan med erfaringsutveksling og gruppedrøftinger var et av temaene

Høsten 2017 drøftet vi med Høgskolen i Østfold hvordan de kan gi et tilbud til barnehagene når det gjelder den nye rammeplanen. Dette resulterte i en avtale om en etterutdanningsrekke som skal gjennomføres i 2018.

Vi erfarer at våre tiltak har vært etterspurt og populære. Vi har fått gode tilbakemeldinger på de konferansene vi har arrangert. Kommuner, eiere og barnehager ønsker, slik vi har oppfattet, også å få ro til å arbeide med sine egne prosjekter rundt ny rammeplan. Jobben skal gjøres der ute, mens Fylkesmannens tiltak kan bidra til inspirasjon og input for videre arbeid.

Fylkesmannen skal gi en vurdering av arbeidet med ny modell for styring... (fra kapittel 7.3.8.10 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en vurdering av arbeidet med ny modell for styring og finansiering av kompetanseutvikling i grunnsopplæringen, og særlig trekke fram resultater fra arbeidet med desentralisert ordning for kompetanseutvikling og oppfølgingsordningen.

Arbeidet med ny modell for styring og finansiering av kompetanseutvikling i grunnsopplæringen startet våren 2017. Arbeidet med å få på plass den desentraliserte ordningen hvor skoleeiere og UH-sektor skal samarbeide om etterutdanningstiltak og tilbud tar tid. Å prioritere ut i fra behov, se etterutdanning i sammenheng med pågående satsinger og videreutdanning viser seg å være krevende for skoleeiere. I Østfold har Skoleeiernettverket fått en koordinerende rolle i arbeidet. UH-miljø er knyttet opp til arbeidet. I og med at ordningen er initiert i år har 2017 blitt et overgangså hvor skoleeiere i varierende grad samarbeider om etterutdanning. UH- sektor er koplet på all etterutdanning, men lokal UH er ikke alltid den som leverer kompetanse i de tiltakene som iverksettes. Friskolene har vært med i arbeidet siden oppstart, slik fylkeskommunen også vært. Fylkesmannen vil følge tett opp det videre arbeidet.

Rapporter på antall årsverk i landbruksavdelingen... (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på antall årsverk i landbruksavdelingen per 31.12.2016, antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2016, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.

Per 31.12.17 er det i Østfold 13,8 årsverk i landbruksavdelingen og 29,41 årsverk i kommunal landbruksforvaltning fordelt på 12 landbrukskontor.

Årsverk i landbruksforvaltningen mm.

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2017	13.8
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2017	29.4
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2017	12.0

Rapporter på antall årsverk i avdeling... (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning.

Årsverk i reindriftsforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2017	0.0

Ressurser avsatt til kontrollarbeid skal oppgis... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Ressurser avsatt til kontrollarbeid skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer.

Landbruksavdelingen har valgt å bruke betydelige ressurser på kontrollarbeidet. Vi anser dette som viktig for å legitimere tilskuddsordningene.

Ressurser avsatt til kontrollarbeid

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk avsatt til kontroll hos FM i 2017 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	2.5
Antall årsverk avsatt til kontroll hos FM i 2017 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2017 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	13.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2017 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett... (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsvegnett, herunder omfang (kilometer/kroner) for nybygging, ombygging og vedlikehold av skogsvegnettet.

Det ble ombygd 17,5 km skogsbilvei til en samlet kostnad av kr 9,6 mill. Det ble nybygd 7,6 km skogsbilvei til en samlet kostnad av kr 6,8 mill. Det ble til sammen gitt tilsagn om nesten kr 5,2 mill. i tilskudd til dette (30 % tilskudd i gjennomsnitt). Det er utført vedlikehold på 362 km skogsbilvei til en kostnad av kr 4 773 000.

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart... (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)**Rapportere på**

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).
- Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Opplysninger om AR5 og jordregisterfiler til Lreg er hentet fra NIBIO sin temaside "Sjekk status" om AR5 og gårdskart på nett. Alle kommuner i Østfold har sendt egenprodusert jordregister til Lreg i 2017. Av 18 kommuner er det 9 kommuner som ikke har levert kontinuerlig ajourhold av AR5 i 2017. Av de 9 kommunene leverte 4 sist kontinuerlig ajourhold i 2016, 2 leverte sist i 2014, mens 3 kommuner ikke har levert kontinuerlig ajourhold siden gårdskartprosessen ble gjennomført i 2008/2009.

Det er flere årsaker til at flere kommuner ikke leverer kontinuerlig ajourhold av AR5 som forutsatt. Knapphet på ressurser og tid i kommunene nevnes av flere. I noen tilfeller har man også opplevd utfordringer med å få gjort korreksjoner i kartene, enten fordi kartavdelingen ikke prioriterer dette arbeidet,

eller fordi kommunen har inngått samarbeidsavtale med en annen kommune og derfor har vanskelig for å få sine saker prioritert. På den positive siden nevner flere som har hatt eller har fått samarbeid med Askim kommune at arbeidet med å korrigere kartene går bra. Forklaringen på dette er trolig god kompetanse og forståelse for oppgaven ved kartavdelingen i Askim.

Kommunenes landbrukskontorer oppdager som regel feil i kartgrunnlag ved behandling av søknader om tilskudd. Da er arbeidspresset svært høyt, og risikoen for at korreksjonene ikke blir gjort på korrekt måte tilsvarende høy.

Vi ser også at søkere om tilskudd tror AR5 skal gjenspeile arealbruken, og ikke arealtilstanden. Dette skaper et konfliktområde som ikke er lett å forklare for landbrukskontorene, også fordi arealtallene etter arealets tilstand faktisk blir fasit ved kontroll av tilskuddssøknader.

Landbrukskontorene opplever også at det gjøres uriktige endringer av arealer ved periodisk ajourhold. Arealer der grønnskasser midlertidig oppbevares omklassifiseres bort fra fulldyrka mark, buffersoner rundt vassdrag endres fra fulldyrka areal til annet markslag, det brukes gamle og utdaterte flyfoto som grunnlag for periodisk ajourhold, og beitearealer omklassifiseres i strid med det søker og kommune mener er rett klassifisering.

Vi bemerker at endringer i rundskriv 27/2012 om gårdskartprosessen og videre ajourhold i forbindelse med at dette er innbygd i saksbehandlerrundskrivet gjør at vi ikke har like gode virkemidler til å påpeke manglende ajourhold av AR5. Tidligere var det et konkret krav om at oppdaterte jordregisterfiler basert på ajourholdt AR5 skulle leses inn minst en gang årlig.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	50 %	9	18
Jordregister tilstand	0 %	0	18

Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren... (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren, og gi en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene.

Klimatiltak innenfor landbrukssektoren

Klimatiltakene vi har innenfor våre miljøvirkemidler er ordninger i Regionalt miljøprogram og tilskudd til drenering. Vi har valgt å prioritere tiltak mot forurensing til vann og vassdrag og ikke rene klimaordninger i vår RMP. Dette skyldes at avrenning av jord til vann og vassdrag er en stor miljøutfordring i Østfold.

Drenering

Ordningen med tilskudd til drenering er blitt tatt godt i mot i vårt fylke. Med økning av tilskuddsmidlene fra juli 2017 ble det en voldsom økning i antallet søknader. Drenering er et godt klimatiltak, som hindrer overflateavrenning og tap av næringsstoffer både til luft og vann.

Klimasatsing

Vi er partnere i prosjektene Klimasmart landbruk og Interregprosjektet COBEN. Her samarbeider vi med næringen og fylkeskommunen. Hovedmålet i prosjektene er å gjøre landbruket mindre avhengig av fossile energikilder. Gjennom prosjektene arrangerer vi kurs og møteplasser for næringen.

Beskriv kort arbeidet med saker etter naturmangfoldloven... (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

Beskriv kort arbeidet med saker etter naturmangfoldloven, verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger som berører landbruk.

Vi gir innspill til miljøvern avdelingen i saker etter naturmangfoldloven, verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger som berører landbruk

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

Vi har i 2017 prioritert å kontrollere fire foretak for mulig driftssamarbeid etter husdyrkonsesjonsloven. Arbeidet viste seg å være langt mer omfattende enn først antatt. Dette har fått konsekvenser for øvrig kontrollarbeid, ved at forvaltningskontroller har blitt utsatt. Opprinnelig plan var også å kontrollere flere mulige driftsfellesskap i år, noe det ikke har vært mulig å etterleve på grunn av arbeidsmengden.

I 2017 ble det innført nytt system for å søke produksjonstilskudd. Det har vært et sterkt fokus på opplæringstiltak fra vår side, både for søkere og forvaltning. Vår vurdering er at dette har vært svært nyttige tiltak for å senke risiko, og bidra til korrekt tilskuddsforvaltning.

I mai ble en bonde dømt til fengselsstraff i Borgarting lagmannsrett for forsøk på grovt bedrageri. Vedkommende hadde oppgitt feil opplysninger ved søknad om erstatning etter klimabetingede skader i 2013, og vi anmeldte forholdet.

Det kan ikke underslås at de nye saksbehandlingsrutinene for produksjonstilskudd i jordbruket gir utfordringer i forbindelse med kontrollarbeidet. Kommunenes saksbehandlere må gjennomføre kontroller på tidspunkt det er vanskelig å gjøre noen fullgod kontroll. Flere kontrollpunkter kan nå bare sannsynliggjøres der de tidligere kunne dokumenteres. I tillegg kommer nå saksbehandling innenfor produksjonstilskudd og regionale miljøtiltak på samme tidspunkt i større grad enn tidligere, hvilket også gir begrensninger på grunn av kapasitet. Det tilføres også kompleksitet fordi søknader om to ulike tilskudd er gjensidig avhengig av hverandre og saksbehandles samtidig.

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt... (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)**Rapportere på**

I henhold til tabell i årsrapport skal det gis en oversikt over og en vurdering av klager og dispensasjonssøknader behandlet av fylkesmannen.

Produksjonstilskudd

Vi har behandlet to søknader om dispensasjon hvor det er søkt om grønn gjødsling på et større areal enn krav i forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket. I begge sakene har vi gitt dispensasjon da skifteinndeling, skifestørrelse og plan for vekstskifte på skiftene tilsier at det må gis dispensasjon for å opprettholde den økologiske driften på arealet.

Vi har i 2017 behandlet 6 klager på kommunenes vedtak. Vi opprettholdt kommunenes vedtak i alle sakene. Kommunene hadde avkortet produksjonstilskuddet i to saker pga mangler i gjødselplanen og i to saker pga feilopplysninger i søknaden. I en sak klaget søker på at kommunen ikke hadde godkjent innmarksbeite og i en sak klaget søker på kommunens vedtak om avkortning pga brudd på regionale miljøkrav.

RMP

Vi har mottatt fire klager på kommunenes vedtak for denne ordningen. I to av sakene har vi gjort om kommunens avslag pga manglende gjødselplan til 100 % avkortning. I en sak har vi opprettholdt kommunens vedtak. I den siste saken har vi gjort om kommunens vedtak og utmålt tilskudd til foretaket etter regelverket for det omsøkte tiltaket.

SMIL

Vi har fått en klage på kommunens vedtak. Vi opprettholdt kommunens vedtak. Klagen ble avvist fordi klagefristen var utløpt.

Klage- og dispensasjonssaker

Betegnelse på rapporteringskrav	Klager medhold	Klager delvis medhold	Klager avslag	Klager under behandling	Dispensasjoner innvilgelse	Dispensasjoner avslag
Produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid	0	0	6	0	2	0
Avløsning ved sykdom og fødsel mv.	0	0	0	0	0	0
Tidligpensjon for jordbrukere						
Regionale miljøtilskudd	1	0	3	0	0	0
SMIL	0	0	1	0	0	0
NMSK	0	0	0	0	0	0

Gitt dispensasjon i to saker hvor det er søkt om grønn gjødsling på et større areal enn regelverket gir anledning til. Dispensasjon innvilget iht til begrunnelsen om vekstplan og skifteinndeling.

Rapporter i henhold til tabell... (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)**Rapportere på**

Rapporter i henhold til tabell:

- Antall mottatte redegjørelser fra kommunen for avkortning av tilskudd (kopi av brev som er sendt søker), samt antall kommuner som har sendt dette (søknadsomgangen januar 2017).
- Antall mottatte redegjørelser fra kommunene i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse skal sendes FM i PT-4100B), samt antall kommuner som har sendt dette (søknadsomgangen januar 2017).

Vi har etter søknadene i januar 2017 stoppet totalt 18 søknader om produksjonstilskudd før den sentrale utbetalingene av tilskuddet. Vi stoppet 7 søknader på grunn av mistanke om driftsfellesskap. Det var totalt 22 søknader i lista PT4100B som også var listet i PT4100A. 11 av disse ble stoppet etter anmodning fra kommunene på grunn av at saksbehandlingen ikke var ferdig før fristen for den sentrale utbetalingen av tilskuddet. Disse søknadene er i etterkant behandlet og utbetalt manuelt. Vi har mottatt brev på disse sakene.

Vi har etter anmodning fra kommunene registrert avkortning i produksjonstilskuddet til fire foretak. Vi har mottatt begrunnelse for avkortningen i disse sakene.

Kommunene har vurdert at det ikke skal avkortes i de 7 siste sakene på lista. Vi har mottatt begrunnelse på hvorfor kommunene ikke har avkortet i disse sakene. Begrunnelsen er gitt på en egen e-post eller som en kort begrunnelse på lista PT4100B.

Avkortinger produksjonstilskudd

	Antall mottatte redegjørelser	Antall kommuner som skulle sendt redegjørelse	Antall kommuner som har sendt redegjørelse
Redegjørelse fra kommunen for avkortning av tilskudd (kopi av brev som er sendt til søker)	22	10	10
Redegjørelse fra kommunen i saker hvor det ikke avkortet selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse i PT4100B)	7	5	5

Vi har etter anmodning fra kommunene stoppet utbetalingen av produksjonstilskudd etter søknad i januar 2017 til 11 foretak. Årsak er feilopplysninger og ikke ferdigbehandlet i kommunen før den sentrale utbetalingen. I tillegg har vi selv stoppet søknaden til 7 foretak hvor det har vært gjennomført undersøkelser om driftsfellesskap.

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering... (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en samlet egenvurdering av hvordan arbeidet med 0-24 samarbeidet har fungert i henhold til embetets målsettinger og ambisjoner. Herunder skal det framkomme hvilke egne mål som er satt for arbeidet. I egenvurderingen skal fylkesmannen vurdere hvilke tiltak som har gitt de beste resultatene og i størst grad bidratt til samarbeid og samordning i og mellom kommuner og fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier.

I lys av målene om 1. bedre samhandling i stat og kommune om tiltak for at flere skal lykkes i skolen og fullføre videregående opplæring, som grunnlag for en varig tilknytning til arbeidslivet, og 2. styrking av arbeidet i kommunen og fylkeskommunen gjør knyttet til utsatte barn og unge under 24 år, har fylkesmannen valgt å se «0-24 – samarbeidet» i sammenheng med andre avdelingsovergripende oppdrag som folkehelse, barnefattigdom, bolig for velferd, bosetting og oppfølging av flykningssituasjonen, likestilling og universell utforming.

Eget mål: Å bidra til helhetlig og samordnet tjenestetilbud til barn og unge innen fagområdene barnehage/grunnopplæring, barnevern, helse og sosiale tjenester.

Fylkesmannen (Barne- og unge-teamet) i Østfold besøker i tiden 2017 - 2019 alle Østfold kommuner og gjennomfører fokusgruppeintervjuer - 6 kommuner i 2017. Fylkesmannen inviterer seg inn til en fokussamtale rundt kommunens arbeid med utsatte barn og unge og kommunens etterlevelse av barnekonvensjonen, jf. Sjumilssteget.) Fylkesmannen treffer her ledere for virksomhetene på barne- og unge-området, herunder barnehage, skole, helsestasjon, tjenester for barn med nedsatt funksjonsevne, NAV-leder, leder barnevern, sjumilsstegskoordinator o.a.. I tråd med artikkel 12 i barnekonvensjonen snakker fylkesmannen også med grupper med barn/unge.

Tema for besøkene

- Hva som har skjedd i kommunen etter Sjumilsstegsanalysen 2014?
- Hvordan er barnekonvensjonen kjent i kommunen? I saksbehandlingen
- Barn og unges synspunkter og rett til å bli hørt i saker som angår en enkelte
- Tverrfaglig samarbeid internt i kommunen og eksternt – også frivilligheten
- Barns oppvekstvilkår, herunder:
Barn som lever i fattigdom
Barn med funksjonsnedsettelse
- Kommunale planer

De 6 kommunene som har deltatt i 2017 var invitert til en presentasjon av foreløpige funn 20. desember 2017.

Fylkesmannen synes intervjuene er nyttige. Lederne i kommunen samles, og de oppdager underveis i møtet hva kommunen synes å være gode på og hva de bør endre.

Fylkesmannen skal også kort redegjøre... (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal også kort redegjøre for områder der det er særlige utfordringer knyttet til tjenestetilbud for utsatte barn og unge.

Gjennom pågående Sjumilsstegsanalyse 2017 (- 2019) i Østfold, fremkommer disse utfordringene:

Arbeidet for å få oversikt over hva tjenestene sitter med av verktøy og kommunen totalt sett. Det trengs enighet om hvilke metoder som kommunen skal bruke for å bryte sosial arv etc. Det er behov for metodeutvikling.

Innenfor en sektor kan det finnes en del lavterskeltiltak hvor det kan fremstå som uklart hvem som skal gjøre hva - både for ansatte og brukere.

Kommuner opplever ofte at tverrfaglige møter er godt forankret i kommunen, men ute i tjenestene er det utfordrende å få til dette i praksis.

Tverrfaglige drøftinger og metoder kan bli bedre. Det er ønskelig med faglig fellesskap mellom tjenester og innad i tjenestene. Kommuner leter etter struktur og organisering og finne et *system* som koordinerer og ikke en enkelt person. Det siste kan være sårbart.

NAV er avhengig av samarbeid med andre tjenester i kommunen, og at det jobbes samtidig - ikke etter hverandre. Det er utfordringer med tiltaksapparatet, og det trengs en koordinator som kan dra dette. Det kan mangle faste samarbeidsfora om barn og unge hvor NAV deltar.

Det er laget gode planer for tverrfaglig samarbeid, men man er ikke alltid like gode på å følge dem opp.

Fylkesmannen vil også peke på andre utfordringer i sektor:

Manglende eller et behov for kjennskap til ulike tjenesters regelverk, jf. særlover. Ansatte i tjenesteapparatet kan eksempelvis ofte bli "opphengt" i taushetsplikt.

Mangler i utarbeiding og samarbeid med IP. Dette synes som en betydelig utfordring. Tilsyn med NAV- kontorene, med tema økonomisk stønad til forsørgere, viser fortsatt mangler i kartlegging av behov for barna i familien og utstrakt bruk av standardiserte satser for livsopphold som er lavere enn statens veiledende retningslinjer for økonomisk stønad.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse for arbeidet og erfaringene embetet har gjort seg i det tverrettlige samarbeidsprosjektet med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet for å bedre opplærings situasjonen og skoleresultatene til barn og unge i barnevernet. Herunder bes det om en redegjørelse for status rundt embetets arbeid med informasjon og motivasjon til bruk av veilederen «Samarbeid mellom skole og barnevern – En veileder».

Fylkesmannen har gjennomført årlige konferanser, også i 2017, hvor veilederen «Samarbeid mellom skole og barnevern – En veileder», var tema.

Det har blitt gjennomført tilsyn med teamet "Meldeplikt til barnevernet". I forkant av tilsyn har Fylkesmannen hatt veiledning hvor «Samarbeid mellom skole og barnevern – En veileder» har vært tema.

Veilederen har også blitt presentert under andre konferanser/samlinger der innholdet har vært relevant.

Fylkesmannen har også vært delaktig i BUFdir sin utarbeiding av en digital veileder om viktigheten av skole, for ansatte i barnevernsinstitusjoner.

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse... (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en samlet redegjørelse for arbeidet og erfaringene embetet har gjort seg i det tverrettlige samarbeidsprosjektet med Arbeids- og velferdsdirektoratet med «Forsøk med NAV-veileder i videregående skoler». Herunder bes det om en redegjørelse av konkrete tiltak i embetet og planer embetet har for det videre arbeid i fylket.

I Østfold har vi to modeller med NAV-ansatte i videregående skoler. Pilotprosjektet er tuftet på modellen med sosialfaglige rådgivere i videregående skole som ble etablert allerede i 2002. Det er ni sosialfaglige rådgivere på de elleve fylkeskommunale videregående skolene i fylket.

Prosjekt NAV-veiledere i videregående skole i Østfold er et samarbeid mellom NAV Moss og Kirkeparken videregående skole. Prosjektet er organisert med to NAV-veiledere som jobber på Kirkeparken fire dager i uka og en dag på NAV Moss. Videre har prosjektet en styringsgruppe bestående av NAV-leder, avdelingsleder i jobbsenteret ved NAV Moss, rektor ved Kirkeparken vgs, utdanningsleder og leder av elevtjenesten ved Kirkeparken, NAV Østfold, Østfold fylkeskommune og en elevrepresentant samt Fylkesmannen i Østfold.

Fylkesmannen har to representanter i styringsgruppa som også arbeider på tvers av avdelinger; en fra helse- og sosialavdelingen og en fra barnehage- og utdanningsavdelingen.

Samarbeidet sikres formelt ved at både NAV-ledelse og skoleledelse deltar i styringsgruppa. Det er også løpende samarbeid mellom NAV-veiledere, leder for elevtjenesten og avdelingsleder på NAV Moss. Samarbeidet mellom alle parter oppleves som godt og konstruktivt.

NAV-tjenesten er godt implementert i skolen og i elevtjenesten. NAV-veilederne deltar på elevtjenestens ukentlige møter der saker fordeles og drøftes med et tverrfaglig perspektiv. NAV-veilederne får også direkte henvendelser fra lærere, rådgivere, skolehelsetjenesten, elever og ledelsen. NAV-veilederne er også med på skolens arrangementer der fokuset er å styrke skolemiljøet.

Østfold har nå erfaring med begge modellene. Det har gitt styringsgruppa muligheter til å sammenligne. To veiledere på skolen øker muligheten for oppfølging av en utvidet målgruppe; elever, OT og unge brukere på NAV-kontoret. Styringsgruppa observerer en effekt av læringsløyper, gjennom NAV-veileders kunnskap om det videregående opplærings systemet, som overføres til NAV-kontoret, gjennom veileders tilstedeværelse og planlagte samarbeid. Unge brukere ved NAV-kontoret får bistand i oppstart på skolen. Elever som faktisk velger å slutte, får videre oppfølging, av de samme veilederne som de var i kontakt med i skolen. Gevinsten er en mer smidig overgang når elever trenger parallell støtte fra NAV-kontor og skole. To ressurser gir imidlertid dobbel kapasitet. Det gir også bedre fleksibilitet, slik at ressurser enklere kan brukes både i skolen og på NAV-kontoret.

Det jobbes nå med videreføring av prosjektet, for å forsterke, rendyrke og opprettholde mandatet til piloten, parallelt med etableringen av en felles modell. Piloten er et pågående prosjekt, med oppfølging fra direktoratene, og dette vil være svært viktig for å befeste og forankre den nye modellen som skal etableres i Østfold. Det gir endringen mer tyngde og tydelighet; både overfor de sosialfaglige rådgiverne, men også for fylkeskommunen/elevtjenestene og NAV-kontorene. Piloten blir et slags referansepunkt for utøvelse av rolle, mandat og modell for styring og samarbeid. Samtidig har piloten behov for å arbeide videre med å få til bedre samarbeidsrutiner mellom skole og NAV. Det er nødvendig å gå gjennom oppgavene til veilederne for å avklare om noe kan gjøres ammerledes og som gir tids- og ressursbesparelse. Styringsgruppa ser at det er nødvendig for i fremtiden, å legge til rette for å ha bare én NAV-veileder tilgjengelig i samarbeidet. Styringsgruppa anser at dette er den mest realistiske situasjonen, for fremtidens ressurstilgjengelighet. Dette vurderes opp mot den nye modellen som skal implementeres i hele Østfold. Ressursbruk, ressursutnyttelse og fleksibilitet i rollen blir viktige faktorer når vi skal se fylket under ett, både for NAV og skole. Samarbeidsavtalen var under forhandling mellom NAV og Østfold fylkeskommune 22 november 2017. I møte 15 januar 2018 ble det bekreftet at Østfold fylkeskommune og NAV Østfold vil fortsatt spleise på NAV-veiledere i videregående skole; pilot på Kirkeparken skole i hht. søknad om forlengelse for skoleåret 2018/19 og videre drift etter dette i hht den økonomiske modellen.

Med utgangspunkt i avtalen arrangerer NAV og fylkeskommunen en samarbeidskonferanse 8-9 februar 2018 på Jeløy Radio. For Østfolds del er det viktig at skoleledelse og elevtjeneste, samt NAV ledere, er omforente med ny modell for NAV ressurs i videregående skole, og bruken av deres tid og kompetanse etc.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Arbeids- og sosialdepartementet: 0525-området: Noe økning pga. merforbruk på Helse- og sosialavdelingen.

Barne- likestillingsdepartementet: 0525-området: Større økning på BLD skyldes primært konvertering av fagmidler til 0525 (tilsyn med barnevern). På Fagdep-finansiert side er effekten av samme grunn den motsatte.

Helse- og omsorgsdepartementet: Økning fra 2016 til 2017 skyldes primært SPK.

Klima- og miljødepartementet: 0525-området: Økning fra 2016 til 2017 skyldes primært SPK. På Fagdep-finansiert side skyldes økningen økt gebyrinnngang, økte midler til opprydding av

forurenset grunn og gjennomføring av prosjekter knyttet til fremmede arter.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: 0525-området: Økning fra 2016 til 2017 skyldes primært SPK. På Fagdep-finansiert side har vi en reduksjon som primært knytter seg til reduserte midler til bosettingsprosjekt og kommunereform.

Kunnskapsdepartementet: Økning fra 2016 til 2017 skyldes primært SPK.

Landbruks- og matdepartementet: Økning fra 2016 til 2017 skyldes primært SPK.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2017	Fagdep. 2017	Kapittel 0525, 2016	Fagdep. 2016
Arbeids- og sosialdepartementet	2 164	1 674	1 751	1 078
Barne- og likestillingsdepartementet	4 475	422	3 462	1 197
Helse- og omsorgsdepartementet	14 177	4 175	12 367	4 371
Justis- og beredskapsdepartementet	2 621	12 264	3 557	10 524
Klima- og miljødepartementet	7 648	2 250	6 677	1 335
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	39 285	826	33 412	1 353
Kunnskapsdepartementet	7 237	6 485	6 088	5 852
Landbruks- og matdepartementet	10 670	0	9 002	5
Andre	225	0	212	0
Sum	88 502	28 096	76 528	25 715

Kommentarer til 052501-området: Generell økning skyldes primært SPK. Større økning på BLD skyldes primært konvertering av fagmidler til 0525 (tilsyn med barnevern). JD-områdets tilsynelatende nedgang skyldes primært en feilføring; JD skulle vært økt med ca. 900 tusen, og KMD tilsvarende redusert. Kommentarer til fagdep.: Økning på KLD skyldes økte midler til opprydding forurenset grunn. Nedgang på BLD skyldes nevnte konvertering til 0525. Reduksjon på KMD skyldes reduksjon knyttet til bosettingsprosjekt og kommunereform.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Med de økonomiske rammebetingelser vi har, er vår vurdering at embetet har levert gode resultater i 2017, og har hatt god kontroll med økonomien gjennom året. Gjennom stram styring av bemanningsutvikling og øvrige utgiftsposter er situasjonen tilfredsstillende ved årsskiftet.

<u>Kapittel 0525 post 01 og kapittel 3525 post 02</u>	<u>Totalt 2017</u>
Tildelinger post 01, inkl. tilleggsbevilgninger og overføringer fra året før	-90 562 000
Utgiftsført beløp, post 01 (driftsutgifter)	89 312 703
Inntektsført beløp, post 02	-807 029
Sum netto mer/mindreforbruk post 01	-2 056 326
<u>Kap. 0525 post 21/Kap. 3525 post 01</u>	<u>Totalt 2015</u>
Tildelinger post 21, inkl. overføringer fra året før	-677 000
Utgiftsført beløp, post 21 (spes. driftsutgifter)	1 848 330
Inntektsført beløp, post 01	-1 873 844
Sum netto mer/mindreforbruk post 21	-702 513
Sum netto mer/mindreforbruk TOTALT	-2 758 839

Regnskapsresultat for 2017:

Årsakene til mindreforbruket på kap/post 052501 er bl.a høye sykerefusjoner, vakanser, lavere felleskostnader fra husleier, samt mindreforbruk på noen fellesbudsjettposter (bl.a renhold). Den administrative kostnadsdekningen ble også høyere enn vi antok. På tross av mindreforbruk samlet sett er det noen avdelinger som går med underskudd pga. underfinansiering fra respektive departementer. Dette gjelder i særlig grad Helse- og sosialavdelingen.

Mindreforbruk på kap/post 052521 skyldes primært flerårige prosjektmidler, dvs. at vi får utgifter i 2018 som skal finansieres av ubrukte 2017-midler. Dette gjelder GIS-prosjekt (spleiselag med tre andre embeter), hubrokartleggingsprosjekt (fått midler fra Fylkesmannen i Nordland), bosettingsprosjektet (forskyvning av aktiviteter/utgifter) samt omstillingsmidler fra Difi (forskyvning av aktiviteter/utgifter).

For øvrig vises det til kap 6, Årsregnskap.

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Fylkesmannen i Østfold har en strategisk plan for 2014-2018. Vi har valgt å utsette revisjonen av planen som følge av ny Fylkesmannsstruktur fra 2019.

Fylkesmannens visjon er:

«Fylkesmannen i Østfold skal være pådriver for rettssikkerhet, velferd, fornying og bærekraftig utvikling».

Virksomheten baseres på verdiene:

- åpenhet
- troverdighet
- kompetanse

De strategiske målene for perioden 2014-2018 er:

Rettssikkerhet

Vi skal være garantist for at enkeltpersoners rettssikkerhet ivaretas gjennom vår saksbehandling og i våre avgjørelser.

Velferd

Vi skal bidra til at innbyggerne i Østfold får gode velferdstjenester, gode levekår og gode undervisningstilbud.

Fornyning

Vi skal stimulere til fornying og helhetlig samfunnsplanlegging, og tilstrebe effektiv saksbehandling og kommunikasjon.

Bærekraftig utvikling

Vi skal bidra til god ressursforvaltning, bevaring av naturens mangfold og håndtering av klimautfordringene med tanke på kommende generasjoner.

Fylkesmannen utarbeider årlig en overordnet virksomhetsplan med fellesprioriteringer og avdelingsvise hovedprioriteringer.

I tillegg utarbeider hver avdeling sin egen virksomhetsplan, forankret i tildelingsbrev, VØI og overordnet virksomhetsplan. Hvert tertial rapporteres det internt i ledergruppa om status og risiko knyttet til avdelingens virksomhetsplaner.

4.1.1 Embetets risikostyring

Embetet utarbeider hvert år en overordnet virksomhetsplan som angir felles prioriteringer og fokusområder for embetet. Samtidig utarbeides det en overordnet risikovurdering av forhold som kan hindre måloppnåelse eller redusere faglig kvalitet og etterlevelse av lovkrav for embetet generelt. Tiltak for å redusere risiko innarbeides i avdelingens virksomhetsplaner. Avdelingens virksomhetsplaner inneholder også en risikovurdering av alle faste oppgaver i VØI og resultatmål i tildelingsbrevet, og dette rapporteres avdelingene på hvert tertial.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Fylkesmannen i Østfold bruker RiskManager. Modulen for avvikhåndtering er i aktiv bruk, og det er forutsatt at ansatte skal melde avvik via RiskManager. Bruken av modulen for risikovurderinger har økt i 2017, det samme gjelder modulen for dokumentstyring. I 2017 er det holdt kurs i avvikhåndtering for ledere samt kurs i dokumentstyring for "redaktører".

For øvrig vises det til omtale overfor av arbeidet med virksomhetsplaner og tertialrapportering knyttet til dette.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Administrativ stab er organisert i faggruppene IKT, Arkiv, Økonomi og personal, Service og drift og Kantine. Staben innehar god kompetanse på sine områder. Enkelte faggrupper er sårbare i hektiske perioder og ved sykefravær. Det har som følge av fravær vært behov for å rekruttere inn midlertidig kompetanse innenfor Arkiv og Service og drift. Det er foretatt en fast ansettelse innenfor faggruppen Økonomi og personal. Avdelingen er involvert i det praktiske arbeidet med sammenslåing av embetene Oslo/Akershus, Buskerud og Østfold, og berøres også av arbeidet med etableringen av FMFA.

Samordnings- og beredskapsstaben har en stabil bemannings- og kompetansesituasjon innenfor kommuneøkonomi, samfunnsikkerhet, GIS og kommunikasjon.

Helse- og sosialavdelingen har ca 30 årsverk. Vi rekrutterer medarbeidere med god faglig kompetanse og yrkeserfaring, men nye medarbeidere trenger tid for å sette seg inn i våre arbeidsfelt og arbeidsmåter, og det er behov for kompetanseoverføring og samarbeid med erfarne medarbeidere. Tilsynsoppgaver, især arbeid med systemrevisjoner er krevende. Samlet oppgavemengde og stort oppgavespenn gjør avdelingen sårbar for vakanser og sykefravær. Tilgang på medisinsk-faglig ressurs er særlig sårbart. I 2017 måtte vi redusere bruk av ekstern medisinsk-faglig sakkyndig, grunnet budsjett. På grunn av sykefravær er et midlertidig engasjement for saksbehandler satt inn for å opprettholde kapasitet på tilsyn med barneverninstitusjoner.

Vi har 13 medarbeidere i avdeling for Barnehage- og utdanningsområdet. Alle medarbeiderne har formal- eller realkompetanse på masternivå og betydelig erfaring fra begge sektorområdene. Avdelingen har jurister, sosionom, siviløkonom/pedagog, analysekompetanse, barnehagefaglig kompetanse og skolepedagogisk utdanning. Vi ser på bredden i kompetansen som en styrke for avdelingen som helhet og bruker den tverrfaglige kompetansen aktivt i oppgaveløsningen både når det gjelder informasjon og veiledning om regelverket, gjennomføring av tilsyn og i klagesaksbehandlingen. I 2017 har vi hatt langtidssykemeldt jurist i deler av stillingen. Vi hadde en formell samarbeidsavtale med en annen avdeling for å bote på dette frem til juni 2017. Vi kjøpte en juristressurs på 20%. Denne avtalen ble avsluttet på grunn av kapasitetsutfordringer i den andre avdelingen. En jurist sluttet og ny ble tilsatt med 3 måneders vakanse i stillingen. En barnehagepedagog sluttet ved oppnådd pensjonsalder og en ny ble tilsatt i 2017.

Med innføring av håndhevingsordningen 1.august ble det tilsatt en ny jurist fra september 2017. Det var behov for omrokking av ressurser til prioritering av håndhevingsordningen, som har hatt første prioritet. Høsten 2017 har vært svært hektisk. Samlet sett har dette gjort oss sårbare og økt faren for ikke å kunne ha forsvarlig saksbehandlingstid/-kapasitet på andre områder. Vi har benyttet overtidsarbeid blant deltagerne i klagesaks- og skolemiljøteamene for å jobbe mer intensivt i perioder.

Juridisk avdeling har god kompetanse til å løse oppgavene på sine fagområder. Vi har en stabil og erfarne personalgruppe, flest jurister. To nye faste

stillinger ble opprettet i 2017, som følge av utviklingen på vergemålsområdet. To fast ansatte sluttet i 2017, en ved oppnådd pensjonsalder, en som følge av overgang til ny stilling. Avdelingen har ikke hatt problemer med å rekruttere medarbeidere med riktig kompetanse når det har vært nødvendig. Ved årsskiftet er kun en av avdelingens nå totalt 23 ansatte i midlertidig engasjement/vikariat.

Landbruksavdelingen består av godt kompetente fagpersoner, i hovedsak med utdanning på masternivå innen våre fagområder og lang relevant arbeidserfaring. Ved rekruttering kompletterer vi avdelingen med ønsket kompetanse.

Det er 15 medarbeidere på Miljøvernavdelingen. Innenfor naturmangfoldoppgavene har bemanningen vært stabil i lang tid og vi har her hatt både kapasitet og kompetanse til å løse de prioriterte delene av oppdraget. På oppgaver knyttet til arealforvaltning og samfunnsplanlegging har vi sterk kompetanse, men kapasiteten har begrenset omfanget av veiledning og politikkformidling. Innenfor klimapolitikken har vi derfor lent oss tungt på samarbeidet i KlimaØstfold gjennom hele 2017. Vi har hatt høy turnover innenfor saksbehandling og tilsyn etter forurensningsloven de siste fire årene. Dette har svekket operativ kapasitet og kompetansen på viktige deler av oppdraget. Ved inngangen til 2018 har vi heller ikke kapasitet til opplæring av nye medarbeidere på feltet og får dermed ikke utnyttet gebyrimtekspotensialet.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet eier en elbil til bruk for ansatte ved kortere tjenestereiser. Når bilen ikke er i bruk, står den innelåst i garasje. Reservering av bilen skjer via Outlook og kjøremappe med nøkler, portåpner, kjørebok mv. oppbevares i resepsjonen når bilen ikke er i bruk. Bruk av elbilen belastes den enkelte avdelings budsjett med utgangspunkt i antall kjørte kilometer.

Embetet disponerer eget nødaggregat - et beredskapstiltak som skal sikre drift også ved strømbortfall. Det gjenstår fortsatt å inngå serviceavtale for aggregatet.

IT-koordinator holder oversikt over innkjøp av datautstyr og forvalter avsatt budsjett til dette. Fylkesmannen har inngått rammeavtaler med leverandør av møbler og leverandør av kontorrekvisita. Innkjøp av kontormøbler og rekvisita håndteres av avdelingene og belastes de avdelingsvise budsjettene. Eventuelle innkjøp til fellesarealer belastes fellesbudsjettet.

Ved anskaffelser over i størrelsesorden 10.000 kroner skal det foretas en grundig analyse av kost/nytte, etterfulgt av drøftinger i ledermøte og med de tillitsvalgte.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Vi mottok ingen merknader fra Riksrevisjonen i 2017.

Det arbeides godt og grundig med informasjonssikkerhet ved embetet. Kunnskap og holdninger på dette området betraktes som gode, men må fortløpende vedlikeholdes og ytterligere forbedres. Det ble avholdt seks møter i Sikkerhetsutvalget i 2017. Vi gjennomfører den årlige "Sikkerhetsmåneden" i oktober, og har normalt informasjonssikkerhet som et av temaene på våre fag- og velferdsdager hver vår (unntak i 2017, da fag- og velferdsdagene i sin helhet ble viet temaet omstilling).

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

I henhold til arbeidsmiljølovens kapittel 7 og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, har Fylkesmannen i Østfold et sentralt partssammensatt arbeidsmiljøutvalg. Utvalget har avholdt fire møter i 2017 (februar, mai, september og desember). Utvalgte utarbeider årlig en HMS handlingsplan, som legger grunnlaget for faste aktiviteter og tiltak.

Det er gjennomført to HMS 1/2 dags samlinger for ledere, tillitsvalgte og verneombud i 2017. Temaene på disse samlingene var omstilling og oppfriskning i HMS/lovverk.

Alle avdelinger gjennomførte vernerunder høsten 2017. Avdelingene har utarbeidet rapporter med handlingsplaner, som i ettertid er gjennomgått i AMU.

Embetet har avtale med Stamina Helse om bistand inn i embetets HMS-arbeid. Bedriftshelsetjenesten er representert i AMU, deltar på vernerunder og gir faglig rådgivning mv.

Pr 31. desember hadde Fylkesmannen et sykefravær på 4,5 %. I henhold til lokal IA-avtale var målsettingen at det samlede sykefraværet ikke skulle overstige 3,8 % pr. 31.12.17. Sykefraværstatistikk behandles kvartalsvis i ledermøtet. Der redegjøres det for oppfølging og forebygging.

Fylkesmannen arbeider aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel og adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 26. Ved kunngjøring av ledige stillinger følger en mangfolderklæring, og i tilsetningsprosesser innkalles minst en søker med innvandrerbakgrunn eller annen etnisk bakgrunn til intervju, dersom vedkommende er kvalifisert (omfatter søkere fra det som defineres som landgruppe 2, dvs. Europa utenom EU/EFTA, Asia, Afrika, Latin-Amerika og Oseania utenom Australia /New Zealand, jf. SPK kap.1.6.)

Tiltak som er iverksatt og planlagt for å fremme likestilling: Fylkesmannen har i sin Lokale lønnspolitikk spesifisert at «der dokumenterte lønnsforskjeller ikke kan forklares med annet enn kjønn, skal arbeidsgiver i samråd med de tillitsvalgte rette opp lønnsforskjellen i henhold til likestillingsloven §21 (i ny lov §34)».

Videre er vi i prosess med å utarbeide en policy mot seksuell trakassering, som har til formål å hindre og forebygge seksuell trakassering på arbeidsplassen (i henhold til Likestillings- og diskrimineringsloven § 13).

5 Vurdering av framtidutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

På helse- og sosialområdet erfarer vi at ulike typer beredskapssituasjoner (streik, flyktningankomster, flom osv) gir et betydelig merarbeid med møter og rapportering som går ut over andre oppgaver i den aktuelle fasen, og at det tar tid å hente inn det forsømte.

Nye lovbestemmelser (lov om psykisk helsevern) har gitt betydelig økt arbeidsmengde for helsefaglig saksbehandling (vedtak om medisinerings med tvang). Økte rettigheter ved fritt rettsråd til pasienter i psykisk helsevern er kompensert delvis for merarbeid på vergemålsområdet, men ikke på helseområdet.

Status på fagområdene som tilligger Juridisk avdeling er generelt bra ved inngangen til 2018, og økte bevilgninger på vergemålsområdet gir oss et bedre utgangspunkt for oppgaveløsningen i 2018. En generell bekymring er at omstilling i forbindelse med etablering av nytt embete fra 2019 krever mye energi og ressurser. I og med at embetet i svært begrenset grad er tilført ekstra ressurser til dette arbeidet, vil oppgaveløsningen nødvendigvis bli skadelidende.

Endringer i lovverk og fordeling av oppgaver mellom forvaltningsnivåene kan føre til endringer i Fylkesmannens oppgaveportefølje på landbruksområdet og på miljøområdet. Med avskalling av oppgaver til fylkeskommunen vil det sterke fagmiljøet hos Fylkesmannen svekkes. De økonomiske virkemidlene som allerede er besluttet overført til fylkeskommunen på landbruksområdet, vil redusere vår mulighet til å iverksette nasjonal landbrukspolitikk og initiere og hjelpe fram gode innovasjonsprosjekter innen landbruket (eks. Duga, Odelia).

Vi fortsetter å styrke arbeidet med rettssikkerhet/kvalitetssikring, kommunerettet arbeid og oppfølging av ulovligheter innen tilskudds- og husdyrkonsesjonsforvaltningen.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Omorganiseringen vil kreve betydelig tid og arbeidsinnsats, og dette må forventes å medføre konsekvenser for måloppnåelsen i 2018.

Ved Helse- og sosialavdelingen tar tidkrevende arbeid med tvangsmedisineringsaker ressurser fra øvrige sakfelt på fagområdet helse og omsorg.

Også i tilsynsplanen for 2018 må vi planlegge for lavere måloppnåelse enn volumkravet for fagområdet helse og omsorg.

Arbeidet med innsynsbegjæringer er stadig mer krevende, og belaster våre saksbehandlerressurser med omfattende behov for sladding av personsensitive opplysninger. (ref. erfaringene fra 2017 med omfattende begjæringer fra foreningen NormalNorge om saker på områdene barnevern og helse. Etter et betydelig arbeid over mange måneder, herunder flere dugnader for kvalitetssikring, kunne foreningen opplyse at «personen som hadde bedt om dokumentene ikke lenger var tilknyttet foreningen».)

Eksterne forhold som vil påvirke embetets fremtidige arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap er bl.a.:

De samlede kravene i beredskapsinstruksen overgår kapasiteten i Fylkesmannens organisasjon, spesielt med hensyn på rollen i totalforsvaret og økte krav i forbindelse med endret risikobilde.

Manglende robusthet og bortfall/svikt i embetenes felles internettløsning gir sårbarhet i forhold til krisehåndtering, rapportering og krisekommunikasjon. Dette må løses ved å øke robustheten i driften av fellesnettet.

5.3 Andre forhold

Fylkesmannen i Østfold og fylkesmannsembetene generelt har et lønnsnivå som ligger for lavt i forhold til kommunal sektor og annen statlig virksomhet. Vi er avhengig av å rekruttere og beholde medarbeidere som jevnt over tilbys høyere lønn andre steder. Dette er noe som over tid ikke er bærekraftig. Vi skal ikke være lønnsledende, men vi kan heller ikke bli liggende så lavt at avlønning blir et argument mot å jobbe hos Fylkesmannen.

På fagområdene barnevern, helse og sosial besvarer Helse- og sosialavdelingen i løpet av året mange henvendelser fra oppdragsgivere og andre med bakgrunn i våre erfaringer og kunnskap om eget fylke. Vi prioriterer tilbakemeldinger knyttet til oppdraget og deltagelse i utviklingsarbeid for oppdragsgiverne. Vi har ikke kapasitet til formelle høringer og mer omfattende prosjekter, av hensyn til begrensede ressurser. Avdelingen har gjennom mange år hatt et betydelig arbeid med innsynsbegjæringer fra media.

I 2017 har avdelingen i samarbeid med embetets kommunikasjonsrådgiver presentert vårt tilsynsarbeid med legers forskrivningspraksis av vanedannende medikamenter, og vi har fått god pressedeckning både i lokale og riksdekkende medier.

Barnehage- og utdanningsavdelingen ønsker å knytte noen kommentarer til Fylkesmannens nye rolle som håndhevingsmyndighet på skolemiljøområdet. Håndhevingsordningen fører til lengre saksbehandlingstid på klagesaker, for eksempel nærskolesaker og standpunktklager. Videre er ordningen ressurskrevende, bl.a. pga. sakenes kompleksitet, at vi bruker mye tid på veiledning i enkeltsaker og møter med elever/foresatte/skoler.

Vi synes å merke at selve implementeringsprosessen ikke har satt kommunene/skolene i fullgod stand til å håndtere nytt regelverk. Eksempler på dette er at nødvendige støttesystemer/-strukturer i kommunene/skolene ikke er på plass. Det kan for eksempel være etablering av beredskapsteam mot mobbing, tverrfaglige rutiner i mobbesaker. Endringene stiller både juridiske, faglige, pedagogiske og miljøarbeidsmessige krav til kommunene/skolene. Det har for så vidt foregått en teoretisk orientering og skolering innenfor læringsmiljø over tid, men dette synes i for liten grad å sette kommunene/skolene i stand til å ta sin fulle del av ansvaret for aktivitetssplikten i sin fulle bredde. Kommuner/skoler viser mangler i å synliggjøre, praktisere og dokumentere et fullgodt og presist repertoar av tiltak, særlig i de sakene man "ikke kommer videre".

Vårt inntrykk så langt er at også at kommuners kompetanse/repertoar (eller mangler her) har kommet mye mer til syne etter endringene. Dette er bra på den måten at det kan gjøres noe med det. Med det endrer samtidig ikke rettstilstanden til elevene som ikke har det trygt og godt så raskt som det burde. Heller ikke synes kommuners vurdering av hvilke konsekvenser det nye regelverket vil ha for eksempelvis arbeidsmiljøloven og annen lovgiving være på høyde med et nytt regelverk der praksis blir eksponert langt utover skolen.

Det er også en utfordring at det går mange parallelle prosesser i disse sakene. Det er krevende for Fylkesmannen å holde oversikt over status i de ulike instansens arbeid i enkeltsaker. I verste fall kan det føre til at vi treffer et vedtak basert på feil faktiske opplysninger.

Vi synes også vi strever noe med å finne "rollen" vår. Hva innebærer det å være håndhevingsmyndighet? I utgangspunktet skal vi vurdere om skolen har gjort det man med rimelighet kan forvente i enkeltsaker, og oppgaven skal løses i samsvar med juridisk metode. Samtidig så møter vi så veldig mye mer enn dette; vi møter voldssomme historier som har vart over år, kanskje generasjoner. Det er mange følelser på flere sider av bordet, og vi er opptatt av at

folk skal bli møtt på en måte som gjør at de føler seg ivaretatt og hørt. Vi opplever også at det er tendenser til at vi blir oppfattet som en slags løpende veileder, som skoler og foreldre kan ringe til for å få råd før det neste møtet etc.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Østfold.pdf](#)